J. BLICHER-CLAUSEN

VIOLIN

1903 #1393
40 -

SOURCE U.S.A

in Danish

J. BLICHER-CLAUSEN

VIOLIN—!

J. BLICHER-CLAUSEN

VIOLIN

ET NUTIDSDIGT

MED ET FORSPIL OG INTERMEZZOER

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN
—
1903

1ste Oplag i et Antal af 1200 Expl. udkom 27. Marts 1900
2det Oplag i et Antal af 1200 Expl. udkom 24. Novbr. 1900
3die Oplag i et Antal af 1600 Expl. udkom 12. Februar 1901
4de Oplag i et Antal af 2000 Expl. udkom 11. Septbr. 1901
5te Oplag i et Antal af 2000 Expl. udkom 18. Novbr. 1901
6te Oplag i et Antal af 2000 Expl. udkom 4. Marts 1902
7de Oplag i et Antal af 2000 Expl. udkom 1. Septbr. 1902
8de Oplag i et Antal af 2000 Expl. udsendes i April 1903

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI — KØBENHAVN

FORSPIL

Storken knebred fra Kirkens Tag —
han saa sig ud saa vide —
han knebrede ud i den hældende Dag,
dér Solen randt under Lide —

Men det var den Tid, da de duftede, Æblerosernes Blade.

Stæren, som havde sit lidet Hus
i Kanten af Storkereden,
sad og fløjtede, fløjtede — aa!
saa det aldrig tog Ende med Glæden!

Af hvide Syrener og Gyldenregn
hang Haverne dryssende fulde,
det dufted fra hver en liden Gren,
det spired af Frø i Mulde.

Der var en Rødmen af Blomst i Knop
under de skyggende Grene,
saa frisk som den paa Jomfruens Kind,
naar hun ses, men troede sig ene.

Guldregnsgrenene hvisked i Smug
og vexlede skære Tanker,
og Slyngrosen fanged det sidste Glimt
af Solen i sine Ranker —

Men det var den Tid, da de duftede, Æblerosernes Blade —!

Lige nedenfor Kirkens Taarn,
i Haven bag Rødtjørnshegnet,
laa de Nygiftes Hus! Der var tyst,
og det havde lige regnet.

Store Draaber hang endnu tungt
i Vildvinen under Taget,
blinked i Stærens blaagraa Fjer
og drypped fra Dueslaget.

Nede i Vænget brummed en Ko,
dér summed en søvnig Bi.
Storken stod tavs paa sit ene Ben,
lod Myggene sværme forbi. —

De lyse Nætters dragende Magt
var over hans Storkesind —
Han lyttede til den nyfigne Stær,
som nylig var flytted ind.

Stæren sang om det Svalepar,
som netop den samme Dag
havde faaet klinet en Rede op
under de Nygiftes Tag.

Hvor Svalen havde faat god Besked,
dér havde Stæren faat Nys:
han kunde fortælle med Fantasi
om Stolenes røde Plyds,

om Dørenes Portierer, som skyggede blødt
og gjorde Reden saa lun,
om Væggenes Billeder, Lofternes Pryd
og Sengenes fine Dun.

Den store Himmel, foret med blaat,
beundrede Svalen især —
»Jeg holder nu mere af lysegrønt Mos,«
mente den fløjtende Stær.

Men Svalen var hed af Begejstringsrus
over Ampelens røde Skin —
og pludselig dristede den sig til
at flyve ad Vinduet ind.

En gammel fin Cremoneser hang
under et Mandsportræt,
og til dens Bue var bundet løst
en halvvissen Markbuket.

Svalen kredsede om den i Ring,
fløj nærmere — strøg saa en Gang
sit gule Næb mod en dirrende Stræng
og flygtede ræd for dens Klang!

»Det var, ligesom Strængene hulked og lo
ud af et vaandefuldt Sind«,
kvidrede Svalen til Stæren, som kom
og kiggede nysgerrig ind. — — —

Fra Skovbakken kom der en Vogn i Trav
under Syngen af kvidrende Fugle.
Nede i Hulvejen rasled den tungt
og sagtnede Farten en Smule.

Dér sad de saa frydelig sammen,
de unge nygifte to —
og Livet og hele Verden,
gladelig mod dem lo!

Nellikerod og Gaaseurt
sprang ud, hvor de kom,
Fuglene sang — hver Rede stod tom!
Hæggebærblomsten saa skær og ren
dryssede Blade fra hver en Gren,
hvor de kom forbi,
nikked fra hver en Havesti,
hilsed: godt Mod for alle Dage!
og fik et Fingerkys sendt tilbage.

Men de glade to
berused sig sammen i Majdagens Glans.
Hans Arm laa fast omkring Kvindens Skulder,
og hendes Kind laa fast op til hans.
De stirrede ind i den dejlige Egn,
der bredte sig for dem ved Skovens Rand,
som man stirrer ind i et Eventyrland!

De kom ogsaa fra et fortryllet Slot,
hvor Elskovs Festblus skinnede inde —
Kongeriget laa der og ventede sin Mand!
Prinsessen var hende,
og Eventyret: at de havde fundet hinanden!

— — —

Saa holdt de for Døren, og han hjalp hende ud.
Sammen gik de ind ved Verandaens Side,
hvor en Guldregn stod Brud.
Han bød et tyst Velkommen — hun kunde ikke tale,
smiled kun og peged med sin blaa Parasol
paa den nyfigne Svale.
Han lo, da han saa den: »Den vil hilse paa Fruen«!
Og sagtelig traadte de ind i Stuen.

Hendes søgende Blik fløj rundt, hvor hun stod,
fra Plet til Plet:
»Violinen! hvor er den?« — »Den hænger derhenne
paa Væggen under din Fars Portræt.« —
»Aa ja, den var hans — — han har første Ret.«

Saa blødt som et Kærtegn gled hendes Blik
over Strængenes Traade.
Hun trykked sin Kind mod det blanke Træ,
og det var, som hendes Øjne blev vaade.
Langsomt strøg hendes fine Haand
over Strængenes Net —
Men pludselig vendte hun sig med et Sæt:
»Nehls! Kan Du huske den Dag, da jeg bandt
mig til dig for Livet?
Da tog Du et Løfte af mig, som jeg tror,
jeg ønsker, at jeg aldrig havde givet.
Jeg lovede: aldrig som en farende Svend
at spille de lyttende Skarer sammen
under min bævende Violin!
Jeg lovede, at jeg vilde kun være din!
Den Dag, da bandt Du en Markbuket
fast til min Bue — nu hænger den vissen —
Aa, Nehls, min Ven!
bind mig én igen
og sig, at Du vil tage det Løfte tilbage!«

Som den skibbrudnes Øjne hænger ved Bøjen,
saa hang hendes Øjne fast ved hans Mund! —
men han mødte ikke Øjnene, han undveg dem kun:
»Elskede kære!
jeg kan ikke dele dig med nogen eller noget,
jeg maa eje dig helt —
Intet eller alt! ikke stykkevis og delt.«

»Kvinden maa dog dele
sin Kærlighed til Manden med hans Gærning og Liv,
hun faar aldrig det hele.«

»Ja, Kvinden — det er sandt — hun er vant til at dele,
men Manden kan det ikke — i alt Fald ikke jeg —
Husk, jeg gav dig Valget: Enten Kunsten eller mig!
Fortrød Du allerede —?« Da lo hun: »Nej, nej!
Jeg elsker dig jo,
Du forfærdelig stærke, selviske Natur!
Men Du aner ikke Faren ved at sætte mig i Bur.
Husk, jeg har Italiens Blod i mine Aarer —
det Land, som fostrer Sangere i hundredevis —!
Husk, det var fra Majland, min Slægt kom til Paris
og siden efter hertil — Sansen for Musik
vi fra Fødselen fik
saa levende som Evnen til at elske! — Nej, tys!«

Hun lukked sine Øjne for hans brændende Kys
og vedblev, skøndt tøvende: »Kunsten dør ikke
i Evnen til at elske.« — »Hvorfor skulde den dø?«
hvisked han tilbage. »Spil, Elskede, spil!
Sid her i din Stue og spil ud dine Tanker,
jeg lytter jo til.«
Men hun smilede vemodigt — : »For den, som har kendt
Violinens dirrende Sjæl et Moment
under sine skælvende Fingre
som en Stræng mellem Himmel og Jord udspændt,
for ham er det ikke nok, at én lytter.«
Han tog om hendes Skulder: »Er jeg da ikke nok?«
Men hun vendte sig fra ham: »Nej — Du er ikke nok.
Naar jeg spiller, maa jeg have omkring mig et Rum,
hvor Luften er mættet med Tankers Millioner
af alle de lyttende, som sidder dér paa Spring,
for at fange mine Toner!

Jeg kan ikke spille alene for dig
som for alle de mange lyttende Sjæle
— det er ligesom Gnisten manglede mig,
og Spændingen var borte! — — Tænk, nu er snart
tre Maaneder gaat — saa langt af Tiden! —
siden jeg gav dig mit Løfte, Nehls,
og jeg har ikke rørt Violinen siden!
Ser Du da ikke,
at dette Løfte rummer en Fare?
Giv mig Violinen til frit Brug igen —
og aldrig, det lover jeg, kommer de Dage,
da min Kærlighed ikke er større end den!«

Han mødte hendes Blik.
»Du har givet Dit Løfte, og jeg ved, Du vil holde det.«

Det var, som en Kuldegysen gennem hende gik,
da hun greb om hans Arm:
»Nehls! Saa maa Du tage Violinen bort,
hænge den ind, hvor jeg aldrig kan komme!
Jeg tør ikke anslaa en eneste Akkord,
for jeg elsker den, Nehls!
Min Stamfar købte den med sin Sjæl,
som Sagnet fortæller — han var Frispiller selv,
og Frispillertrangen gik i Arv til os alle! —
Du bliver saa bleg, Nehls?« — »Din Slægts Violin
skal snart blive flyttet!« — Stemmen var haard
og dirred en Smule. Hun smilte ironisk:
»Du er bange for det, Du ikke forstaar.«
Da drog han hende til sig: »Skibsrheder Hauge
har klaret baade Grunde og Skær før igaar.
Her staar Du saa fast i min Favn sluttet ind,
at jeg føler din bævende Aande paa min Kind —
Jeg holder om din Nakke, den raadyragtig fine,
saa dine varme Læber mødes med mine —

Se mig nu ind i Øjet og sig mig det saa:
Hvad tror Du er stærkest og størst hos en Kvinde,
Evnen til at elske, eller Evnen til Kunst?«
Og atter og atter favnede han hende!
Da slyngede hun Armen om hans Hals og brød ud:
»Evnen til at elske!« Og han jublede og lo!
Han bar hende rundt fra Stue til Stue,
beundrede alting og sang: »Leve, vi to!«
mærked ikke Sommernattens glidende Skygge
eller Svalen, som sad vaagen i Vinduets Karm,
helt fortumlet af al denne vaarlige Lykke.

Saa gik de ud i Haven. De gik langsomt, de to,
begge saa straalende stærke og unge,
med Livets og Lykkens allerfejreste Tro —
standsede og kyssede en Gyldenregn — den samme!
lo, da de mærked det, og kyssede igen,
gik langsomt hen over de fugtige Gange,
lyttede til Nattergalens dæmpede Kluk
og nynnede Skærsommernattens Sange,
begge saa lykkelige, taabelig forblindede —
gik saa let og sagte ind, hvor Ampelen skinnede.

Men før hun gik ind,
standsed hun i Dagligstuens dæmpede Mørke
og pressede til Afsked sin brændende Kind
mod den gamle Cremoneser — nærmede sin Mund
til de kølige Strænge og hvisked nogle Ord,
som hviskende gemtes i den syngende Bund —
slap den og gik ind. —

Maanen gled netop frem i det samme
og kasted sit Skin
paa Svalen, der stirrede mørkeblind

og kvidrede op til Magens Dør
næsten som i Drømme:

»Fru Svalelil, hør!
Jeg vil smykke dit Hus
med alt, hvad jeg véd
af vaarlig, skinnende
Herlighed!
Gyldne Pokaler
af blinkende Dug!
og sølverne Tæpper
af Løvetandsfnug!

Himmelsengsforhæng
af Spindelvæv fine
og Edderdunsdyner
af Fjerene mine!
Snirklede Stole
af Bøgebladsstilke
og gule Portierer
af Gyldenregnssilke!«

Et Vindstød kom —
Maanen gled langsomt bag Skyer tilbage,
og Svalen smuttede ind til sin Mage.

»Hør!« sa' hun, »Svalen er vaagen endnu!«
Hun stod i sin hvide Natdragt — saa stille —
læned sig op til hans Skulder og lyttede — —
Udenfor hørte de Duggen trille — — —
Oppe paa Taget stod Storkefar
og drømte en liflig Drøm om Sankt Hans;
Myggene summede om ham og traadte
en luftig Dans!
Alt var jo Fest —
de lyse Nætters straalende Fest!

I Maaneskin laa de Nygiftes Bo,
feagtigt skinnende Huset og Haven —.
Lysene slukkedes —
Dørene lukkedes
efter de to — — —
Nede i Hylden slog Nattergalen Triller —
men Taarnuglen lo —!

— — —

(Samme Sted. Aaret efter. Klar Septemberdag med varm Sol. Svaleparret sidder foran Vinduet og kvidrer.)

Lyttende hælder det lave Tag
ned mod Kastanietræernes Rødder —
i Stuen skinner det hvide Gulv,
venter paa Trip af smaa Barnefødder.

Lyttende hænge de Billeder smaa,
lyttende Væg og Loft sig højne —
i Skyggen dikker det gamle Uhr,
venter paa Smil fra to Barneøjne.

I Vinduet lytter hvert Blad, hver Blomst
med hver en dirrende Støvdrager fremme,
i Karmen driver den varme Sol,
venter paa Lyd af en Barnestemme — —

Døre aabnes og lukkes tyst,
ingen Røster er der, som skingre —
lyttende drejer sig hver en Laas,
venter paa Greb af smaa Barnefingre.

Højtidsstemte staa Havens Træer —
Dugdiamanter over dem trille,
skære og bævende som en Mors
Tanker over sin ufødte Lille — — —

Saa er der pludselig noget, der summer!

Svalerne tænkte,
at det var en drukken Humlebi,
som, ruset af Honning fra en mørkerød Rose,
tumlede forbi.
Men saa var det Toner — en hel Melodi!
Fra Loftsrummet kom de — oppe i Gavlen —
Lugerne stod aabne —
nu klang de igen!
Og hurtig fløj de nyfigne Svaler derhen.

Derinde laa Husets Frue paa Knæ!
Hun knugede Violinen mod Brystet
og pressed sin Mund mod det blanke Træ.
Hun bad —
ikke som man ellers hører Mennesker bede,
af tusend vaklende Tvivl holdt nede —
ikke dette vege: Herre hjælp! hvis Du kan det!
som næsten er en Haan —
Saadan bad hun ikke — nej, hun hviskede kun
med sin faste, blege Mund — —
hendes Bøn var et Krav
til Ham, som véd at holde de Løfter, Han gav:
»Herre! Du har Magt —
Den, som beder troende, skal faa, det har Du sagt.
Den, som ikke tvivler, flytter Bjærge paa sit Bud —
og jeg tvivler ikke, Gud!
Jeg ved, Du giver Tonen i Arv til min Søn:
Nat og Dag – bestandig – har jeg bedet om det samme,
til jeg følte, at jeg fik,
til jeg mærkede det paa mig, at hans Sjæl var Musik,
at Toner havde Magt til at gøre ham stille!« — —
Og hun rejste sig fra Bønnen og begyndte at spille.

Violin!
Du evige dirrende, syngende Sjæl,
stemt sammen med min! —
sunget ind i hans Sind
Dag efter Dag
med mit eget blødende Hjærte-Slag —
Violin!

Violin! Violin!
Hvorfor tog han dig fra mig!
Nu elsker jeg dig dobbelt, da Du ikke er min,
som man elsker den Ven,
man aldrig tør møde! —
Jeg kan ikke andet: jeg maa spille dig igen,
til Hjærtet staar i Flamme!
om Lykken og Kærligheden saa spilles ud
af min Sjæl med det samme!

Saa kastede hun Buen med et pludseligt Hvin
og blev borte nedad Trapperne. —
Det hviskede i Lindene, det susede i Løvet.
Svalerne blev siddende i Loftslugens Dør
ganske bedøvet — —
De kunde ikke synge — de glemte at tale —
men fra Tagryggen fløjtede den lystige Stær:

Ej! Hr. og Fru Svale!
Hvad er det for Støj i det ensomme Hus?
Mange Stemmer taler, og der løbes dernede;
der er en Uro — omtrent som hos os
den Dag, der kommer Unger i vor Rede. —
»Mulig, der ogsaa kommer Unger dernede,«
kvidrede Fru Svalelil —
»Tror Du, de er nøgne?
Sig mig dog, hvordan kan de saa holde dem varme?
De Stakler har jo hverken Dun paa deres Bryst

eller Fjer paa deres Arme.«
»Men Vuggen er blød,«
sang Stæren — »jeg har set den, den er skarlagenrød
og med Silke i Bunden.«
»Bevare mig vel! hvor Du er næsvis igrunden!«
sa' Svalen.
»Hvad behager? Jeg taaler ingen Skoser!«
— »Nej flyv, naar I vil nappes! Aa, skaan mine Roser!«
bad lille Fru Svale.
Men Svalefar og Stæren var forlængst røgne sammen;
de nappedes og brødes med forpjudskede Fjer,
helt røde i Kammen —
Septembersolens Straaler faldt glødende hede
nedover Astersklyngen og Resedaens Bede,
kiled som et Lyn opad Stammer og Stene,
blinked mellem Nøddegangens vuggende Grene
og gled i en bred, varmtstrømmende Flod
udover Vænget, hvor Negene stod
med gylden Sæd —
men inde i Havehuset
var der et Barn, der græd — — —!

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Paa Knæ foran Sengen laa han,
den stærke Skibsrheder Hauge,
og kyssed den Haand, som træt og mat
næppe greb om hans Fingre fat.
»Nehls! hvorfor ser Du bestandig paa mig
og ikke paa Drengen?
Hvad var det, Lægen hviskede dig,
da han stod her ved Sengen!
Nehls! hvad er der med Drengen?«

Han krympede sig under det spørgende Blik,
der gik som en Sonde gennem hans Indre;
han evnede ikke at møde det med Smil,

eller gøre sin egen Skuffelse mindre.
»Du skal sige det, Nehls! Jeg vil vide alt.«
Det kom som en Befaling, og han adlød mekanisk.
Langsomme og stammende Ordene faldt —:
»Det er — Han siger, det er noget med Ryggen —
Han anser for givet,
at Drengen, hvis han lever, vil blive en Krøbling,
saa Du ser, at vi ikke tør ønske ham Livet!«
»Ikke ønske ham Livet!
naar der lever i hans Legeme en syngende Sjæl!
Jo, tusende Gange ønsker jeg ham Livet!« —
Hun stirrede paa ham med sit flammende Blik:
»Aa, Du kender ikke den Magt, jeg fik!
Nehls! Du ved ikke, hvad Evner han fik givet!«
»Men hvoraf ved Du da —?« Hun tav med et Smil,
et andagtsfuldt, lønligt, som en hemmelig Tanke —
»Ja, hvor kan En vide, hvorledes Ens Hjærte
dagevis i Takt med en andens kan banke!
hvorledes Ens bævende Bryst kan drage Aande
sammen med en andens i Længsel og Vaande —
hvorledes man kan møde
bagved sit eget som et vaagnende Blik,
der lytter efter Livsharpens fine Musik —!
Hvor kan En vide, hvorledes en Kvinde
Dag efter Dag og Nat efter Nat
væver med paa den Sjæl, som hun selv slutter inde?
Er det ikke næsten som et Skabelsens Under!
eller, som Gud selv
gav hende at dele sin Magt i de Stunder!«

Hans Øjne hang forskende fast ved hendes Mund —
Han begyndte at ane som en lurende Fare,
og han nikkede, men uden at svare,
Hun vedblev med en underlig drømmende Stemme:
»Hver eneste Dag, naar Du ikke var hjemme,
stod jeg deroppe

paa Loftet, hvor Du hængte Violinen den Gang,
og spillede for Drengen, saa Strængene klang!
Drengen, som skal arve Violinen fra sin Mo'r,
spille mine Tanker og Toner ud i Verden,
blive æret og stor!
Aa, Du skulde vide, hvordan vi har levet
med hinanden — jeg og Drengen!
Alle de Toner, som jeg ejede selv,
har jeg sunget for hans Øre, spillet ind i hans Sjæl.
Og for hver Gang, jeg spillede, var det, som Strængen
en ny Tone fik,
og som hvert af hans Aandedræt blev til Musik!
Da var det, jeg begyndte at føle det paa mig,
dette underlige store, at hans Sjæl sang derinde —!
Aa, Nehls! er det dog ikke vidunderligt at vide?«

Men Skibsrheder Hauge svarede ikke.
Med Hænderne knyttede og Læberne hvide
sad han og lyttede.
Langsomt arbejdede Vreden sig op
i hans heftige Sind
og brændte i en blussende Plet paa hans Kind.
Det var, ligesom Blodet under Øjnene sprang,
da han hviskende spurgte:
»Tænkte Du aldrig paa mig dengang?«
»Nej, Nehls! jeg vil tilstaa det ærligt for dig,
jeg gjorde det ikke — for Barnet og jeg
levede jo sammen i en Verden for sig.«
Da brød det ud af ham i et vildt Raseri:
»Jeg hader Violinen!
Jeg hader den dobbelt, nu, dette er forbi!
Og dersom det er sandt: dersom Barnet derhenne
tog hele dit Hjærte med sin syngende Sjæl,
saa ønsker jeg ham tusind Gange hellere Døden!
Desuden — han er Krøbling — det hørte Du selv!« —

Da rejste hun sig pludselig rank overende
og vendte sine flammende Øjne mod hans,
saa han følte dem brænde:
»Barnet dør ikke,«
sagde hun med Vishedens Kraft i sin Stemme:
»Gud har selv lovet det, og Gud kan aldrig glemme —
Barnet dør ikke.«
Og hun bøjede sig ned
over de smaa, klare, alvorlige Træk —
saà, der hang en Taare, og kyssede den væk.

»Ha! ha! Hvad tror Du, Livet for en Krøbling er værd?
Hvad bryder han sig om det?«
Det skar igennem hende som rustede Søm,
saa haanende kom det.
Men hun rettede sig strax:
»Jeg kender det, som endda bærer oppe i Nøden:
Tusend Gange hellere Krøbling for Livet
og Kunstner til Døden!«
»Ti stille! Du ved ikke selv, hvad Du har sagt.
Er Kunst maaske Lykke?«
»Nej, men Kunsten er Magt
og den højeste Rigdom!« — »Det sagde Du ej
vor Bryllupsaften. — Du sagde: Skal jeg vælge
mellem dig og Violinen, saa vælger jeg dig.«
»Ja, for det syntes mig saa rent ud umuligt,
at vi kunde skilles!
Men Faren laa just deri, at Valget kunde stilles.
Hvad der tages fra En, det længes man imod,
og Længselen voxer som en rivende Flod!
Aa, Nehls! Du havde gjort klogt mod dig selv
ved ikke at stænge for min syngende Sjæl,
saa havde Du ejet den til Dagenes Ende,
men nu — var det ligesom den gled dig af Hænde
og sænked sig med hele sin Styrke i Barnet,
hvis Livsmaal er mit.«

Han vendte hende Ryggen,
og hans Ansigt blev hvidt.
»Jeg mærker, vi to ser forskelligt paa Lykken.
Mig synes hver en Evne, som blev Menneskene givet,
intet imod det, som hedder: Glæden over Livet —
der, hvor den maa savnes, er Livet ingenting!
Drengen — hvis han lever — vil faa det at finde.
Og aldrig blir han Kunstner med mit Minde,
det skal Du vide! Min Bøn staar imod din!«
Hun smilede i Tryghed:
»Din Bøn er kold mod min —
Du tvivler, naar Du beder — men jeg Du, jeg tror!«

Da var det, som han pludselig fattedes Ord,
og som unge Skibsrheder Hauge blev bøjet!
Det var næsten, som en Hulken kvalte hans Røst. — —
Da han listede sig bort,
følte han en jagende Smærte i sit Bryst
og en stikkende Svie i Øjet.

Men udenfor Vinduet fløj Fuglene sammen.
»Kom dog og se
saa nydelig en Skabning i en Vugge af Sne
og med skarlagenrødt!« —
Stæren havde aldrig set noget saa sødt
og saa silkeblødt!
Duerne syntes, han var rent ud fortryllende!
Svalerne forsikrede, at Haaret var langt
og snode sig ved Tindingen i smaa bitte Ringe —
Og saa havde han Øjne! — »som et Eventyrdigt,«
fløjtede Stæren og rystede sin Vinge.
Irisken kom ogsaa og gjorde Visit,
Bogfinken sluttede sig kvidrende til Flokken,
Vedbenden klinkede med Klematisklokken
paa den nyfødtes Vel,
og alle saa drak de paa Sundhed og Held!

Fra alle Fuglestruber og alle Blomsterkalke
klang langt ud i Stilheden lystige Skaaler —
Over det hele faldt Septembersolens Straaler,
og Spindelvævstraade hang dugbesprængte — —

Men oppe paa Kirketaarnet stod Storken
paa ét Ben og tænkte — —:
Sundhed og Held!
Aa, hvor de Mennesker dog er dumme! —
Var han min Unge,
saa huggede jeg ham paa Stedet ihjæl!

Gud naade dig!

Aug. Enna.

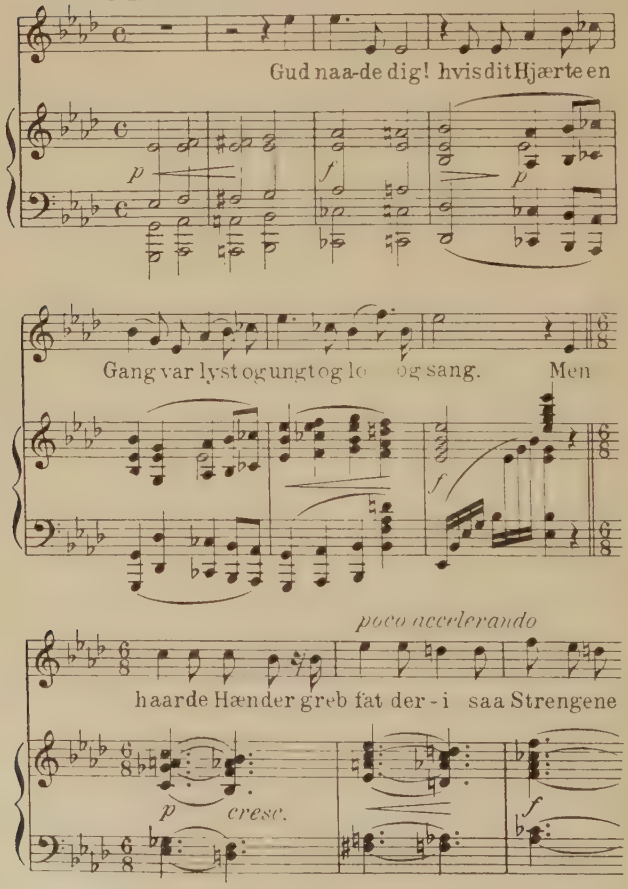

molto lento espress. Tempo I.

sprang, ak! Strengene sprang!

rfz *pp* *p* *fz* *p*

Gud naa-de dig! hvis du har følt for

f *p*

lento e morendo

tungt,– følt for tungt, at det sang en Gang!

pp

PERSONERNE:

SKIBSRHEDER NEHLS HAUGE

FRU HAUGE

MAX } *DERES SØNNER*
JACK }

TONNY

NINETTA (PIGE FRA ITALIENSK TYROL)

EN LÆGE

EN IMPRESSARIO

(HANDLINGEN FOREGAAR I NUTIDEN — DELS I NORDSJÆLLAND. DELS I PRAG, WIEN OG TYROL.)

LIVET ER IKKE FOR DE KNÆKKEDE —
DEM, SOM IKKE HAR BÆREKRAFT — —
AL DEN GLÆDE, DIN SJÆL HAR HAFT,
ER DØD, NAAR DINE VINGER ER STÆKKEDE!

(Et Hotelværelse i Prag. Max Hauge staar ved Vinduet og ser ned paa Gaden, hvor nogle Gadedrenge holder Brydekamp. Han er en bleg, forvoxet femtenaars Dreng — lille af Væxt — med et ualmindeligt smukt, fintformet Hoved, som sidder dybt nede mellem Skuldrene. To røde Pletter paa hans Kinder viser, hvor ivrig han tager Del i Kampen.)

RAAB (af Drengestemmer nedefra.)
Rejs dig, Slyngel; Jeg har vundet!

MAX (aabner Vinduet og bøjer sig ud over Karmen.)
Tabte Du? — — Var Du for lille?
Prøv igen, Du! — Nar din Fjende!
Hvorfor skal den stærke vinde?

(En skingrende Drengelatter svarer. Et Par piber i Fingrene.)

MAX (lukker hurtig Vinduet og gemmer sig sky bag Gardinet.)

FRU HAUGE (kommer ind fra Sideværelset. Hun er høj og stærktbygget, rank af Skikkelse, med svært, rødbrunt Haar og levende, mørke Øjne.)
Hvad er det for Støj paa Gaden?
Skrig og Raab og kaade Ord!

MAX (vender sig og ser paa hende — bleg.)
Drengene dernede synes,
at jeg er saa morsom, Mo'r —!

FRU HAUGE (undviger Blikket.)
Naa — fordi Du er en Fremmed. — —

MAX. Ja — fordi jeg er en Fremmed.

FRU HAUGE. Hvorfor staar Du ogsaa altid
her ved Vinduet og stirrer?

MAX. Jo, for her er Nord. Der henne
i den Retning ligger Hjemmet.

FRU HAUGE. Og er jeg da ikke Hjemmet?

MAX. Jo — Du er det ene halve —
Aa, men Landet,
Fa'r og Jack, de er det andet —

FRU HAUGE. Max! Du bad selv om at rejse.
Altid talte Du om Wien —
det var dér, Du skulde mestre
helt og fuldt din Violin —!
Og nu! da vi er paa Vejen,
sygner Du i fremmed Jord!

MAX. Aa, jeg skulde ikke længes,
hvis jeg vidste — — — — Svar mig, Mo'r!
Sig mig ærligt, om Du tror,
at vi kommer hjem ad Aare?

FRU HAUGE. Hvis han kalder — ellers ikke.

MAX (brister i Graad.) Aa, jeg har nok tænkt det, Mo'r!

FRU HAUGE. Barn! Vær stille!

MAX (kaster sig ned paa Gulvet — knytter Hænderne.)
Hvor jeg vilde ønske — ønske —
jeg var død som gamske lille!

FRU HAUGE. Blot fordi her er dig fremmed

MAX. Ikke derfor, men fordi at — (springer op.)
Tror Du ikke, jeg har følt det —
aa, saa Hjærtet maatte bløde
ved det —

FRU HAUGE. Følt det!
Hvilket?

MAX. Det, at
Fa'r har ønsket, at jeg døde.

FRU HAUGE. Dreng! Hvor véd Du —

MAX. Aa, jeg ved det!
Fa'r og Jack, de kunde lege
mange Timer hen itræk,
men begyndte jeg at spille,
saa var Lystigheden væk:
Fa'r blev heftig og urolig —
der kom Vrede i hans Blik —
for han hader min Musik!
Sig mig, Mo'r, hvad har den gjort ham?

FRU HAUGE. Spillet vore Sjæle sammen —
din med min, før Du saa' Lyset —
ganske som i Regnbu'rammen
Farverne tilsammen brændes.
Derfor sker det, at det hændes,
naar Du spiller,
og dit Øje søger mit,
at Du hører nye Toner —

MAX. Mo'r! Ja, jeg har hørt dem tit!

FRU HAUGE. Max! Er det dog ikke dejligt,
det, at føle sig som Konger
sammen i et Toneværk!

MAX (slynger Armene om hendes Hals — lukker Øjnene.)
Mo'r, Du er voldsom stærk — —

FRU HAUGE. Er Du bange for Musikens
Undermagt!
Kan Du ikke juble ved det,
at den er dig underlagt?

MAX. Naar jeg spiller, jo — men siden —
som igaar, Mo'r, paa Concerten,
da de klapped hele Tiden —

aa, jeg syntes, at det Bifald
gjaldt en anden, ikke mig!
Mo'r kan Du forklare dig —
for jeg kan det ikke selv —:
Tonen bruste som en Elv,
men jeg syntes, det var dig,
som holdt Buen, ikke mig —
dig, som spillede —

FRU HAUGE (uvilkaarlig.) Nej, Nej!

MAX. Mo'r! Hvad tror Du, at det var?

FRU HAUGE. Hvad det var —? Kun mine Tanker,
som er flettede i dine,
Tankerne, som blev til Toner,
bløde, lokkende og fine —

MAX. Ja, da jeg kom ind til dig,
da Du tog mig fast i Favnen,
græd og lo og kyssed mig,
følte jeg det —! Kan Du huske,
hvad Du sagde til mig, Mo'r?
»Aldrig gaar for tunge Veje,
aldrig gaar for røde Spor
til det Maal, som Du kan vinde!«

FRU HAUGE. Aldrig, nej! om Hjærtet blødte,
fordi Torne i det stak!

MAX (efter et Ophold, Sagte.) Tror Du ikke, at han længes?

FRU HAUGE. Hvem, Barn?

MAX. Fa'r.

FRU HAUGE. Han har jo Jack.

MAX. Mo'r — hvorfor er Du rejst fra ham?
Sig det!

FRU HAUGE. Jeg?
Jeg er rejst, fordi man gav mig
Valget mellem ham og dig.

MAX. Mo'r — det var som Valg imellem
Hytten og et Kongerige!

FRU HAUGE. Og desuden — han har Jack,
saa vi to har vel delt lige.

MAX. Jack er noget — hvad er jeg?

FRU HAUGE. Alt for mig! (tager hans Hoved imellem sine Hænder.) Max! Du elsker jo Musiken,
og den gør dig glad som mig?

MAX. Ja — men Drengene dernede
er dog gladere end jeg:
De kan slaas, og de kan lege —
hvad kan jeg?

FRU HAUGE. Du kan spille, det er mere —
Violin!
Slægtens, Fa'rfa'rs, din og min!
Sæt dig her ved Siden af mig
med din Kind lagt ind til min,
saa skal jeg fortælle noget
om den gamle Violin — —! (standser.)
Hvad er det, Du leger med?

MAX. Kun Sordinen.

FRU HAUGE. Max! Se paa mig! — Du skal høre
Slægtens Sagn om Violinen.

MAX (kryber op i Sofaen ved Siden af hende, lægger Hovedet til hendes Skulder og ser hende spændt ind i Øjnene.

FRU HAUGE (taler langsomt og dæmpet.)
Der gaar det Sagn om den, som først
fik Cremoneseren givet,

min Fa'rfa'rs Fa'r, at han solgte sin Sjæl
for et Frispillerlod i Livet.
Han var en Folkesanger, som gik
og sang paa Venezias Gader
og spillede i en maaneklar Nat
fra Góndolen Serenader.
Han rode en Nat for en fremmed Mand
med en graasort Kappe om Ryggen
og Øjne, der skinnede hede som Ild
frem under Hatteskyggen.
Den fremmede bad ham synge en Sang
om Stadens hellige Frue;
men neppe hørte han Strængenes Klang,
førend han op fra Baaden sprang
og snappede selv hans Bue:
»Guds Død! Du kan blive en mægtig Mand
og vinde, hvad helst Du nævner!
Viden om i det ganske Land
kan Du tænde de koldeste Hjærter i Brand,
kender Du først dine Evner.
Alt kan Du spille i Hob for din Fod:
Hjærter og Guld og Ære!
de blege Aarer, det unge Blod!
Magten har Du, ifald Du har Mod,
en Frispiller kunde Du være — —
en, som naar Haand over Strængene gik,
da sang af sig selv din Bue,
og Strængene tonede under dit Blik,
fordi din Sjæl kun tænkte Musik
om Djævelen selv og vor Frue!
Usikkert griber Du endnu fat
og mestrer ej helt din Bue —
men hør, hvad jeg siger dig: Stjæl dig en Nat
i Markuskirken ind med din Skat
bag Alteret for vor Frue.
Nærm dig saa Højaltrets Fod og tag frem

Hostien fra dens Gemme —
hold den forsigtig i Haanden — fornem,
at Du har den, og tag den først atter frem,
naar Du er sikkert hjemme.
Hæng Violinen paa Væg i Hast,
en Skudlængde bort — ikke længer —
fæst Hostien ved dens Haandtag fast,
løs en Pistol fra din Bæltekvast
og skyd paa den Mand, dér hænger!
Rammer Du ham i hans Hjærtebund,
da er Du Frispiller fra den Stund,
Frispiller hele Livet —!
Alle de Toner, paa Jord er til,
maa lyde dig, naar Du spiller,
frit kan Du binde dem, naar Du vil,
frit kan Du drage dem frem af dit Spil
ligesom strømmende Kilder!« (hviskende:)
Men fra han hørte den fremmedes Røst,
gik Feberen ham i Blodet,
han joges afsted med saaret Bryst,
han droges mod Haab, han længtes mod Trøst,
og langsomt voksede Modet.
En tidlig Morgen stod han og holdt
i Haanden Hostien hvide —
nedover Ryggen løb det ham koldt,
da han spændte Pistolen — som havde han voldt
den døende Mand dér Kvide.
Han stirrede mod den blege Mund,
saa Øjnene sved sig vaade,
skød til og ramte hans Hjærtebund,
men greb om sit Hoved i samme Stund
og faldt med et Skrig om Naade!
Han syntes, han saa, hvor det røde Blod
randt draabevis ned og rakte
svidende ind til hans Hjærterod,
glidende nedad Korsets Fod,

hvor Jorden begærlig drak det. — —
Græder Du, Barn? Din Kind er saa hed.

MAX. Hvis det Skud gaar ned
med Forbandelse, Mo'r, gennem Slægten?

FRU HAUGE. Max!

MAX. Fortæl mig alt, hvad Du ved!

FRU HAUGE. Han greb Violinen og spillede bort
sin egen Rædsel og Gruen —
det klang saa skærende vildt og haardt
og svandt i en klagende mørk Akkord —
nu endelig mestred han Buen!

Han spilled sig ud af sit fattige Hus
og ind i Kongernes Gaarde —
Frispiller var han! Det kom som en Rus!
Han fangede ind i sit Tonebrus
de tusenders Smil og Taarer! —
Men tit, naar han spillede, skinned det rødt
som af rindende Blod for hans Øjne!
da lo han — først skærende haardt og saa blødt —
og kaldte sig for en stakkels forstødt,
en Sjæl, hvis Vinger var nøgne!
Tilsidst fik Vanviddet Magt i hans Sjæl,
og han sank sammen ved Vægten.
Men det, hvorfor han solgte sin Sjæl,
Violinen, tramped han paa med sin Hæl.
og saaledes arved vor Slægt den.

Min Fa'rfa'r gjorde den selv istand;
han spilled den ikke meget!
Han elsked et fremmed Folk og Land;
men klang Violinen, kom Øjet i Brand,
da var han en Søn af sit eget! —
Min Fa'r gik tidlig bort, som Du ved;

men de, der hørte ham spille,
kan tale om Kunstens Herlighed,
som den falder over et Menneske ned
i en evig vældende Kilde! — —
Saa kom jeg selv — og omkring min Fod
sang Toner, fra jeg var lille.
Fa'r sagde tit, naar jeg lyttende stod:
»Det Barn har mere Musik i sit Blod,
end Slægten evner at spille —!«

MAX. Aa ja, netop det! Netop det er det, Mo'r!

FRU HAUGE. Du ryster jo, Dreng, og bæver —
Hvad er det, Du tænker paa?

MAX. Aa, Mo'r! —
Det er saa meget, Du kræver!
Mer end jeg magter at give, Mo'r!
Og saa er der det, at jeg føler og tror,
Du kunde gøre det bedre. —
Mo'r — hvorfor spiller Du ikke nu?
Ingen kunde spille Violinen som Du!

FRU HAUGE. Spørg mig ikke om det,
det forstaar Du ikke nu.

MAX. Var det Fa'r, som ikke kunde lide, at Du spillede?

FRU HAUGE (nikker stille.)
Han kunde ikke dele med mig nogen eller noget,
saa maatte jeg slippe —

MAX. Men hvor kunde Du, Mo'r!

FRU HAUGE. Jeg kunde heller ikke — Jeg trode,
at jeg kunde, —
men alt saadan noget, er kun noget, som man tror.

MAX (hviskende.) Stakkels lille Mo'r!

FRU HAUGE (uden at høre ham — hen for sig.)
Min Kunst var gaat som Tjener i min Kærligheds Spor,

havde den faat Frihed; men nu stængede han for den,
og saa blev den Konge over alle mine Drømme,
enevældig Hersker i mit Kejserdømme!

MAX. Mo'r! Du kunde spille Violinen endnu —
saa alle maatte lytte!

FRU HAUGE (som (før.)
— men jeg naar jo alligevel Maalet gennem dig
for Max!

MAX. Ja, Mo'r!

FRU HAUGE. Du vil elske Violinen, som jeg?

MAX. Ja altid — det tror jeg da — men før, da jeg stod
og saa gennem Ruden paa Drengene dernede,
tit det sused mig for Ørerne og sang i mit Blod,
aa, jeg kunde gladelig byttet Violinen
for en eneste lystig Leg mellem sunde! —
Mo'r — er Du vred, fordi jeg siger det?

FRU HAUGE. Nej.
Jeg ved, Du taler anderledes, naar Du bliver stor.

MAX. Livet er saa tungt — for en Krøbling, Mo'r!

FRU HAUGE. Max! Det har Du aldrig sagt førend nu!

MAX. Nej, for din Kærlighed har baaret mig, Du!
over det, som tyngede, og alt det, som stængte.
Jeg syntes, det var bare til dig, at jeg trængte —
Men Dagen før vi rejste, var der noget, jeg saa,
som jeg aldrig siden glemmer:
Jeg stod og stirred ud mellem Havelaagens Tremmer —
Storkene holdt Øvelser til Rejsen imod Syd —
Endnu kan jeg høre den susende Lyd
af Vingerne i Luften!
Først brusede de stærke, saa dalede de ned
og blev korte i Slaget —

saa steg de igen over Kirketaget!
Da saa jeg en Unge, som flagrede op
med skærende Lyde, naar de susede forbi —
den var større end de andre,
næsten smukkere end de,
hvid og vingebred —
men hver Gang, den prøvede at flagre et Stykke,
kom en af de gamle og huggede den ned.
Aldrig skal jeg glemme det Blik, den sendte bort
efter de andre, jo højere de sejlede!
Jeg tænkte, at nogen havde saaret den haardt
og gik langsomt hen for at se, hvad den fejlede.
Intet var at se paa dens fjedrede Krop,
Benene var slanke, og kraftig var Foden,
men — da jeg varsomt løftede den op
saa jeg, at dens Svingfjer var knækkede ved Roden!
Mo'r! jeg kan ikke forklare dig hvorfor,
men jeg kunde have skreget af Sorg, da jeg saa det.
Dens Øjne blev i Dødsangsten hvasse som Knive,
men aldrig — selv om jeg ogsaa havde kunnet —
vilde jeg forsøgt paa at holde den i Live!
Rolig saa jeg til, mens de hugged den ihjel
med Næbbene røde!
Jeg saa det varme Blod mellem Fjerene rinde
og som en Purpurbræmme over Vingerne skinne,
jeg følte, hvor dens Hjærte maatte langsomt forbløde,
og jeg syntes, det var i mit eget, de rev
med en blodig Kniv!
Men siden, da den laa dér saa stille og stiv,
og de, som ubarmhjærtig havde fuldbyrdet Dommen,
strøg den over Næbet og puslede dens Fjer
varsomt og blødt, som kun Kærlighed kan gøre det,
da tænkte de saa højt, at jeg tror, jeg kunde høre
det —:
»Livet er ikke for de knækkede, —
dem, som ikke har Bærekraft —

al den Glæde, din Sjæl har haft,
er død, naar dine Vinger er stækkede!
Livet er ikke for de knækkede! —
Vi hugger dig hellere selv ihjæl,
end at andre skal gøre det — saa er Du fri!« — —
Mo'r! Ved Du, hvad jeg tænkte?
Jeg tænkte, at Storkene er klogere end vi.

FRU HAUGE. Mener Du det Max? Har Du Hjærte
til at mene det?

MAX. Ikke naar jeg ser paa din Mund og dine Øjne,
og naar dine Læber er saa hvide som nu
Dine Øjne! aa, de er saa underlige, Du!
Snart er de staalgraa,
og snart er de jernblaa!
De kan varme og lyse
og faa mig til at fryse;
men altid, naar jeg ser dem, hører jeg Musik — —

FRU HAUGE. Det er den Vuggegave, Du fik:
Maalet er dit, saa snart Du forstaar det.

MAX. Tror Du nu ogsaa saa vist, at jeg naar det?

FRU HAUGE. Tror ikke — véd det — saa sikkert, Max,
som at Solen skinner i denne Stund
paa Nepomuks Bro, over Husenes Toppe!
Saa vist som den kaster sit straalende Skær
over Kongeborgen deroppe,
med Spiret af Sollyset overstrømmet,
saa vist er Du Eventyrets dejlige Prins,
som skal vinde Prinsessen og Kejserdømmet!
Tror Du mig ikke?

MAX. Jo, jo — jeg tror dig!

FRU HAUGE. Han, som har lovet det, ser Du, Han bor
over alle Konger og Kejserslotte,
og Han sviger aldrig sit givne Ord!

MAX. Men hvis man gik vild af hans Veje. Mo'r?

FRU HAUGE (ser ham fast ind i Øjnene.)
Der er to Slags Mennesker: De, som tvivler,
og de, som tror.
For de første gaar alt, hvad der hændes paa Jord,
i det blinde Tilfældes blinde Spor;
for de sidste er intet Underværk
og ingen Undergærning for stærk —
Der er ikke de Bjærge, de ikke kan flytte
saa let, som var det Legeværk!

MAX (lukker Øjnene).
Mo'r — Du er saa stærk — saa forfærdelig stærk!

FRU HAUGE (rejser sig og gaar med ham hen til Vinduet.)
Se, Max! Nu gaar Solen ned bag Hradschin
og farver alle Ruder i Slotsmuren røde —
langsomt tændes Lysene paa Nepomuks Bro.
(efter et Ophold) Nu er vist Stærene derhjemme gaat
til Ro —

MAX. Og nu sidder Jack og læser sine Lektier
inde hos Fa'r i hans Lænestol —

FRU HAUGE. — Bob
ligger ved hans Fødder — og i Hyldetræets Top
sidder Nattergalen —

MAX. Naar den klukker dernede,
rejser Fa'r sig straks og lukker Vinduet op —

FRU HAUGE.
Og saa fløjter han sagte og faar den til at svare!
Aa, han kan fløjte, saa man virkelig tror,
der er Nattergal i Stuen —

MAX. Du har Taarer i Øjnene!
Du længes alligevel — Rejs hjem til ham, Mo'r!

FRU HAUGE. Aldrig! Jeg har bundet min Sjæl fast
til din.
— Max! nu skal Du spille — her er din Violin —
saa sidder jeg og lytter — —

MAX. Det er underligt, Mo'r:
Du ligner ellers Ørnen, som værger sine Unger,
men pludselig — som nu, da Du lyttende staar —
ligner Du den yngste lille Jomfru af Aar! —
Der er noget ved dig, Mo'r, som jeg ikke forstaar,
men som jeg bare elsker, naar det stryger mig forbi,
i dit Blik og i din Stemme —
noget, jeg fornemmer som dit Livs Poesi —!
Sig mig — Nej, vær stille!
Svar mig ikke, Mo'r! — Nu vil jeg spille!

OG SKOVEN SUSEDE OG SANG, SOM DEN VAR DET STORE HAV — MEN DEN VAR IKKE HAVET — — —!

(Tyve Aar senere. Kunstnerværelse bag den store Concertsal i Wien. Fru Hauge — rank og spænstig som før, men stærkt graasprængt — gaar i stor Spænding frem og tilbage paa Gulvet. Inde fra Salen høres Tonerne af en Violin.)

FRU HAUGE (standser og lytter.) Violin!
Du evige, dirrende, syngende Sjæl,
stemt sammen med min!
Du Verden af sagtelig rindende Taarer
og straalende Smil!
af Tanker, som trænges
af Hjærter, som længes,
af Minder, som saarer — —!
Først et Greb —
et, der vækker Hjærtets Længsel,
urofyldt som ædel Vin —
Violin!
Derpaa blødt
Følelsernes sostenuto,
saa mimoseagtig fin —
Violin!
Siden hen
Drømmens vuggende Sonate,
luftig som et Brudelin —
Violin!
Saa igen

i et jagende crescendo
Elskovs hede, røde Vin!
Violin! —
Efterpaa
Livets rolige Andante,
lys, harmonisk, blød og fin —
Violin!
Derpaa brat
Dødens store marche funebre, —
den, hver kende skal som sin —
Violin!
Og tilsidst
et Postludium af Bølger:
Evighedens Gyldenrhin!
Violin — —!

(Døren ind til Concertsalen aabnes — man hører en bragende Bifaldsstorm derindefra. Max kommer ind med Violinen i Haanden. Store Sveddraaber staa paa hans Pande.)

FRU HAUGE (imod ham med aabne Arme.)
Max! Aa hør dog, hvor de jubler!

MAX (ser sky op.) Det er Løgne:
De vil le, men tør det ikke.
Aa, den Ildregn, Mo'r, af Blikke!
og den Pileregn af Øjne!

FRU HAUGE (lader Armene synke).
Jeg forstaar dig ikke mere:
Netop nu, i denne Vaar,
da fra Sejr til Sejr Du gaar,
er Du sygere i Sindet,
end igennem mange Aar!

MAX. Ja, — fordi — jeg tror dem ikke.
Aa, jeg kender disse Blikke,
som begejstringshede brænder —
falske, naar jeg Ryggen vender!
Jeg har set dem, endnu vaade,

smile lystig, uden Naade,
le ad mig — ad mig, forstaar Du!
mine altfor lange Arme,
mine altfor lange Ben
og min Ryg! Aa, ikke én
er der blandt dem — mindst af Kvinder —
som ej latterlig mig finder!
Men det værste er: — saa tit
jeg mig selv i Spejl betragter,
saa foragter, ja foragter,
jeg mig selv, fordi jeg gør det!
Jeg, som naar min Ryg var rank,
aldrig med en Tanke vilde
spørge om, hvis jeg var lille
eller styg som bare Fanden!

FRU HAUGE. Du kan aldrig blive styg.

MAX. Ved Du, hvad jeg tænker paa,
naar de tror,
at jeg hele Verden glemmer
i mit eget Tonebrus —
naar jeg staar som i en Rus,
næppe vaagen —:
Latteren i Øjekrogen!

FRU HAUGE. Max!

MAX. Naar Bifaldsstormen kommer,
vokser som en vældig Elv,
naar de tror, jeg jubler selv,
føler mig saa rig i Lykken,
Mo'r — saa tænker jeg paa Ryggen!
paa den lange Vej til Døren,
paa det Smil, som kommer, førend
jeg har naat den —! Aa, jeg kender,
naar jeg vender Ryggen til,

hvor det hurtig sagtne vil,
Braget af de tusend Hænder!

FRU HAUGE. Max, Du har saa syge Tanker —

MAX. Hvis de mig en Hyldest bringer,
kan jeg synes, at de gør det
for at nyde min Forvirring,
naar de frem igen mig tvinger, —
for at se mig Nakken dukke,
se mig staa med Smil og bukke
hilsende for mine Bødler!

FRU HAUGE. Max — Du vil jo ikke se:
Mange saa jeg juble for dig,
ingen, ingen saa jeg le.

MAX. Ingen! Mo'r — for et Minut
siden var der en derinde
og en Kvinde —
jeg er vis paa, det var hende,
man har talt om — hun, den ganske
unge norske Sangerinde!
Hun blev ved at stirre paa mig,
lyttende og fremad bøjet —
snart stod Taarerne i Øjet,
stundom græd hun — stundom lo hun —
selv da jeg var færdig, tog hun
ikke sine Øjne fra mig,
nej, hun sad kun dér og gynged
med sin bitte lille Fod,
lo op til mig, hvor jeg stod!
Klappe gjorde hendes Hænder,
haane gjorde hendes Mund!
Aa, jeg kunde slynget Buen
ind mod hendes hvide Tænder,
hadet hende!

IMPRESSARIOEN i Døren, melder:)
Frøken Tonny — — — Sangerinde!

TONNY (i lyst Aftentoilet, med et Schawl om Skuldrene, smutter hurtig forbi ham. Hun er lys og ung — frisk som et farende Vejr.)
Vær ej vred, fordi jeg kommer
til Dem — jeg, en ganske fremmed!
Men da før som i en Leg
Violinens Toner steg,
var det som et Bud fra Hjemmet.
Jeg har siddet her og stirret,
tryllebunden af Musik,
lige ind i Deres Blik,
til jeg tror, De blev forvirret —
set saa dybt, at da det endte.
og De gik,
var det, som jeg længst Dem kendte!

MAX. Er det derfor, De har stirret, —
bare derfor —?

TONNY. Ja, hvad ellers?
Ved de allerførste Toner
Var det, som jeg stod nær Havet
i mit gamle Hjem deroppe!
Og jeg hørte Elven stige,
og jeg hørte Kvæget hauke
mellem høje Fjældetoppe —
og jeg hørte Jenten jodle,
saa det klang igen fra Lien!

Men saa skifted Melodien —
Skygge faldt der over Fjældet.
Jenten græd og græd, som skulde
Hjærtet briste overvældet!
Da fór Buen over Strængen
med en Opsang som af Vaarens
Fuglekvidder!

Sol faldt over Dal og Vidder,
Sol faldt over Gaard og Fløje!
Jenten lo og lo, saa Taarer
stod i hendes klare Øje,
saa hun maatte takke Solen,
kunde ikke længer vente —

MAX. Var det dérfor — bare dérfor?
Aa, hvor glad De gør mig, »Jente«!

TONNY. Glad! Jeg Dem? Nej, De mig, Herre!

MAX. Er De vis paa, det slaar til?
Jeg er tvivlesyg desværre —:
Er De sikker paa, De ikke
maatte —

TONNY. Hvilket?

MAX. — smile stille,
da jeg vendte Ryggen til?

TONNY. Deres Ryg —? Aa, nu forstaar jeg:
Jeg er fremmed,
jeg er én, De ikke kender —
Aa, men ræk mig Deres Hænder
og tro ikke, det er Løgne,
hvad jeg selv har ærligt sandet:
Der, hvor Mænd
har saa underfulde Øjne,
ser vi Kvinder ikke andet —
der er Sjælen hele Manden!

MAX. Er det sandt? Aa, kan det glemmes —
ogsaa — ogsaa af en Kvinde?
Bliv ej vred, fordi jeg spørger!
Husk, jeg har saa mange saare
Steder inde.
De forstaar vel ikke Grunden, —
selv min Mo'r forstaar den ikke —
Aa, men véd I, som er sunde,

ogsaa, hvad det er at lide
og med syge Tanker stride?
Véd I, som har ranke Rygge,
hvad det er at vandre bøjet?
Véd I, som kan leve Livet,
hvad det er at være nøjet,
voxe op i Sorgens Stilhed,
føle Trykket af dens Haand —
Aa, I skylder os et Fond,
ja, et Overmaal af Mildhed!
Og dog er det ej af den,
vi vor største Kraft skal hente,
men af Kærlighede'n, Jente!
Den, der gør en Sjæl saa stærk,
den, der er som Havets Vælde
og som Sneskred over Fjælde,
først og sidst et Underværk! — —
Aa nej, kjære lille Jente!
staa ej dér og græd saa stille —
tilgiv, har jeg gjort Dem ondt!
Det var ikke det, jeg vilde.
Giv mig begge Deres Hænder!
Tak, fordi de fandt os to!
Tak, fordi De hørte paa mig!
Ja — og saa endnu kun dette:
Tak, fordi de ikke lo!

(Han gaar atter ind i Concertsalen, hvor han modtages af Bifaldsraab.)

TONNY (skjuler Ansigtet i sine Hænder. Taarer pible frem mellem hendes Fingre.)

FRU HAUGE (imod hende.)
Græder De? — Hold op! De saarer
mig, hans Mo'r med Deres Taarer. —
Hører De, De gør mig vred!
Han behøver ikke Deres,
ikke Folks Medlidenhed.

Han er rig i sine Evner, —
rigere, end om han havde
Millioner!
Alle Tanker, alle Toner
deler han og jeg tilsammen!
Han er lykkelig igrunden
eller — tror De ikke det?
Hvad skal dette Smil om Munden?
(heftig) De er grusom, De er slet!
(pludselig blødt) Barn — aa nej, De har jo Ret:
Vi er ikke rige længer,
det er ej til mig, han trænger,
jeg er ikke mere nok. —
Hvor er den, som kunde være
det, han talte om? Hvor er hun,
hun, som kunde Byrden bære,
holde helt hans Tungsind nede —?
Der maa mange lyse Smil
til for dette Sind at sprede.

TONNY (ser op — sagte) Tror De muligt — at jeg kunde?

FRU HAUGE. De! en fremmed! (ser paa hende)
Der var Solskin, da De kom —
Aa, men Barn, De véd vist ikke,
hvad det er, De taler om?

TONNY. Frue — jo?

FRU HAUGE. Hvor kan De — en pur ung Kvinde —
første Gang, De er herinde,
føle saadan for en fremmed? —
Hvorfor skælver Deres Stemme?

TONNY. Aa, de Øjne!
Det er ligesom de bløder — —
Det er ligesom en Smærte
bare det, at man dem møder!

FRU HAUGE. Hør! Han spiller — — —
(De lytter begge aandeløse.)

TONNY. Aldrig har jeg hørt det synge
saadan fra en Violin!
Det er som en Sjæl, der griber
under Hulken fast om min!

FRU HAUGE (smiler.) Violin — —!

TONNY. Jeg — jeg skulde have rejst
som imorgen hjem til Norge
for at møde —

FRU HAUGE. Møde hvem?

TONNY. Kun mine Venner —
af min Slægt er alle døde.
Men ved min Concert igaar,
hvor De ved, jeg gjorde Lykke;
kom man til mig med den Bøn,
at jeg vilde concertere
sammen — her — med Deres Søn.

FRU HAUGE. Naa —?

TONNY. Jeg gav dem intet Løfte.
Men nu vil jeg love dem — —
(pludselig angst)
Og alligevel — aa, Frue!
hvordan skal jeg faa det frem:
Det er, ligesom jeg ønsker,
at jeg skulde rejse hjem.
Hver Gang jeg bestemmer mig,
tvivler jeg de tusind Gange;
jeg er frygtsom, jeg er bange —
Frue! Sig mig, hvad jeg skal!

FRU HAUGE. Det er svært for mig at svare.

TONNY. Kære! raad mig — raad mig bare!

FRU HAUGE. Der var Solskin da De kom — —
Tror De, at De har det Fond,
dette Overmaal af Mildhed,
som De véd, han talte om?

TONNY. Dette Overmaal af Mildhed
for et helt langt Sorgens Liv —!
Ja, jeg tror det.

FRU HAUGE. Barn! saa bliv. (Slutter hende pludselig i sine Arme og skyder hende sagte ud af Døren. Gaar frem og tilbage paa Gulvet igen — standser og smiler.)
Følelsernes sostenuto,
saa mimoseagtig fin —
Violin —!
(Inde fra Concertsalen høres atter stærkt Bifald.)

MAX (kommer tilbage — kaster Violinen fra sig paa en Stol og ser sig hurtig om.) Gik hun — »Jenten?«

FRU HAUGE. Ja, hun gik —
men kun for igen at komme.

MAX (bleg.) Mo'r! Hvad har Du gjort —? Hvor tør Du?
Hvorfor tøved hun herinde?

FRU HAUGE. Hun var ung — og hun var Kvinde.

MAX (imod hende.) Hun maa aldrig mere komme?
aldrig, aldrig mer, forstaar Du?
Alle Rædslers haarde Domme
kommer over mig med hende!

FRU HAUGE. Nej, men kære!

MAX. Jeg! En Krøbling, Mo'r — en Krøbling —!
Jeg har altid vidst, jeg var det —
stadig saarede og sved det —
aa, men jeg har aldrig vidst det
helt tilbunds, som nu jeg ved det!

FRU HAUGE (bortvendt.) Max — aa, skaan mig!

MAX. Mo'r! Du ved det selv, at kommer
Kærlighed til Mand og Kvinde,
aá, saa jubler de af Lykke,
fordi alt af Liv derinde
vaagner op til Lys og Sommer —
fordi Solen nu først skinner,
fordi Fuglen nu først synger
deres Lykke ud i Livet!
Men jeg ræddes, Mo'r — jeg ræddes!
som en dødsdømt, naar man slæber
ham med Haansord til Skafottet,
nærmer til hans tørre Læber
Vin, som han tør aldrig drikke,
holder for hans brustne Blikke
Livets gyldne Lykkedrømme,
lægger i hans bundne Arme
Liv, som han tør aldrig favne —

FRU HAUGE. Aa, saa ti dog!

MAX. Haardt var Livet før — men Du!
overmenneskelig grusomt
synes det mig næsten nu!

FRU HAUGE (gaar flere Gange frem og tilbage uden at tale — standser foran ham og lægger Hænderne paa hans Skuldre.)
Barn, vær rolig — kom til Stilhed!
Hun, som i sit Hjærte føler
dette Overmaal af Mildhed,
hun vil kunne føle mere:
elske —

MAX. Ha! Ha! Ha! Mig Stakkel?

FRU HAUGE (iltert.) Er en Mand da ene Ryg?
Er han ikke ogsaa Hoved —?
Aa, jeg siger dig det frit:
Du kan lede Verden over,
finder ikke et som dit!

Dette bløde Haar om Panden,
krusende i Nakkehulen —
og saa denne Magt i Blikket.
som hos ingen, ingen anden!
Øjnene og Munden, Smilet,
der kan tindre, lyse, skinne —

MAX. Lille Mo'r! Du taler næsten,
som Du var min Elskerinde!

FRU HAUGE. Ja, for Barn, Du skal forstaa mig!
Du skal tro paa dette, Max!
Hun er fuld af bløde Tanker —
aa, jeg saa det lige strax —
og til Kærlighed fra Mildhed
er der kun ét Skridt hos Kvinden.

MAX (staar et Øjeblik tavs — derpaa glider et lyst Skær over hans Ansigt, og han ser op.)
Hvis det var —! Mo'r! hvis det skete —!
Aa, det var som Trolderi!

IMPRESSARIOEN (i Døren.)
Andet Ophold er forbi —
Sidste Nummer!

MAX (griber Violinen.) Sidste Nummer! Jeg har glemt det —

FRU HAUGE. Max! Hvad gør Du nu —?

MAX. Spørg Jenten,
hvad jeg gør — Hun har bestemt det! (Ud.)

FRU HAUGE (ene.) Glemt det!
Det, som aldrig forhen hændte!
Og hvad gør han nu? — Hvad gør han!
Han var hvid om sine Læber,
men hans Øjne! hvor de brændte!
(lytter aandeløs.) Hør, han spiller!
Ikke, som han ellers plejer —
Der er noget nyt i dette,

noget, næsten som hán skabte!
(folder uvilkaarlig Hænderne.)
Kommer det! Aa Gud i Himlen!
Gaar den store Kunst omsider
susende hans Sjæl forbi,
lægger Toner ind deri,
som kun han alene hører!
Spiller han sig nu helt fri —?

Hør — den kommer
glidende med Sang paa Strængen
over Slægtens Violin,
luftig som et Brudelin,
Drømmens vuggende Sonate —!
Aa, hvis dette, Gud, er Vejen.
saa — skøndt det er ondt at miste,
giver gladelig jeg bort
af hans Kærlighed det sidste,
giver alting hen til hende,
som har Magt at lokke frem
det, jeg gav mig selv, mit Hjem
og min Lykke for at vinde!

Hør! det skifter — bliver Fryd,
tusindfoldig Jubellyd!
bliver lykkefyldte Sanser;
Glæde af en Fod, der danser —
Foraarsminder —
Kys paa unge, varme Kinder!
Elskovs hede, røde Vin —
Violin —!

(Violinen tier. Dyb Tavshed følger — derpaa bragende Bifald.)

MAX (kommer ind, hurtigere end sædvanlig. Han er bleg og bevæget.)

FRU HAUGE (kaster sig om hans Hals.)
Max! Aa, endelig en Gang

har Du spillet
ud, hvad jeg et Liv har villet!

MAX. (ryster paa Hovedet.)
Under Bifaldsstormens Susen
var det, som jeg stod i Skoven,
hvor de høje Graner hang —
Skoven susede og sang,
som den var det store, frie,
stærke Hav, hvortil jeg længes —
aa, men den var ikke Havet!

FRU HAUGE. Ikke Havet?

MAX. Mo'r! Saa Du paa Jentens Øjne?
De har Vaarens Solglans inde —
Jenten var der, sad derinde,
bød mig spille:
Alt det gamle var som glemt,
det var nyt, det, Jenten vilde:
Hendes Øjne blev til Toner,
hendes Læber Fantasier —
som hun sad, blev hendes Sjæl
til et Hav af Melodier —
Jenten, Mo'r — hun er som Havet!

FRU HAUGE. Ja, jeg følte paa dit Spil:
Hun er den, Du trænger til.

MAX. Mo'r gør det dig ikke ondt?
Synes jeg dig ikke troløs —
vi som sammen var et hele
Kan Du taale nu at dele?

FRU HAUGE. Intet Offer er for stort,
kan det lære dig at spille:
Intet af hvad Du har gjort,

er for svært for mig at ville —
jeg gaar tværs igennem nu.

MAX. Hvem der havde Tro som Du!
Det er, som Du aldrig tvivler.

FRU HAUGE. Aldrig, hvor det gælder dig!
Gud kan ikke sige nej.

MAX. Gud —? Det er, som om Du stod
og tog Magten fra en anden —

FRU HAUGE. Hvad jeg spilled frem i Barnet,
har jeg elsket frem i Drengen,
har jeg bedet frem i Manden.

MAX. (ser paa hende.)
Ved Du ogsaa, hvad Du gør?
Er det aldrig kommen til dig,
Mo'r, om Du nu ogsaa tør?

FRU HAUGE. Den, som ej bad ubetinget,
helt og fuldt og uden Grænse,
han har aldrig bedt en Bøn.

MAX. Mo'r, naar Du ser ud som nu,
er det altid, som jeg ræddes,
som din Vilje var for stærk,
overmenneskelig mægtig,
næsten som et Underværk! —
Aa, men Mo'r — vær ikke vred —
Hvis Du tør det nu, saa bed:
Bed, at Solen alle Dage
maatte rinde
gylden mellem mig og hende!
Men bland aldrig Violinen
ind i Tankerne om hende —
Violinen har et Minde
med Forbandelse for Slægten —

FRU HAUGE. Kan Du endnu lægge Vægten
paa det gamle Sagn i Slægten —
Du, som nylig ved dit Spil
spillede dig Lykken til!

MAX. Men det Spil fik Liv ved hende.
Dybt i hendes Øjne laa det
runebundet og begravet —
Lykkelige norske Jente,
som gaar nordpaa nu til Havet!

FRU HAUGE. Vi gaa med —

MAX. Hvor langt?

FRU HAUGE. Saa længe
Jenten vil — og mer kan hænde.

MAX. Det blir kort —

FRU HAUGE. Nej, det blir langt —:
lige indtil Livets Ende!

BEDRE AT BÆRE DE ANDRES VE,
END KUN SIN EGEN AT SANSE.
BEDRE AT TRÆDE PAA TORNE FAST,
END FREM PAA ROSER AT DANSE —!

(En Bjærgskrænt i Tyrol. Ovenover Bjærgene med Sne paa Toppen — foran en stor Dal med enkelte spredte Smaahuse — nedenfor en bred, skummende Flod. Det er tidligt Foraar. Smaa Bække løber mellem Stenene. Max og Tonny kommer langsomt gaaende. Han støtter sig til hendes Arm. Hvor Græsset er blødest, standser hun og hjælper ham til Sæde. Saa strækker hun sig selv paa Grønsværet ved Siden af og folder Hænderne under sin Nakke.)

TONNY. (efter et Øjebliks Tavshed.)
Aa, mærk denne Vaarluft, saa blød og let!
Den føles som Ild i hvert Pulsslag,
som Fryd i hvert Aandedræt.

MAX. Bliv liggende, Jente!
Saadan som De ligger, er De Foraaret selv — — —
(bøjer sig frem og ser paa hende.)
Du skære unge Foraar, som min Sjæl kun har drømt,
som jeg selv aldrig kendte!
Lad mig glemme, hvad jeg leved — for at huske,
hvad jeg tænkte — — —
Bliv liggende Jente —!

TONNY. Løvet spinder sit Silkevæv
imellem de høje Stammer —

Solen har kysset hver Knop i Krat,
og alt er sprunget ud paa en eneste Nat!

MAX. (for sig selv.) Du dejlige, unge, straalende Liv
med Sol over alle dine Veje!
Hvorfor skal nogle besidde dig helt,
og andre aldrig dig eje —
andre, som maatte en Livstid vente — —

TONNY. Hvad tænker De paa?

MAX. Paa Foraaret, Jente!

TONNY. Jeg elsker den kølige Susen heroppe
af lystige Bække, som rislende rinder
med Sagn fra Bjærgenes Toppe!
Vi vil blive her længe paa dette Sted.

MAX. Ja hele den dejlige Sommertid, Jente!
og Høsttiden med!

TONNY. Ja, Høsttiden med —
Men Concerterne?

MAX. Aa, de kan vente!

TONNY. Se, hvor de drivende Skyer gaa
over Bjærgenes Toppe!
Tænk, om man nu sad og red deroppe!

MAX. Hvor oppe?

TONNY. Paa Skyerne — Altid, naar De spillede
syntes jeg, det var, som jeg sad paa en Sky
og hørte, hvordan Tonerne efter mig trillede.

MAX. Men bagefter?

TONNY. Saa var det hele forbi,
og Skyen blev til Taage —

MAX. Hvorfor tror De, at Skyen blev det?

TONNY. Fordi,
Fortryllelsen var borte.

MAX. Ja netop — det var det!

TONNY. De siger det saa underligt?

MAX. Dér bunder det i —
Og om De vilde sidde her et helt Liv og vente,
saa nyttede det ikke:
Fortryllelsen var borte, fra Violinen endte.

TONNY. Men Violinen synger igen hvert Øjeblik.
(Rejser sig halvt op, støttet paa den ene Arm.)
Ved De, at De har Øjne ligesom Musik,
og at De ser ud, som De altid spillede?

MAX. Saa er det fordi,
naar jeg ser paa Dem, gaar der Toner forbi.

TONNY. Hvor De dog maa være uendelig rig!

MAX. Jeg rig! De skulde kende den fattige, tomme,
knugende Forladthed, som kan over mig komme,
naar jeg skulde være med i det levende Liv,
men kan ikke komme!
Og Livet gaar mig forbi derude,
det stærke, handlekraftige Liv,
det varme, unge, pulserende Liv!
Aa, De aner det ikke, naar Fortryllelsen er omme,
at det var bitter Længsel, som gav Tonerne Klang —
For Dem er hele Livet jo en underfuld Sang —

TONNY. Livet — Det er Glæde!

MAX. Ja, for Dem, som kan gaa — —
Jeg husker, da jeg var her en Gang som lille:
Altid sad jeg nede ved Floden og saa
op imod de Bjærge, som jeg ikke kunde naa.
Det er mig nu som den Gang: Jeg har ganske den samme
skrigende Længsel efter Bjærgene deroppe,
som jeg aldrig skal naa!

Der er kun den eneste Forskel derpaa,
at hele min Længsel nu er samlet om en Kvinde,
som rider paa Skyerne og højt i sin Arm
har Lykkepokalen — —
Jeg taabelige Stakkel dernede i Dalen,
som trode, at der virkelig gik Vej op til hende!

TONNY. Se ikke paa mig! Luk — luk Deres Øjne!
Lad mig stryge med Haanden igennem
Deres Haar — —
Aa, alt dette bløde, som jeg ikke forstaar!
Før græd jeg ikke i hele lange Aar,
men her sidder Graaden mig bestandig i Halsen.

MAX. Aldrig saa jeg Taarer over Kinder saa bløde!

TONNY. Jeg længes — —

MAX. Efter Hjemmet?

TONNY. Nej —

MAX. Slægten?

TONNY. Jeg har ingen.
Alle de, jeg elskede, døde.

MAX. Hvem længes De da efter?

TONNY. Jeg længes efter Mo'r —
efter hendes Stemme og efter hendes Ord.
Aa, hvor de er lykkelige, — de, som har en Mo'r!

MAX. Og dersom hun nu var her, hvad vilde
De saa gøre?

TONNY. Saa vilde jeg sætte mig ned ved hendes Fødder
og fortælle hende om, at der var Vaar i mit Bryst
og Solskin i mit Hjærte – og en Rigdom af Trøst —
fortælle hende om, at jeg var frejdig og ung
og sang mig gennem Livet, naar Vejen blev tung,
havde ikke nogen, som min Sjæl kunde elske,

ingen, som rigtig kunde elske mig igen,
førend — jeg mødte — en syg stakkels Ven,
som knyttede sit saarede Hjærte til mit.
Jeg syntes, da jeg mærkede, hvor dybt han havde lidt,
at jeg aldrig, nej aldrig kunde elske ham nok —

MAX. Kære!

TONNY. Jeg syntes, mine Hænder kunde aldrig
blive bløde
og nænsomme nok, naar de straktes ham imøde —
mine Øjne kunde aldrig blive kærlige nok,
mine Tanker ikke fine og forstaaende nok,
naar de mødtes med hans. —
Hele min Sjæl blev som fyldt af det Ønske,
at faa den varmende Sol til at skinne
i al sin Glans
ud fra de Øjne, hvor en Bjærggrubes Nat
var inde —!
Laa jeg vaagen om Natten, stod de over
mig og bad,
gik jeg ensom om Dagen, var de efter
mig og brændte,
aldrig var der Fred for de Øjne, hvor jeg sad!
De fulgte mig ude, og de fulgte mig hjem —
Jeg syntes tilsidst,
at Livet maatte blive mig tomt uden dem!
Det var ligesom de kyssede Liv i mit Spor — —!
Se, alt det vilde jeg fortælle min Mo'r,
mens jeg sad dér og varmedes under hendes Blikke,
— og saa vilde jeg hviske med en Arm om
hendes Hals:
— men om det er Kærlighed, det kender
jeg ikke.«

MAX. Aa, kære, velsignede Jente! Som Du sidder
dér saa ung og saa fin

og lægger din varme lille Haand ind i min
og ser paa dine Fødder, saa smalle og smaa,
synes jeg næsten, det var Synd, at jeg saa —!

TONNY. Max — der er saa meget, som jeg ikke
kan forstaa;
men havde jeg haft min Mo'r — min egen —
jeg tror, hun kunde have vist mig Vejen.

MAX. Hvad tror Du da, hun havde raadet dig til?

TONNY. Véd ikke — jeg kan slet ikke høre hendes
Stemme,
saa gærne som jeg vil —
den tier om dette.

MAX. Og tør Du ikke tænke, at Tavshed er ja?

TONNY. Jeg tør slet ikke tænke — slet ikke endnu.
Men det véd jeg, at ingen var mig kærere end Du,
og aldrig har jeg sunget som dér, hvor Du spillede!

MAX. — mens Du sad paa Skyerne og red —

TONNY. Ja, ha! ha!
Og alle dine Toner efter mig trillede!

MAX. Hvad tænkte Du, Jente? — Jeg syntes, Du lo.

TONNY. Vil Du vide, hvad jeg tænkte, saa tænkte
jeg dette:
Vi spiller os vel sammen gennem Livet, vi to.

MAX. Mener Du det virkelig? Aa, hvor Du er god! —
Er den ogsaa min —
den lyse, lyse Lykke, som danser mig imod?

TONNY. Ja, Max — den er din.

MAX. Sig, at Du vil være min Haand og min Fod,
min Ungdom og min Glæde, mit Mod og min Styrke!

TONNY. Din Haand og din Fod,
din Ungdom og din Glæde, dit Mod og din Styrke.

MAX. Sig, at Du vil sidde med din Haand fast i min,
naar Døden én Gang kommer og ranker mig Ryggen!

TONNY. Ja, — saa vil jeg sidde med min Haand
fast i din.

MAX. Dette er jo næsten et Overmaal af Lykken!
Aa, aldrig har Solen skinnet varmere end nu!

TONNY (frysende.) Nu synes jeg netop, det blev
koldere i Skyggen.

MAX. Bind mig en Krans,
en Lykkekrans af Straaene, Du holder i din Haand —
dem, Du plukked, da Du lo!

TONNY (gør det.) Er Lykken ikke stærkere, da har
den skøre Baand:
— Den ene blev til to!

MAX (læner sig mod Fjeldvæggen.)
Men nu er det mig ligemeget — lige meget, Du!
Om Himmel og Jord i dette Nu
sammensvor sig om at bevise mig, Ven,
at Du sveg mig igen,
saa trode jeg dem ikke! Med Armen om din Hals
føler jeg mig jublende sikker paa Lykken —

TONNY. Pas paa, naar Du flytter dig! Der stødte Du —
(standser.)

MAX (bittert.) Ryggen — —!

(Et mørkt Drag gaar over hans Ansigt. Han sidder en Stund tavs og kaster Stene ud over Bjærgskrænten. Han er meget bleg. Pludselig bøjer han sit Ansigt tæt ind til hendes og ser hende angst ind i Øjnene. Stønnende:)
Sig, at Du fortryder det! Sig Du det kun!

TONNY (stryger sagte med Haanden over hans Haar.)
Jeg fortryder det ikke.

MAX. Gør Du det, saa sig mig det hellere strax!
Jeg tror, at hvis Du sagde det senere, Jente,
saa vilde mit Hjærte briste under det —!

TONNY. Max,
jeg fortryder det ikke.

MAX. Husk, at jeg er ømtaalig — mistroisk — sparsom
paa Tillid og Tro.

TONNY. Nænsom skal jeg være — og kærlig og
varsom — —

MAX. Husk, at mine Øjne har den sorgtunge Bund.

TONNY. Saa kysser jeg dem glade igen med min Mund!

MAX (ser paa hende.) Alle de, Du elskede, døde —!
Dersom Du elskede mig fuldt ud — saa højt,
at dine Aarers Blod sang mig brusende imøde,
saa døde jeg ogsaa — af Lykken! af Havet!
det vældige Hav, som over mig bruste! — —
Aa Jente, naar Du kysser mine Øjne som nu,
saa glemmer jeg, at alle mine Svingfjer er knuste —!

— ———

INTERMEZZO

Og det var unge Fru Svalelil,
den fineste liden Frue,
hun havde sin Rede derudenfor,
hvor Jenten havde sin Stue.

Aabent stod Vinduet Nat og Dag,
og intet var der, som stængte —
det var hin unge Fru Svalelil,
hun hørte, hvad Jenten tænkte.

Hun gemte hver en Tanke i Dug — —
naar siden Dugdraaber trilled,
var det, som tusinde Tanker smaa
i Glans over Græsset spilled!

Det var hin unge Fru Svalelil,
selv tier hun ganske stille —
en efter en i den tavse Nat,
saa lader hun Draaberne trille — —:

Og jeg var mig saa lidet et Barn,
dér Lykken sang paa min Vej.
Og det var Døden, han kom og tog
de to, som elskede mig!

Og jeg var mig saa ungt et Blod,
der dansed saa let paa Taa —
Og det var Døden, han kom og tog
den sidste, jeg stolede paa!

Da vendte jeg mig til den kolde Gæst
og trued ham, dér han stod:
Den, som ler sidst, ler altid bedst!
Jeg sætter mod dig mit Mod!

Og tager Du dem, jeg elskede mest,
saa elsker jeg ingen fler:
Jeg under dig ikke en eneste til —
Død! nu er det mig, som ler!

Hver Gang, han stirrer paa mig
med dette Blik,
der er som Ild,
med disse dragende Øjne,
som aldrig mig slippe vil,
synes mine mig fulde af Løgne!

Selv har jeg hørt ham sige:
Den Raaben højt
ved Nat og Dag
paa Sandhed elsker jeg ikke,
jeg elsker det skønne Bedrag! —
Og jeg lader Bedraget ligge!

Hver Gang, han taler til mig
om al den Fryd,
han kalder for sin,
er det, som maatte jeg raabe:
Den Lykke er ikke din!
Men jeg gyser for Giftens Draabe!

Hvem nænner at lade den rinde
ind i et Bryst
saa sygt som hans,
hvor hvert et Aandedræt melder
om Livet Tornedans!
Jeg ikke — saa tier jeg heller.

Det rinder med Dug over Græsset,
rinder over Vildrosens rødmende Blad — —
alle mine Tanker rinder ud i den ene:
Gid jeg var glad!

Det bløder, bløder under Vildrosens Blade!
Duggen fanger tusende Farver i Skyggen —
alle mine Tanker forbløder i et eneste
Skrig efter Lykken!

Før syntes jeg aldrig, at han var styg —
han var smuk, naar jeg hørte ham spille;
men den Gang, han retted sin syge Ryg,
saa jeg, at det klædte ham ilde.

Før syntes jeg kun, at hans Øje var lyst
og straalende skønt som hans Lykke,
men den Gang, han knuged mig ind til sit Bryst,
saa jeg, at hans Arme var stygge.

Før syntes jeg kun, at hans Sjæl var Musik
og sang min egen imøde;
men da jeg et Kys af hans Læber fik,
da var det, som Tonerne døde —!

Han sagde saa tit, at mit Øje var klart
som Solen over Bjærgenes Tinde —
Aa, kære Gud Fader i Himmerig,
gør atter mine Øjne blinde!

LYKKEN ER DENNE:
IKKE KUNST AT ØVE, MEN KUNST AT KENDE —

(Et Værelse i et lille Bondehus i Tyrol. Døren staar aaben ud til en høj Trætrappe, som fører ned til Haven. Udenfor denne løber Vejen, kun adskilt fra Haven ved en lav Hæk, og med vid Udsigt over Bjærgene. — Fru Hauge staar i den aabne Dør — bagved hende sidder Max i en lav Stol med et Spejl i Haanden.)

FRU HAUGE. Ved Du af, at det nu er ti Uger siden,
Du rørte Violinen?

MAX. Er det virkelig saa længe?
Jeg har ikke mærket Tiden.

FRU HAUGE. Ti Uger, Max! Og ellers hørte
jeg dig spille
hver Dag mange Gange —

MAX. Ja, for da var Musiken
noget, som jeg trængte til at høre bestandig —:
Jeg greb efter Toner, som en tørstig efter Drik!
Nu er det anderledes —
nu er mine inderste Tanker Musik!
De toner som et syngende Hav bag Sordinen —
Jeg trænger ikke mere til at høre Violinen.

FRU HAUGE (imod ham.)
Saadan var det ikke, jeg mente det, Max,
da jeg bad for din Lykke!

MAX (holder Spejlet op foran sig.)
Jeg synes, mine Arme er saa lange og stygge —
Hvad tror Du om en Kappe, som til Haandleddet gik?

FRU HAUGE. Det lader til, at Spejlet har erstattet
din Musik.

MAX. Ja, for Spejlet er ærligt! Det taler uden Ord —
I denne Tid, Mo'r,
gør jeg det flere Spørgsmaal, end jeg gør Violinen.

FRU HAUGE. Du er lidet trofast mod din Slægts
Violin.

MAX. — som egentlig er din!
Husk: »Der er mere Musik i din Sjæl,
end Slægten evner at spille — —«

FRU HAUGE. Jeg ved, at Du evnede det, om Du vilde.

MAX. Aa, den Forventning — den dræber mig, Mor!
Det er ligesom de Grænser, ingen tør sætte.
Der er ingen aandelig Væxt i dette —
ikke for mig —!
Du er langt mere Førstehaandskunstner end jeg.
Jeg følte det godt den Dag, da mit Liv
fik et virkeligt Indhold:
Da skyggede pludselig min Sjæl over din,
og jeg trængte ikke mere til Slægtens Violin.

FRU HAUGE. Du kan komme til at trænge til den
endnu:
— naar Sorgerne komme —

MAX (imod hende.) Kan Du ønske det — Du!
som er min Mo'r?
Kan Du ville min Storhed — ogsaa for den Pris —?
Kunde Du tænke dig at bygge den op
paa min Lykkes Forlis?

FRU HAUGE. Fattig synes mig hver en Sjæl,
som ikke ejede Kunstens Gave.

MAX. Ja fattig maaske — for rigest er den,
som evner at skabe — men lykkelig? Nej!
Lykken er denne
ikke Kunst at øve, men Kunst at kende.

FRU HAUGE. Du taler om noget, som Du ikke forstaar.

MAX. Lykken, Mo'r,
den er tilhuse der, hvor Mennesker bor,
hvor Mand og Hustru for alle Dage —
Helg som Søgne —
mødes i Lys af Barnets Øjne,
hvor Gulvet trædes af varsomme Trin,
hvor Lampen tændes af bløde Hænder,
hvor det, den ene næppe har tænkt,
som Værk af de fineste Traade spænder
tæt om den anden! — hvor en er som to,
og to er som en, til Livet ender!
Den Lykke var det, jeg skabtes til
og længtes imod fra Aar til Aar —

FRU HAUGE (tungt.) Den Lykke var det!

MAX. Forstaar Du mig ikke:
En Kunstner maa være baade blød og haard —
blød for de Tanker,
som indefra paa hans Hjærtedør banker,
men haard som Marmor for hvert et Stød,
som udefra sætter ind paa hans Lykke —
Og jeg! Gud hjælpe det, Mo'r! jeg er blød.
Min Sjæl kan dirre som Haar af Mimoser!
Jeg kan føle saa underlig fint og skært —
saa blødt, som ellers kun Kvinder føler —
for det, jeg har kært — —

For mig blev Kunsten ingen Indvielse,
lidet af en Lykke,
stundom en Ærgærrighed, men aldrig en Befrielse.
Over mit Hjærtes dirrende Bund
spændte en anden Sjæl sine Strænge
med Krav paa mig og min Violin! —
Sig mig, Mo'r, var der ikke en Stund
for længe siden — for meget længe,
da Du ligesom delte din Sjæl med min?

FRU HAUGE (vender sig brat.)
Jo — naar Du spørger — saa var der en Stund.

MAX. Hvornaar?

FRU HAUGE. — Da Du endnu laa og sov
under mit Hjærte — da bad jeg en Bøn —

MAX (farer op.) Mo'r! hvor turde Du? Hvem gav dig Lov?

FRU HAUGE. Jeg trode paa Kunstens Rigdom, Søn!

MAX. Ser Du da ikke, det var mere end et Ansvar
for din Sjæl mod min?
Det var, som at forskrive en anden Sjæl til sin!

FRU HAUGE. Var det en Forskrivning,
saa forskrev jeg dig i Bønnen.

MAX. Og da den blev opfyldt — da Du hentede Lønnen —
Mo'r! kom der da aldrig over dig en Rædsel
for den Fiskedræts Skyld, som Du fangede til Barnet?
Saa' Du ikke, at den havde sønderrevet Garnet —?
Eller er Du vis paa, at dette var Lykken?

FRU HAUGE. Aldrig har jeg ment,
at det, Du kalder Lykke, var det højeste paa Jord.

MAX (imod hende.) Tak Jenten,
at jeg nu ikke kræver dig for Livslykken, Mo'r!

TONNY (synger i Stuen indenfor.)

MAX. Er det ikke som Huldresang mellem Fjældene!
Er det ikke som Nøkkens Graad over Lierne —
det Dyb af Vemod i Melodierne!
Stundom er Stemmeklangen straalende frisk
som Havets Røst,
og stundom er den dyb
som de dybe Sorger i et Menneskebryst!
Læg Mærke til, Mo'r: hendes Sjæl er aldrig stille —
den har Stemninger saa lette, at et Straa kunde
føre dem
og saa lysende fine, at en Alf kunde høre dem!

FRU HAUGE. Max — det, Du dér sagde, det skulde
Du spille!

MAX (holder Spejlet i en Arms Længde ud fra sig.)
Hun siger, at mit Haar er saa blødt og saa sort —
Tror Du ikke, at det vilde klæde mig bedre,
hvis jeg lod det voxe? — Er det ikke for kort?

FRU HAUGE. Max! Slaa det Spejl ned i Gulvet og
hold op
med at tænke paa dette —!

MAX. Jeg er nødt til det, Du!
Jeg har altid været ømtaalig overfor Kritik
og allermest nu —
Jeg kæler for det mindste, som jeg véd finder
Naade
for hendes Blik. (Rejser sig.)
Min nye Fløjelsjakke — den ganske mørkeblaa —
med Silkekraven paa —
synes jeg skjuler Figuren — —

FRU HAUGE. Vil Du gaa?

MAX. Bare op paa Værelset at tage den paa.

TONNY (kommer i det samme inde fra det tilstødende Værelse med et Brev i Haanden.) Godmorgen herude!

FRU HAUGE. Har Du Brev til mig? — Tak!

MAX (da hun aabner det.) Er det Brev fra Danmark?

FRU HAUGE. Ja — det er fra Jack.

MAX. Hvad skriver han?

FRU HAUGE. Han kommer.

MAX (glad.) Fa'r med!

FRU HAUGE. Nej, kun Jack.

MAX (tøvende.)
Maaske dog — hvis Du skrev, førend Dagen er omme —

FRU HAUGE. Fa'r maa komme frivillig, hvis han vil komme.

MAX. Du er for streng —

FRU HAUGE. Ikke strengere end han.
Skibsrheder Hauge er en haardhændet Mand.

MAX. Men Du kunde rejse —! Nu har jeg jo hende!

FRU HAUGE (bleg.) Siger Du det!
Siger Du, jeg kunde rejse hjem nu — jeg Stakkel!
Sletter Du dem efter dig, alle de Spor,
mit Hjærteblod blødte for dig —

MAX. Aa, Mo'r!
jeg vilde ikke saare dig med mine Ord,
jeg vilde kun sige, at dersom Du trode,
det endnu kunde nytte — —
(holder pludselig inde og gaar mod Døren.)

TONNY. Hvor gaar Du hen?

MAX (i Døren.) Ovenpaa for at bytte.

TONNY. Vent! Her er din Stok —

MAX. Jeg behøver den ikke.

TONNY. Jo, tag den! Du gaar tusind Gange smukkere
ved Stok.

MAX. Smukkere —? Synes Du virkelig? — Vel,
saa skal jeg bruge den herefter.

TONNY. Lov mig dog, Max,
at Du ikke vil tænke saa meget paa dette.
Det piner mig, at Du plager Dig med,
hvad der misklæder dig.
Du er smuk nok for mig.
Bare ikke tænke paa det —

MAX. Nej, nej!
bare ikke tænke paa dette med Ryggen!

TONNY. Aa ti!
Hvorfor nævner Du det ogsaa bestandig?

MAX. Fordi —
det er ligesom et Saar, der trænger til en Sonde.

TONNY. Hvorfor vil Du gaa her og pine os, Max!

MAX. Fordi naar jeg ser dine Øjne blive vaade,
synes deres Glans mig en dobbelt stor Naade,
fordi — jeg elsker at se dine Kinder
blive varme og røde —
fordi — at jeg tror, jeg kunde elske dig tildøde,
som Du staar der med Haanden om din krusede
Nakke!

TONNY (ser op.)
Max — Du glemmer, at Du skulde bytte Frakke
og ikke kunde vente —

MAX. Nu gaar jeg, Jente! (Ud.)

TONNY (gaar flere Gange frem og tilbage paa Gulvet, standser saa pludselig foran Fru Hauge, som endnu staar i den aabne Dør med Brevet i Haanden.) Mo'r hvordan er han?

FRU HAUGE. Hvem mener Du?

TONNY. Jack.

FRU HAUGE.
Jeg kender ham ikke — vi delte vore Sønner.
Jeg fik Max, og Nehls fik Jack
den Gang, da vi skiltes —

TONNY. Hvorfor maatte I skilles?
Elskede I ikke hinanden mer?

FRU HAUGE. Om vi ikke elskede hinanden!

TONNY. Du ler!

FRU HAUGE. Ja, for aldrig kan der komme den Dag, da vi to
ikke elsker hinanden.

TONNY. Og dog lever I skilte!

FRU HAUGE.
Vi kunde ikke dele det sammen, som binder —
saa skilte det os.

TONNY. Børnene?

FRU HAUGE. Ja, Børnene skilte.

TONNY (sagte.) Fortæl mig om dem! Vil Du?

FRU HAUGE (nikker.) — Han var født Violinspiller

TONNY (adspredt.) Hvem?

FRU HAUGE. Max naturligvis. — Da han var lille,
greb han efter Buen og var syg for at spille!
Men helst, naar ved Aften han sad paa mit Skød —
»saa spiller jeg alt, hvad jeg ser i dine Øjne« —
hviskede han til mig med Kinden varm og rød.
Han kunde ogsaa sidde i Sofaen stille
med Øret til mit Bryst og lytte Gang efter Gang
til Slaget af mit Hjærte — saa sagde han, det »sang«!

TONNY (da hun tier.) Mo'r — fortæl mere!

FRU HAUGE. Nehls var skinsyg paa ham.
Det, at vi altid var sammen, vi to,
det, at vi saa underlig tænkte det samme,
fik hans tidlige Uvilje overfor Max
til at slaa ud i en glødende Flamme.
Og Drengen, som var ømtaalelig, sygelig saarbar,
fordi han var svag,
Drengen led under det Nat og Dag.
Jeg ser ham endnu
staa paa smaa bare Ben i Sengen
og hulke, mens han i Kjolen mig trak:
»Fa'r kan ikke lide mig — Fa'r holder kun af Jack!
Og jeg husker ham sige i en senere Alder:
»Ingen kan elske mig, fordi jeg er styg!
Jeg ved det godt —
Lykken er det store fortryllede Slot,
hvor mange gaa ind,
men hvor jeg maa staa ude og fryse om min Kind.« —
(Efter et Ophold.) Jeg fortæller dig dette, fordi det er dig,
som har lukket ham ind.

TONNY (tonløst.) Mig — —!

FRU HAUGE. Fordi Du nu er hele hans Lykke,
og det er paa dig og din Tro, han skal bygge.

TONNY. Ja — men fortæl mig nu noget om Jack —
Jeg skulde dog kende ham lidt, før han kommer.

FRU HAUGE. Jack saa jeg ikke siden den Sommer,
da Max og jeg tog til Wien for at bo.
Jack er vel Hauges Dreng, kan jeg tro.
Men da han var lille,
ligned han mig i sin Trang til i Leg
altid at lade Fantasien spille.
Jack krøb i Træerne, Jack sad paa Taget

og klatrede op til Dueslaget,
fløjtede paa Hunde og elskede Heste,
slog til som den bedste,
var Venner med faa og Uven med mange,
kom hundrede Gange
hjem med en Flænge —
han sagde: »fordi Drengene var onde mod Max«,
og saa bankede han dem saa længe,
til de lovede at gi' ham et Hurra strax! —
Jack var den yngste, men han var den beskyttende:
han var moderlig næsten i sin Omhu for Max —
og spillede han, var han den stilfærdige lyttende,
for Jack kan lytte — —.
Max gav han alt til »Husk, hvor jeg er stærk«,
plejed han at sige: »Du maa ikke sige Tak!
Jeg synes, Du kan aldrig faa nok ved det Bytte.«

TONNY. Det var kønt sagt af Jack!

FRU HAUGE. Ja, var det ikke ogsaa? — Jeg tænker saa til,
at det sværeste, dengang jeg rejste, var at skille
de Drenge ad —

TONNY. Hvor Du maa have lidt!

FRU HAUGE. Ja, jeg har lidt!

TONNY. Men maatte Du da rejse?
Var der slet intet Valg — ingen Udveje fler?

FRU HAUGE.
Naar en Mand først er skinsyg paa en Kvinde,
saa kender han ikke til Hensyn mer,
hverken overfor sig selv eller overfor hende.
Der er stærke, haarde Naturer til,
Urfolksmennesker — næsten vilde!
før sætter de selv deres Lykke til,
før de slaar af
paa Yderlighedens brutale Krav —
Og han satte den til,

da han bød mig Valget imellem sig
og sin egen Søn.

TONNY. Jeg havde staat raadvild, om det var mig.

FRU HAUGE. Der er altid en, som behøver En mest,
og ham valgte jeg.
Det var ikke Nehls, det var Max den Gang —
han, som var Konge, naar Strængene sang
for hans Tonehav,
men Tigger ved Livets store Fest,
naar de atter tav!

TONNY. Ja, han trængte mest.

FRU HAUGE (bittert.) Og nu slipper han mig!

TONNY. Aa, slip ikke os!
Jeg synes, nu trænger vi begge til dig.

FRU HAUGE.
Jeg slipper heller ikke. Jeg venter, til han kalder.
I alle disse Aar har jeg ventet paa Brev —
Aldrig stod der noget om Max, naar han skrev —
Jeg venter paa de Linjer, som skal sige det ene:
»Din Søn er min Søn — Gud signe hans Vej!
Aabent staar mit Hjærte for ham som for dig.«

TONNY.
Det kommer nok, Brevet — maaske Jack har det med.
Hvornaar vil han komme?

FRU HAUGE (ser paa hende.) Imorgen — ikke strax.
Du tænker meget paa ham —

TONNY. Jeg ved jo, at han holder saa meget af Max.

FRU HAUGE. Ja, tænk, hvad han skrev —!
»Hende, som kan komme til at holde af Max,
hende vil jeg elske« — —

TONNY. Har Du endnu det Brev?

FRU HAUGE. Jeg tror det.

TONNY. Maa jeg se det?

FRU HAUGE. Du! Ja, hvorfor?

TONNY. Jeg vil se, om hans Haandskrift ligner Mo'rs —
Den var saa mærkelig klar og sand –
Jeg tror, hun kunde have skrevet det samme,
hvis hun var Mand.

FRU HAUGE. Nehls Hauge sagde en Gang om Jack:
»Naar jeg kysser den Dreng, saa elsker jeg dig!«
Og da saa' han saa sært vemodig paa mig. —
Nehls havde saa smukke Øjne —
Jeg maatte altid tænke paa Øjne af en Sæl — —
Det var, som de sluttede En ind i hans Sjæl,
der, hvor hans glødende Lidenskab laa,
og hans Lykke flammede op i Branden!
Jeg maa le endnu, naar jeg tænker paa,
at Du spurgte, om vi ikke mere elskede hinanden!
(Hun gaar med sagte Latter forbi Tonny ud paa Trappen.)

MAX (raaber nede fra Haven.)
Hvor har Du »Jenten«?

TONNY. Nu kommer hun strax.
(Hun gaar hen i Døren, men vender pludselig om og gaar tilbage i Værelset.)
»Hende, som kan komme til at holde af Max,
hende vil jeg elske — —!«
(næsten med et Skrig)
Aa, Jack, kom ikke! Det raader jeg dig!
Der er ligesom en Skæbne i dette,
en Forudbestemmelse over vor Vej — —
Jack! kom ikke!

»ACH WIE LIEGT ES SO WEIT! ACH WIE LIEGT ES SO WEIT,
WAS MEIN EINST WAR — —!«

(Samme Sted — Dagen efter, henunder Aften. Dalen og Floden ligger i Solnedgangsbelysning — Bjærgene er purpurfarvede.)

TONNY (staar paa Hovedtrappen og ser ud — bagved hende staar Døren aaben ind til Stuen. Hun synger først nynnende, saa med halv Stemme, men tilsidst med fuld Kraft:)

»To Larver, som kryber i selvsamme Hule,
forvandles til vingede Sommerfugle!
De mødes og favnes
i Solstraaledans,
og Vingerne farves
i Regnbueglans,
men ingen kan sige de jublende Stunder:
Til mig kom Forvandlingen først med sit Under!

To kvidrende Fugle i Busken dernede
begynder en Vaardag at bygge sin Rede —
én flyver med Pinde,
en anden med Straa,
én sanker sig Fjedre
til Bolstrene smaa,
men ingen kan sige, naar Reden staar smykket,
hvem af dem, der har den oprindelig bygget!

To Mennesker mødes og slutter en Pagt,
to Hjærter slaa sammen i brusende Takt
men ingen kan sige:
Jeg elskede først!
Og ingen tør tænke:
Min Elskov var størst —
Hvad spørger de to vel om Tid eller Evne!
De mødes, de mødes i blussende Stævne!

Den ene den anden til Live har vakt,
nu banker de sammen i jublende Takt!
Hvordan det er sket, er
der ingen, der ved —
og aldrig faar nogen
om Gaaden Besked,
thi ingen i Verden, hvor dybt han end grunder,
forklarer Forvandlingens straalende Under — — —!

JACK (kommer gaaende henad Vejen og standser ved Havelaagen. Han har en Rejseplaid over Skulderen og en Taske i Haanden, er rank og skulderbred med skarpe, noget uregelmæssige Træk og ligner Max paa Øjnene.)
Godaften! Tør jeg spørge —

TONNY (løber ham imøde.) Er Du maaske Jack?

JACK (ser paa hende — smiler.) Og Du? Er Du »Jenten«?
Jenten, som har bundet sin Ungdom til Max!

TONNY. Det er mig, ja —

JACK. Bliv staaende, saa kommer jeg strax!
(Springer over Hækken ind i Haven.)

TONNY (rækker ham begge sine Hænder.)
Velkommen!

JACK (uden at vende sine Øjne fra hende.)
Han har god Smag — min lille Bro'r Max
(Holder hende i en Arms Længde ud fra sig — uden at slippe hendes Haand.)

Men sig mig: Hvem er Du?
Du er noget fremmed —
noget som en vild Fugl,
der er sluppen fra Hjemmet
og ikke har Rede noget Sted mer —!
Jeg synes, naar jeg ser,
at Du er som en Vildand
med unge, stærke Kræfter —
en, de stakkels tamme
staar og skriger efter!

TONNY. En Vildand! — Ja, vildsom
fløj jeg hid over Hejen,
vildsom er jeg endnu
og kender ikke Vejen — (pludselig)
Raad mig, har Du Magt!
»Hende, som kan komme
til at holde af Max,
hende vil jeg elske«,
det har Du sagt — — —
Og jeg holder jo af Max.

JACK. Hende vil jeg elske!
Du kan spare Dig at bede —
Aa, kære min Vildand,
jeg gør det allerede!

TONNY. Jeg er bange, at jeg ikke
fortjener det, Jack!

JACK. Du ikke! Du fortjener
en Verden af Tak, —
fordi dine Hænder
er varme og bløde
og kærlige nok
til at rækkes ham imøde,
fordi dine Fødder,
istedenfor at danse,

er stærke og villende
nok til at standse!

TONNY. Med Jack — hvis jeg sagde:
Nu, da mine Fødder
er pludselig standset,
nu mærker jeg først,
hvor gærne jeg har danset!
Nu, da mine Hænder
er rakt ham imøde,
føler jeg først rigtig,
at de ikke er bløde — —

JACK. Nu spøger min Vildand!

TONNY. Men hvis det var sandt —
sligt hændes jo flere —
saa vilde Du altsaa
ikke elske mig mere?

JACK. Saa vilde jeg tænke,
at saadanne trofaste
Vildandeøjne
kunde umuligt
beflitte sig med Løgne.

TONNY. Og hvis Vildandeøjnene
alligevel kunde?

JACK. Saa har Vildanden Grunde,
jeg ikke ser.
Men — er dette ikke Spøg?

TONNY. Jo, Du ser jo, jeg ler!

JACK. Der er ingen Latter
i Øjnene inde,
der er snarere Graad — —!

TONNY. Det var kun et Minde — —!
Aldrig har jeg set dig

førend idag,
men det er, som havde
jeg altid kendt dig —!
Det er ikke dit Ydre
og ikke dine Ord,
men noget er der ved dig,
som ligner Mo'r.

JACK. Fortæl mig om hende!

TONNY. Om Mo'r?

JACK. Ja, Du! —
Se, her paa Trappen
er Plads til os begge.
Fortæl mig det nu:
Alt, hvad Du har levet
og alt, hvad Du har lidt!

TONNY. Skal jeg ikke først kalde
paa Max?

JACK. Aa, nej!
han har hørt det saa tit.

TONNY. Han spurgte aldrig om det —

JACK. Spurgte han ikke!

TONNY. Nej — Max er ræd for
at tale om Sorg nu —
han undviger Skyggen.

JACK. Hvad taler han om da?

TONNY. Han taler om Lykken,
som han siger, han har fundet,
fra han mødtes med mig.

JACK. Og han spørger ikke dig?

TONNY. Nej — han spørger ikke mig.

JACK. Hvorfor ser Du saadan paa mig?

TONNY. Du ligner ham meget —
paa Øjnene især.

JACK (drager hende ned paa Trappen ved Siden af sig.)
Sæt dig nu her! —
Naa, Vildand! fortæl saa,
hvor gammel Du var,
da Reden blev øde?

TONNY. Jeg var otte Aar,
den Gang Mo'r døde.
Alt, hvad jeg ejer,
af bløde Hænder
og bløde Tanker,
fik jeg fra hende!
Min frejdige Tro,
mit villende Mod
til frem at vinde,
mine lyseste Længsler
fik jeg fra hende!
Endnu kan jeg vaagne
om Natten i Graad,
fordi jeg ikke
sad hos, da hun døde,
fordi hendes stakkels
saarede Hænder
blev rakt mig imøde,
men segnede tomme
og stivnede, førend
jeg kunde komme!
Aa, om de vidste —
de, som færdes
de døende nær
i Hospitalernes kolde Stuer —
hvad de er værd,

de sidste Ord
og de sidste Blikke
af dem, som lide,
saa vilde de kalde En til itide! —
Men Jack! hvorfor bli'r
dine Kinder saa hvide?

JACK (bortvendt.) Det var et Minde,
som gled mig forbi —
et, som altid
truer og stirrer — —

TONNY. Er det derfor, din Stemme
pludselig dirrer?

JACK. Ja, ja — men din Mo'r?
Hvorfor døde hun
ikke hjemme?

TONNY. Aa, det er saa grufuldt,
at Mindet gaar levende
ned gennem Aarene!
Mo'r blev forbrændt
og døde af Saarene.

JACK. Ja — ja naturligvis
var det af Saarene. —
I bode jo den Gang — —

TONNY. I Danmarks Hovedstad.

JACK (bøjer sig frem.) Sig mig, hvor længe
det nu er siden?

TONNY. Godt ti Aar, Jack.

JACK. Ja, Du husker vel Tiden?

TONNY. Aa, jeg ser det endnu,
som var det igaar!
Hun kom Lyset for nær
med sit lange Haar,

og i samme Nu
stod det hele i Flammer:
Brystet, der skinned
af Silke hvidt,
og Kniplingskraven,
der faldt saa frit!
Flammerne slikkede
Kind og Mund
og den fine Hage —
Til jeg dør, vil jeg mindes
den Rædselsstund!
Jeg sad i en Krog
og leged med Dukker
og fløj op, da hun skreg —
siden haded' jeg
Dukkeleg —
Jeg vilde gribe fat
i det brændende Haar,
men hun skreg med en Stemme,
som Svien i de store
blodige Saar
gjorde skærende haard:
»Bliv, hvor Du er!
Jeg dør, naar Du rører dig!
Barn! Du dræber mig,
hvis Du ikke hører mig!«
Og jeg stod som en Mus.
Jeg saa hende kaste sig
ned paa Gulvet
med et Skrig, som vækked
det hele Hus,
og jamrende vælte sig
frem og tilbage,
til Flammerne sluktes!
Jeg saa, hvordan
de forbrændte Øjne

blødende luktes!
Jeg saa hende folde
de hudløse Hænder
og hviskende sige:
»Gud ske Lov! Hun er frelst,
min lille Pige!«
Jeg stod dér og stirrede
stiv af Rædsel
og uden en Taare!
Jeg saa hende lægges
bevidstløs paa en Baare.
I Sygevognen sprang jeg op som en Kat
og krøb sammen derinde —
min Mund blev blodig af atter
og atter at kysse hende!

De bar hende op ad Trappen,
varsomt og ganske stille.
Inde i Sygestuen
tog Lægen min Haand og sagde:
»Du maa gaa hjem, Du lille!«
Jeg tænkte, jeg ikke vilde —
men med en pludselig Tanke,
som kun et Barn den forstaar,
saa jeg paa Lægen og spurgte:
»Dør Mo'r, hvis jeg ikke gaar?«
Han nikkede ganske rolig,
og med et tillidsfuldt Blik —
og lige saa rolig slap jeg
hans Haand igen og gik.

JACK. Aa, Vildand, var Du dog bleven
den Gang!

TONNY. Ja, var jeg dog!
Nu vækked de mig om Natten,
som jeg urolig sov.

Der stod en Herre i Døren
og saa sig forvirret om: —
»Jeg har en Vogn dernede.
Barn, skynd dig, skynd dig og kom!
Din Moder vil tale med dig.« —
Han rulled mig ind i et Tæppe
og bar mig til Vognen ned;
medens vi kørte, raabte
han: »Kusk! Du ved jo Besked —
kør til!« Og hver Gang, han raabte,
saa jeg, hans Læber var hvide;
men da jeg tog ham i Haanden,
rev han den sky tilside. — —
Saa naade vi Hospitalet!
Jeg hører, hvordan han udbrød:
»Nu er vi der!« — — Det var for silde:
Mo'r var lige død!

JACK (bliver siddende stille uden at se op med Albuerne støttede til sine Knæ og Ansigtet skjult i sine Hænder.)

TONNY. Jeg husker, jeg ikke begreb det,
men sad hos min nye Ven
med den dødes Hænder i mine
for at gnide dem varme igen.
Jeg husker, jeg sad bestandig
og gentog de samme Ord:
»Det er mig — kan Du ikke kende
din egen Vildkat, Mo'r!«

JACK. Og Du bad ham lægge sit Øre,
helt ned til den dødes Læber
for bedre Svaret at høre —

TONNY. Hvor ved Du —?

JACK. Jeg tænker mig til det.

TONNY. Ja, ja! det gjorde jeg ogsaa!
Men Mo'r kunde ikke føle
Taarerne over sig trille. — —
Jeg huskede, Fa'r havde ligget

lige saa stiv og stille —
og jeg begyndte at fatte,
at Mo'r var taget bort.
Da knytted jeg mine Hænder —
jeg knytted dem fast og haardt —
og rejste mig op og sagde
i min retfærdige Vrede:
»Hvor er den Læge henne,
som løj for mig hernede?
Han lovede, Mo'r skulde leve,
dersom jeg gik min Vej —
jeg vil sige ham, at han har løjet,
og jeg hader, hader ham, jeg!«
Da gjorde den anden noget,
jeg aldrig siden forstod:
Han slap min Moders Hænder
og kasted sig ned for min Fod.
»Barn!« hviskede han, »det er min Skyld,
kun min til alle Tider!
Men had mig dog ikke for det!
Jeg lider — aa, hvor jeg lider!« —
Jeg husker ikke hans Ansigt,
men godt hans mørkeblaa Jakke,
og jeg husker hans Haar — det var bølget
og krøllede lidt i hans Nakke.
Hans Træk har jeg glemt, men hans Stemme
husker jeg somme Tider —
den skærende Klang i dette:
Jeg lider! aa, hvor jeg lider!

Men Jack — Du ser ikke paa mig.
Lad mig dog sige dig Tak,
fordi Du taalmodig har hørt mig.
Hvorfor er Du sorgfuld, Jack?

JACK. For Fuglen synger sin Vise,
saa den kunde røre Stene —

Det gør mig saa ondt for den fremmede Fugl,
at den blev hjemløs og ene. — (Sagte.)
Hvor fløj den saa hen,
da Reden stod tom?

TONNY. Saa fløj den lige Nord paa
og siden Alverden om.
Den eneste Slægtning, jeg havde,
bode i Trondhjem inde,
dér har jeg været, til Døden kom
og krævede ogsaa hende.
Men den Gang, Jack, da jeg stod igen,
og alt var øde derhjemme,
da prøved jeg først mit Vingefang
og følte, jeg havde Stemme!
Saa sang jeg mig frem fra Sted til Sted
og ondt har ingen forvoldt mig —
Sorger og Skuffelser sang jeg bort,
men mine Minder beholdt jeg.

FRU HAUGE (kommer i det samme ud paa Trappen.)

JACK (springer op.) Mo'r!

FRU HAUGE (breder Armene ud imod ham.)
Er det Jack!

JACK (med et stormende Favntag.)
Ja, ja! Det er mig, Mo'r!

FRU HAUGE (stemmer Hænderne mod hans Bryst og holder ham ud fra sig. Ser paa ham med lysende Øjne.)
Nej, Du ta'r fejl — det er ikke Jack —
det er Nehls — Nehls Hauge,
som jeg første Gang saa ham —! Kys mig! — Tak!
Du kysser paa samme Maade.
Dine Øjne har fængende Glød som hans —
de havde den underlig fugtige Glans,
de saa ud, som de altid var vaade.
Han var ogsaa saa stærk, naar han tog mig i
Favn —

Og saa blødt, som han kunde hviske mit Navn,
aa Børn, det skulde I vide — — —!
(Hun tier og smiler — hendes Blik glider forbi dem — ud over Bjærgene.)

TONNY (sagte.) Mo'r — nu tænker Du vist paa den Gang —?

FRU HAUGE (uden at se paa dem.)
Børn — naar en Aften ved Fuglesang
Side om Side
vi gik gennem Haven uden at tale,
saa var han Konge i et Eventyrslot — —
Og Kongen behøvede at vinke blot,
saa aabnede Prinsessen sine Sale
og gav ham sit Hjærtes varme Svar —!
(vemodigt.) »Ach wie liegt es so weit, ach wie liegt es so weit,
was mein einst war — —!«

JACK (griber begge hendes Hænder.)
Mo'r — Hvorfor
kom Du aldrig tilbage?
Du holder jo af Fa'r!

FRU HAUGE. Holde af er saa lidt —
Vi to, Jack, elsker!

JACK. Men —

FRU HAUGE. Spørger han, saa svar:
Jeg kommer, naar han kalder
paa os begge — ikke før.

JACK. Det Svar er som Bolte
for Kongerigets Dør!

FRU HAUGE. Boltene maa falde,
ellers kommer jeg ikke. (raaber ind ad Døren.)
Max! her er Jack!
Han er kommen!

MAX (kommer langsomt inde fra Stuen — bliver staaende i Døren og stirrer vedholdende paa Jack.)
Jack!

JACK (knuger hans Hænder i sine.)
»Store og lille Bro'r«, som mødes — !
Kan Du huske endnu:
Det Eventyr skulde jeg altid fortælle,
Og nu kommer jeg —

MAX (bleg.) Du —!
»Store og lille Bro'r, som mødes« — —!
Sig mig, Jack:
Var det ikke — var det ikke i Kamp om Prinsessen?
(Griber for sig.)

TONNY (springer op.)
Max! Du blir svimmel — lad mig hjælpe dig —

MAX (tager hendes Haand.) Tak!

JACK. Skal jeg ikke hellere?

MAX (næsten heftig.) Nej, hun kan godt.
(Sætter sig paa det øverste Trappetrin.)
Det var en Smule Svimmelhed blot —
sagtens af Heden —

TONNY (tørrer hans Pande.) Din Stakkel! Sveden
sprang frem paa din Pande
og her om din Mund!
Er Du nu bedre?

MAX (ser op — smiler.) Naar Du er hos mig,
saa er jeg sund.
(Til Jack, som pludselig vender dem Ryggen.)
Gaar Du?

JACK (bortvendt.) Nej — jeg sætter mig kun
ved Trappens Fod:
Lyset skar mig i Øjnene dér,
hvor jeg nylig stod.

FRU HAUGE. Kom Jack! Her er Plads
for os og dem.

JACK (sætter sig paa det nederste Trappetrin ved Siden af hende og lægger Armen om hendes Liv.)

FRU HAUGE (læner Hovedet til hans Skulder.)
Nu drømmer jeg, at Du er Hauge
og denne Have det gamle Hjem —
Jeg drømmer, at disse Grene
er Vildvinsblade, som rødmer frem.
Jeg drømmer, at Storken knebrer,
og Stæren har travlt i sit nye Hus,
og Lyden af kære Fodtrin
dør hen i Gangenes Grus. —
For saadan, Jack, som Du nu er,
saa høj og stærk, som Du kommer,
saadan var det, din Fa'r saa ud
den lyse, lyse Skærsommer,
den glade Dag, da vort Bryllup var!
Saa sidder vi her og drømmer — —
det gamle Par — og det unge Par — — —

TONNY (sagte til Max.) Fortæl mig nu Eventyret, Du!
det, som I elsked at høre
den Gang, I begge var Drenge!

MAX. Jeg hørte det ikke længe —
Jeg tror, jeg har halvvejs glemt det.

TONNY. Den lille Bro'r — og den store Bro'r —!
Der ligger saa underligt meget
gemt i et gammelt Eventyrs Ord.
Fortæl mig det, Max!

MAX. Nej, Jente!
Naar jeg er bleven saa gammel,
at Lykken ikke mere er dyr,
saa skal jeg fortælle dig Eventyr,

men ikke saalænge jeg endnu tror
paa Varselsprog,
saa lukker jeg helst for Synernes Bog
og tier om det, jeg nødigst saa —

TONNY. Mo'r sa' altid:
Det, Du er angst for at møde,
det skal Du blot gaa lige paa!

MAX. Saa tror jeg vist, at hun aldrig saa
det, som fik hendes Blod til at isne,
hendes dyreste Hjærteblomst til at visne.

TONNY. Hvad mener Du, Max?

MAX. Aa, ingen Ting —
Jeg tænkte paa Eventyret —

TONNY. Saa — —?

MAX. Og Du?

TONNY. Jeg tænkte paa Mo'rs Ord
om lige paa.

FRU HAUGE. (til Jack.) Jack! sig mig nu:
I har det vel rigtig hyggeligt sammen,
Fa'r og Du?

JACK. Ja, det kan Du tro!

FRU HAUGE. Jeg ser Jer saa godt, I kære to,
naar Fa'r kommer hjem fra Byen,
og I sidder ved Lampen i landlig Ro —
Du tegner, og han citerer et Vers,
som han husker paa.
Fa'r kunde altid saa mange — —
Sig mig: Er Fa'r ogsaa bleven graa?

JACK. Hans Haar er nærmere hvide.

FRU HAUGE. Men han er dog rank endnu?

JACK. Nej, Mo'r,
han hælder lidt i den ene Side.

FRU HAUGE. Gør Fa'r!
Der var aldrig nogen saa rank som Fa'r.

JACK. Nu er han bleven bøjet.

FRU HAUGE (bevæget.) Aa, svar:
Hvad tænker I paa, naar Lampen er tændt,
og Sneens hvide Tæppe er spændt
om mit Eventyrslot?

JACK. Vi tænker paa,
om Du nu ogsaa har skærmet dig godt
imod Vinterkulden:
I Wien er Klimaet ofte raat.

FRU HAUGE. Jack, sig mig blot:
Hvad taler I om i de mørke Dage?

JACK. Vi taler om, naar Du kommer tilbage.
Det store Flag ligger endnu gemt,
hvor Du selv har lagt det i gamle Dage;
men naar Du kommer, siger Fa'r,
saa skal vi flage!

FRU HAUGE. Og i de lyse Nætter og Dage
hvad taler I da om?

JACK. De lyse Nætter gaa vi i Haven
frem og tilbage
og tæller Roserne op ad Muren,
hvor der er flest —
mest Æbleroser — — for Æbleroserne
elsked Du mest. — — —
Men de lyse Dage
gaar vi og planter og poder Grene
og skuffer i Haven og taler om,
at alle Gange maa være rene,
for — hvis Mo'r kom — — —!

FRU HAUGE. Og ved Efteraarstide?

JACK. Saa binder vi Vildvin
til Murene hvide
og taler om, at den flyvende Sommer
skal skinne i drivende Dug, naar Du kommer.

FRU HAUGE (som sidder og knuger Hænderne sammen i sit Skød.)
I tyve Aar har jeg gaat og tænkt,
at Fristen var omme!
Og i tyve Aar har I gaat og trot,
at jeg skulde komme!

JACK. Ja, Mo'r — for vi har bestandig vidst,
at Du maatte komme tilbage tilsidst.

FRU HAUGE. Hvoraf vidste I det?

JACK. Fra da »det« hændte ham,
bad Fa'r jo aldrig om andet —

FRU HAUGE. Bad!
Fa'r bad aldrig den Gang, jeg kendte ham.

JACK. I tyve Aar har han bedet en Bøn, —
den samme igennem Nætter og Dage —:
Herre, giv mig min Hustru tilbage!

FRU HAUGE (sidder en Stund tavs — saa siger hun sagte.)
Aa, Jack, hvorfor volder en Sjæl saa tit
sin egen Ve?
Hvorfor er den blind og vil ikke se?
Hvorfor naar to Mennesker sidder sammen
dér, hvor Guds varmende Sol kan skinne,
lukker de pludselig Skodden for
og bliver i Mørkesalen inde —?
to Menneske-Sjæle, som Foraarets Sol
og Livets unge Lykke dansede imod,

men som ved et Fejlgreb, de næppe forstod,
slukked for hinanden baade Solen og Lykken
og voldte, at de begge, som dog elskede Lys,
maatte hele deres Liv sidde frysende i Skyggen? —
Jack — naar de er gamle, og det lakker mod Kvæld,
da hændes det vel,
at de føler, hvor Mørket er stort omkring dem,
og undres paa,
at de ikke blev siddende ude i Solen — —!

JACK. Mo'r hvor dine Øjne er dybe og graa!
Jeg tænker paa, hvad Fa'r altid sagde,
naar Skumringen over Stuen laa:
»Jack, den er ligesom Mo'rs Øjne —
dem, ingen i Verden faar rede paa — —«

TONNY (som hele Tiden har staat i den aabne Havedør bagved Max og fulgt Jack med Øjnene.)
Hvor har jeg dog set den Nakke før —?

MAX (som iagttager hende.)
Staa ikke dér i den aabne Dør!
Sid her hos mig!

TONNY (sætter sig ved Siden af ham paa det øverste Trappetrin.)

MAX (lægger Armen om hendes Liv.)
Jente!

TONNY. Ja, Max!

MAX (sagte.) Er det længe siden,
Jack kom!

TONNY. Jeg husker ej nøje Tiden —
Det kunde være baade længe og kort.

MAX. Talte I sammen? (da Tonny nikker.) Mange Ord?

TONNY. Det var vist mig, som talte. Jeg tror,
han spurgte kun —

MAX. Hvad spurgte han om?

TONNY. Han spurgte om Mo'r.

MAX. Mig har Du aldrig fortalt om hende.

TONNY. Du spurgte jo aldrig.

MAX. Sig mig —: Synes Du, Jack er smuk?

TONNY. Smuk? Jeg ved ej —

MAX. Vær ærlig, Jente!
Der steg fra dit Bryst et lille Suk — —
(drager hende pludselig til sig — Heftig.)
Kys mig — Kys mig! — Kys mig igen! (højt.)
Vend dig nu om, min store Bro'r
med den ranke Ryg,
og se, hvad din lille Bro'r har vundet!

TONNY. Nu er Du styg!

MAX. Du sagde saa tit, naar jeg spillede bedst,
og Du jublede selv ved Tonernes Fest:
Jeg vilde dog ikke bytte med dig —!
Sig mig, Du!
som Du sidder dér og vender mig Ryggen:
Vilde Du ikke bytte nu?
Skærer det dig ikke at staa Vidne til Lykken?

JACK. Jeg under min lille Bro'r al Fryd,
som paa Jord er til,
men næbbes Duerne nær mig, saa
er der ét, jeg vil:
Jeg vil ha' Lov til at sidde i Fred
og med Ryggen til.

FRU HAUGE. Jack — hvor din Røst dog
minder om Hauges!
At høre den Stemme,
synes jeg, er som at være hjemme —!
Ser Du det lille Hus højt oppe
paa Skrænten der?

Det ligner vort eget. Se Ruderne lyser
i Solens Skær,
og Duerne flyver rundt om Gavlen!
Vingernes blændende hvide Sne
er fjærnt som Sommerfugle at se.
Og hør! en Drossel synger i Krat!
Den kalder saa blødt, den lokker saa langt,
langt, langt ind i den lyse Nat — —
Og fra en Busk giver Magen den Svar — — — — —
Ach, wie liegt es so weit! ach, wie liegt es so weit,
was mein einst war — — —!

INTERMEZZO

Natten red over Engen ud,
saa Dampen drev af dens Hove,
Varmetaage i Dalen stod
og over de fjærne Skove.

Vaagen gik Jenten i Haven om,
og hende drev Graad over Kinder,
hende drev Graad af Øjnene frem,
som springende Kilder rinder!

Natten red over Engen ud,
saa Graad over Græsset sprængte —
og det var liden Fru Gaaseurt
hun hørte, hvad Jenten tænkte.

Og det var liden Fru Gaaseurt,
hun skilte sin Krone ad,
hun talte paa sine Blade smaa —
en Vise for hvert et Blad — —:

De dybe Valmuer røde!
Jeg lægger dem for hans Fod —
Hvert Blad er som hede Draaber
af rindende Hjærteblod!

Jeg samler de røde Blade, —
dem, jeg har kysset saa tit —
og lægger dem til hans Hjærte,
da slaar det i Takt med mit!

Jeg samler de røde Blade
og holder dem til hans Mund,
at de kan høre hans Skrifte —
men helst i en ensom Stund.

Og naar de har hørt hans Skrifte,
og naar hans røde Blod
sammen med mit er rundet,
da strør jeg dem for hans Fod!

Sammen saa vil vi føle,
hvor Blodet i Draaber sprang —
sammen saa vil vi træde
Lidelsens Persegang!

Ræddelig jager det unge Blod
ind gennem Aarernes Gange!
Aa, jeg kunde tage hans varme Haand
og kysse den tusende Gange!

Aa, jeg kunde tage hans varme Haand
og lægge den til min Kind,
og jeg kunde lukke den drivende Sol
med et eneste Frydeskrig ind!

Vildsomme fare de Tanker i Flok —
saa mange, jeg aldrig forstod —
Aa, jeg kunde gladelig lægge min Sjæl
som en aaben Bog for hans Fod!

Drivende Guld fra én Grubegang
er Elskov i Menneskers Liv —
Aa, jeg kunde hade mig selv, om jeg blev
af Fejghed en andens Viv!

Lige ud for mit Vindu staar
der et Rosentræ;
paa Solsiden staar det, saa lunt og godt,
for Vinden i Læ;
men Roden er spaltet fra Midten af,
og derfor, ak!
paa den ene Side skød Roser op,
paa den anden var der kun Torne, som stak!

Jeg tænker saa tidt, naar jeg staar og ser
paa det Rosentræ:
Ak, hvorfor spaltes saa mangen Rod
i Ny og Næ?
Ak, hvorfor river vi os tilblods?
Og hvorfor har
saa faa faat Lov til at leve det Liv,
som Roser til begge Sider bar —?

Du Natsværmerdronning fine,
hvis bløde Vinger flagre saa tyst!
Kom, sæt dig her paa mit hvide Bryst!
dér gemmer jeg Drømmene mine — — —

Du unge Natsværmerfrue!
Sig, ved Du af, som Du gynger dér,
at under dig bruser en Bølgehær,
dér brænder en Kraterlue —?

Som Støv af Natsværmervinger
er Drømmene — de, som over mig laa —
de taaler ikke at tages paa
af nogen haardhændet Finger.

Om dem skal Tavsheden falde
som tætte Slør! — Men Natsværmerbrud,
som sidder og køler min hede Hud,
til dig vil jeg hviske dem alle — —!

Og det var den mørke Blaaregn,
som grode om Muren tæt,
hun tog hans tavseste Tanker
og samled til en Buket.

Hun dryssed dem ned ad Muren
i Bedenes Bægerrad —
dér stak den blomstrende Rose
dem fast ved sit Kroneblad —

dér fanged Konvallen dem siden
i Duften bag Rosenslaa
og ringed den ud i Natten
med tusende Klokker smaa —:

De røde Valmuer fine,
som blomstred paa hendes Vej —
fordi jeg ligner ham, kom hun
og gav dem alle til mig!

De røde Valmuer fine,
de talte saa varmt et Sprog —
brædende, blændende, tændende
som hede Syners Tog!

De talte om dybe Gaader,
hvis Løsning ingen kan se,
om Kærlighed, som kan vare
igennem et helt Livs Ve!

De gav mig saa mange Tanker,
saa hede som dér de stod
med Farver af hendes røde,
rindende Hjærteblod — — —

Det var vel ikke tilfældigt,
hun skrev med den røde Skrift:
Valmuens glødende Farve
og Valmuens døvende Gift!

Valmuens glødende Farve —
den evige Elskovslyst!
Valmuens døvende Gifte —
Glemselens eneste Trøst! —

Du røde Valmue fine!
Jeg gemmer dig ved mit Bryst
med Bøn for de tusend Tanker,
som aldrig fik Ord og Røst!

Du røde Valmue fine!
Jeg kysser dit røde Blad
med Bøn for de røde Hjærter,
som aldrig kan skilles ad — —!

Den store Bro'r gav gerne sit Liv
og alt sit Gods
til sin lille Bro'r,

men da de kaared sig samme Viv,
som Skæbnen vilde,
blev Vaaden stor, —
for Hjærter kan ikke deles som Guld
og Glans paa Jord.

Stakkels troskyldige lille Bro'r,
som aldrig en Tankes
Tvivl har kendt!
Stakkels fortvivlede store Bro'r,
som ikke tør se
hans Glæde endt! — —
Nu sviger jeg den, som bedst mig tror,
for ondt er mig hændt — — —!

Aa, kære min Vildand! Tag Basketag
med Sol og Vind:
Byd frejdig dit hvide Bryst til Slag
for Stormens Kast paa en Uvejrsdag!
stryg aldrig Flag!

Aa, kære min Vildand! Stig højt, stig frit!
stig vovende vidt!
Ryst under Flugten alt Støv af din Vinge!
Stig og lad Hærskriget jublende klinge
sammen med mit!

Aa, kære min Vildand, saa væn og skær!
Sid ikke dér
med Øjne saa dybe og sorte som Natten —
Hej! Lad det ud over Sivene staa!
Bløder Du ogsaa ved det, Du nu vover,
aa, kære min Vildand, gaa lige paa,
saa vinder Du over!

ALDRIG DØR NOGEN KVINDE AF SAVN
OG ALDRIG EN MAND AF KVIDE —
SORG HEDDER ØRNEN, SOM HUGGER SIN KLO
MED SMÆRTE I HVER MANDS SIDE —
MEN DØ GØR INGEN AF KVIDE — — —

(Den lille aabne Plads udenfor Huset i Dalen. — Gaardsiden — Paa hver Side af Indgangsdøren to Bænke — ovenover Døren en gammeldags fremspringende Altan, hvorfra en aabentstaaende Dør fører ind til Værelset bag ved. Midt i Gaarden under en Lind en rund Bænk.)

TONNY (sidder alene paa den ene af Bænkene ved Døren. Hun sidder fremadbøjet, med Hænderne i Skødet og ser ned i Dalen.)

Alle de smaa Klokker, de ringe i Dalen — —
Jeg sidder og hører, hvordan de stemmer
med Kvægets Bjælder, som ringer deroppe,
stiger mod Bjærgenes Toppe
og svinder i Højfjældsdalen!
Alle de smaa Klokker, de ringe i Dalen — — — —

Igaar gik jeg med til Aftensang
i en af de fattige Kirker dernede —
siden har jeg grædt hele Natten lang.

Jeg ved ikke, om han ogsaa
stundom, naar ingen ser det —
og helst ved Nattetide —
kan falde i Graad —? for hans Øjne
er fulde af en hemmelig Kvide — — —

JACK (kommer sagte ud fra Indgangsdøren og bliver staaende og ser paa hende. Da hun ikke bemærker ham, gaar han bagfra hen og lægger Hænderne for hendes Øjne.)
Vildanden sidder og drømmer —

TONNY (farer sammen.) Aa, Jack! jeg tænkte kun paa —

JACK. Vildandeøjnene skinner
jo næsten sortegraa!
De ser ud som de vilde Fugles,
naar Hundene høres at glamme —
Og selv ser Du ud, som Du tænkte
at flyve bort med det samme.

TONNY. Ja, kunde jeg!

JACK. Hvilket?

TONNY. Flyve!

JACK. Hvad saa?

TONNY. Saa fløj jeg af Lande.

JACK. Hvor langt?

TONNY. Aa, tusende Mile!

JACK (sætter sig paa Bænken ved Siden af hende.)
Hvor er Max?

TONNY. Han gik ind for at hvile.

JACK. Jeg sad i Morges og længtes
efter at høre ham spille,
men da jeg gik ind og bad ham,
forstod jeg, han ikke vilde.
Han svarede noget besynderligt om,
at før, naar han spillede, var det,
som Tonen udefra til ham kom!
Men nu var det hans, hvad der sang i hans Sjæl,
nu drømte han ikke, han levede selv — —

TONNY. Saadan et stakkels Menneske, Jack,
hans Brystkasse er som et fint Instrument —
hans Tanker og Følelser er saa fine,
mere dybtmærkende end dine og mine.
Tror Du ikke, Jack,
at volder man saadant et Menneske Sorg,
da er hans Saar
saa dybe, at de ikke kan læges af Aar?

JACK. Jeg tror, Du ser rigtig, fordi Du forstaar. —
Jeg husker endnu fra hans Drengeaar,
hvordan han stod og saa til ved en Leg
med Hænderne knyttede — uden et Ord —
og saa pludselig kasted' sig næsegrus ned
i afmægtig Trods paa den kolde Jord!
Og jeg husker ham, da han begyndte at spille!
Det skar mig i Hjærtet, naar jeg saa, hvor hans Øjne
spejded i hvert et Træk efter Løgne,
og uskyldige Smil var som Stik i hans Hæl! —
Aa, Ens egen Sjæl
kunde vaande sig ved det —

TONMY (rækker ham sine Hænder.)
Tak! Aa Tak!

JACK. Hvorfor?

TONNY. Fordi jeg føler,
hvor Du elsker ham, Jack!
Tror Du ikke ogsaa, hvad jeg tænker saa tit:
at de lykkeligste Mennesker er ikke de, som elsker,
men de, som har Mod til at ofre sig frit
for den, de elsker —?

JACK. Jo, for den, de elsker, men ikke for den,
som de kun holder af. —
Hjærtet har nu en Gang sine Krav —

Og jeg tror det om Kvinden,
at selv om hun fuldt ud kan ofre for en anden,
til syvende og sidst kan hun kun elske Manden —
ikke den raa og brutale Kraft,
men den mandige Sjæl —! med den
maa hun mødes,
skal ikke hendes Kærlighed dø, som den fødes.

TONNY. Den mandige Sjæl —! med den maa hun
mødes — — —

JACK. Smil til mig, Fugl! er Du vred!

TONNY. Aa nej —

JACK. Tal frit til mig!
Jeg skal hviske saa mildt, jeg skal spørge saa blødt,
jeg skal tage saa varsomt, hvor Vingen blev stødt.
Jeg forstaar jo saa godt, hvorfor dine Øjne
stundom er vaade,
og hvorfor Du smiler paa saadan en underlig
vemodig Maade.
Jeg saa, Du var ensom, skøndt I var to;
men trofast kan jeg tie, det kan Du tro!
Hos mig er dine Sorger i det sikreste Skjul —
Tal frit til mig, lille fremmede Fugl!

TONNY. Aa, Jack! Jack! Jack! hvordan skal jeg kunne
klare det strax —?
Det var som en Bestemmelse — dette med Max.
Jeg droges imod ham gennem hans Musik —
De Toner var som en Runedrik
og en Tryllevise!
Runedrikken laa dybt i hans Øjne —
dér skummede Vinen!
Og Tryllevisen sang i Violinen!
Alle mine Følelser satte den i Brand!
Aa, aldrig har nogen rørt mig som han!

Jeg ved, jeg kan gøre ham jublende glad —
jeg ved ogsaa, Jack, at skilles vi ad — —

JACK. Saa dræber det ham.

TONNY. Aa, nej, nej! ti!
Hvorfor tror Du netop, det dræber?

JACK. Fordi,
Evnen til at elske er stærk i os alle.

TONNY. Paa den Maade, Jack, kan han og jeg
aldrig skilles. — (da han tier.) Forstaar Du mig?

JACK. Jeg forstaar, at nu dømte Du dig. Men, Fugl,
sig mig oprigtig, før Du det gør:
Er din Følelse for ham saa stærk, at Du tør?

TONNY. Jeg véd ikke, Jack — —
Jeg holder af hans Sjælelivs dirrende Bund,
jeg holder af Musikken i hans Øjne og Mund!
Hans Ord er af dem, som man altid mindes,
hans Sind er saa dybt, naar man gaar tilbunds,
og hans Natur er fin som en Kvindes.
Hans Kærlighed er som en trofast Hunds,
og der er fængende Glød i hans Blikke,
men — den mandige Sjæl, den ejer han ikke.
(ser op.) Ja, Jack — jeg har ikke andet at svare.
Mine Tanker jage rundt i en ræddelig Flok — —

JACK. Det behøves heller ikke: Du har svaret mig nok —
nok for idag
og saa for alle mit Livs Dage.

TONNY (hen for sig.)
Han sagde, at han elskede det skønne Bedrag —!

JACK. Trode han det ogsaa?

TONNY. Jeg ved, at han trode det.

JACK. Men Du da?

TONNY. Jeg?
Jeg tror, det er bedre baade Hellig og Søgn
at leve i den glade Tro paa en Løgn,
end at dø af en Sandhed.

JACK. Trode — din Mo'r ogsaa det?

TONNY. Min Mo'r?
Hun er død, og hende kan jeg ikke spørge;
men jeg tror, at jeg blindt vilde følge hendes Ord.
(ser paa ham.) Jack! hvorfor bliver Du altid bleg,
naar jeg taler om Mo'r?

JACK. Det er ondt at skade sin egen Bro'r —
det er syndigt af den store at knuse den lille,
som blindt ham tror.
Og alligevel — her har jeg ingen Ret
til at tie mer — —
Det er, ligesom der ikke er Udveje fler,
naar hun kommer og kræver det — hun, den Døde,
som vilde have talt, men naade det ej! — - -
Er det dog ikke som et Under, dette Møde
mellem Barnet og mig!

TONNY (farer op.) Barnet? Og dig!

JACK. Bliv siddende, Fugl! Jeg vil skrifte for dig!
Men her ved dine Fødder maa jeg sidde, mens jeg gør det.
Og stille maa du lytte,
som naar Vildanden gemmer sig inde i Sivene —
— ganske stille —
saa vil jeg tro, Du kan tilgive mig
den Sorg, jeg har voldet dig uden at ville.

TONNY. Du!
Men jeg kendte dig jo ikke før nu!

JACK. Du kendte mig før.
Jeg har ikke bestandig været Ingenieur,
jeg var en Gang paa Vej til at blive Læge —

TONNY. Læge — —!

JACK. Begynder Du nu at forstaa —? Det var mig,
som sad hos din Mo'r den Nat, da hun døde.

TONNY. Hos Mo'r! — Det var dig!

JACK. Det var mig, som kom, da det gryde ad Dag —
Det var mig, som sprang ned ad Trappen med dig
i Dødsens Jag
og kørte med dig den lange Vej —

TONNY. Jack! Aa, Jack! Var det ogsaa dig?

JACK. Fugl, fæld nu ikke for haard en Dom —!
Det var ogsaa min Skyld, at hun, som vented,
var død, før vi kom.

TONNY (aandeløs.) Din Skyld!

JACK (bøjer Hovedet.) Min Skyld.

TONNY (ser ned paa ham.)
Den Nakke —! Aa, jeg syntes, jeg kendte den strax —
(sagte.) Stakkels lille Bro'r Max —!
(varmt.) Kære, store Bro'r Jack —!

JACK. Hvad var det, Du hviskede?

TONNY. Jeg dømte dig.

JACK. Haardt?

TONNY. Ikke som jeg burde, — kun som jeg maatte —
Men tal nu til mig, Jack, og jag Tvivlene bort!

JACK. Det evner jeg ikke. Jeg evner kun i Hast
at fortælle det skete — — —:
Jeg var fireogtyve Aar og en ung Fantast.
Det Aar var mit første paa Hospitalet.
Jeg var med, da de bar din stakkels Mo'r
bevidstløs ind — Jeg saa, da hun fo'r
sammen ved Forbindingen og vaagned i en Smærte

saa dyb, at den skar igennem mit Hjærte.
Jeg saa hende krympe sig, jeg hørte hende skrige —
og bag efter hørte jeg Overlægen sige:
»Saarene naar ind til de ædlere Dele!
Mulig, hun kan leve et Par Døgn endnu,
det er det hele.« —

Det var mig, som havde Vagt paa Hospitalet den Nat.
Jeg sad ved hendes Seng
og gav hende Doser af Morfin med Cloral,
men intet kunde døve den brændende Kval! —
Som jeg sad dér og hørte hendes jamrende Klage,
uden at kunne bringe Lindring og Trøst,
naar Saarene sved i hendes flængende Bryst
og saarede Hæl,
slog Tanken om at ende al denne Kvide
ned i min Sjæl!
Det kunde ikke være en Synd, jeg begik:
Det var ikke et Liv, som jeg vovede at tage,
det var kun nogle Timer — kom det højt
nogle Dage! —
I et Nu var Morfinen hældt op og drukket!
Men næppe var Læberne over den lukket,
før Rædselen greb mig og stivnede min Krop —

TONNY. Jack!

JACK. Ja, skrig kun!
Jeg skreg ogsaa — men over hendes Lig kun.

TONNY (sagte.) Jack — fortæl mere!

JACK. Jeg er bange for, det er Uret af mig
at sige det til dig netop nu;
men det er, som om nogen kræver det, Du! —
Hun rejste sig op og talte i Vildelse —
næsten som en Søvngængers lød hendes Røst —
og alt, hvad hun sagde, staar skrevet med Ildskrift
inde i mit Bryst — —:

»Barn! Barn!
Lov mig, at Du vil aldrig,
hvad end Du møder for Fare,
give dig ind i Forhold,
som ikke er fuldt ud klare!
Lov mig, at Du vil aldrig
leve dit Liv med en Mand,
dersom Du ikke i al Ting
kan møde ham ærlig og sand!
Husk, at man kun tør give
sit Hjærte hen, hvor man ved
med stor og jublende Vished:
jeg tvinges af Kærlighed! — —
Men lader sig stundom trygle,
af falsk Medlidenhed nøde
til Samlivet med en anden,
men, Barn, det er Helligbrøde!
Helligbrøde — forstaar Du?
mod Livets største Magt!
Og den Synd soner man ikke« —
TONNY. Mod Livets største Magt — —!
Den Synd soner man ikke — — — —
Og det har Mo'r sagt —?
JACK. Ja, det har hun sagt i sin Dødsstund —.
Saa blev hun bevidst igen,
rakte de stakkels saarede
Hænder imod mig hen
og bad: »Aa, Doktor! hent Barnet! Jeg maa tale
med Barnet i Nat!
Skynd Dem! for Guds Skyld, skynd Dem!
Jeg bliver saa dødsensmat!«
Og jeg jog afsted gennem Gaderne! Rædselen
piskede mig
det var, som mit Hjærte stod stille, og Døden
jog foran mig!
Aldrig har koldere Dødssved sprunget af Angst i Nøden

end den, der sprang paa min Pande, da jeg løb
Kapløb med Døden!
Jeg drømmer endnu, at vi løber omkap i en
gravmørk Kvæld,
og vaagner, badet af Angstsved — og husker,
jeg slog ihjæl —!

TONNY. Aa, stakkels, kære Bro'r Jack da!

JACK. Stakkels, kære Bro'r!
Er det alt, hvad Du har at sige — til den, som
har dræbt din Mo'r!

TONNY. Du gjorde det ikke —

JACK. Jo, Vildand!
Jeg gjorde det! Hvor staar det skrevet,
at dødsdømte ikke kan frelses? Hun kunde maaske
have levet —!
Og selv om hun ikke kunde, saa havde hun
dog en Frist,
saa var der dog noget, hun skulde og maatte
sagt dig tilsidst.

TONNY. Jeg tror, at det, Du fortalte var nok —
ja, jeg ved, at det var det.
Men hvorfor tror Du, hun stred for just at faa
dette sagt?

JACK. Jeg tænker mig, hun i sin Ungdom —
under en fremmed Magt —
har selv begaat det, hun kaldte for Livets
Helligbrøde — —
og saa har hun villet vare sit Barn ad, førend
hun døde.

TONNY (efter et Ophold.)
Hvorfor blev Du ikke Læge?

JACK. Jeg kunde det ikke mer.
Jeg syntes, det var umuligt at møde endnu fler,

hvis Lidelser vare saa store, saa hjælpeløse som
hendes!
Jeg tror ogsaa, at jeg syntes, jeg havde forspildt
min Ret
til Arbejdet i en Gærning, hvor ingen tør gaa
sig træt,
hvor man er paa én Gang mægtig og magtesløs
i Nøden,
og Kravet er hver Dag Taalmod — Taalmod
ogsaa med Døden —!
Før syntes det mig saa ringe: et Skridt
ind i Dødens Rige;
men, Fugl, den Nat, da hun døde, forstod jeg,
hvad Frist vil sige!
Den Nat, Du laa over Liget, med Barneøjnene
vaade,
forstod jeg, at Livet og Døden tør ingen
Mennesker raade!
Og al den nagende Anger, som siden skulde
mig pine,
fødtes, da hendes Hænder stivnede omkring mine!

TONNY. Mo'r havde saa bløde Hænder, naar de
strøg mig over min Kind — —
Aa, hvor jeg elskede hende, af hele mit Barnesind!

JACK. Tænk, Vildand, at det var min Skyld. Du
ikke kom, før hun døde!

TONNY (hen for sig.)
Saa nær — saa nær har jeg været — ved det,
som er Helligbrøde —!

JACK. Fugl! Kan Du virkelig glemme al den
Sorg, jeg har sendt dig?

TONNY. Du har betalt den dobbelt med Fryd
den Stund, jeg har kendt dig.

JACK. Har jeg? Nej, nej, Du fejler; det er dig,
som har været min Glæde!
Det skinner med Sol i Luften dér, hvor Du
er tilstede!
Det vælder med Vaar omkring dig dér, hvor
Du drager din Aande!
Livet er legende Soldans dér, hvor Du gaar
tilhaande!
At leve mit Liv i din Nærhed er al min
Sjæls Behov —
Aa nej, tilgiv, hvad jeg sagde — Jeg har jo ikke Lov.

TONNY (ser paa ham. Smiler.)
Lov —?

JACK. Du falder i Tanker. — Hvad tænker Du paa?

TONNY. Paa Mo'r.

JACK. Det var Synd, jeg fortalte om hende: Det var
Synd — mod min »lille Bro'r«.

TONNY. Nej, store Bro'r Jack! det var ærligt — saa
ærligt som dine Øjne.
Din lille Bro'r er for god til at leve sit Liv paa
Løgne.
Jeg ved nu, jeg skylder ham Sandhed. — Men det
er saa haardt for Max

JACK (farer op.) Vildand! Hvad vil Du gøre?

TONNY. Sige ham Sandheden strax.

JACK. Paa den Maade er det dog mig, som
er Skyld i, at han maa miste dig.
(pludselig.)
Eller — havde Du gjort det alligevel?
Uden —

TONNY. Hvorfor vil Du friste mig?
Bed mig ikke sige, hvad jeg tænker — det gør mig
selv saa bange —
Bed mig ikke sige, hvad der synger igennem alle
mine Sange!

Bed mig ikke sige, hvad jeg drømmer i hele den lange Nat
og endnu mindre, hvad jeg vaagen gemmer som min dyreste Skat!

JACK. Jeg beder dig ej om at tale, jeg beder dig kun om at høre —
Jeg beder den sorte Vildand om villigt at laane mig Øre
og høre, hvad iaftes mig hændte. — Jeg kunde ikke sove for Varmen —
vaagen sad jeg til Morgen og lytted ved Vinduskarmen.
Jeg saa en Jomfru i Haven — Hvad tror Du, den Jomfru gjorde?

TONNY. Maaske hun vandede Blomster — —

JACK. Det mente jeg, Duggen gjorde.

TONNY. Maaske hun bandt Vin til Muren —

JACK. Det tænkte jeg, Gartneren kunde.

TONNY. Maaske hun ogsaa sang Viser —

JACK. Viser? Nej ingenlunde.
Hun sang maaske nok en Vise, men den havde ingen Ord:
Visen sang hendes Fødder, som sprang paa den vaade Jord!
Nej, Jomfruen plukkede Blomster — det røde Valmueblod!
Først plukked hun tre, saa fire, og strøde dem for sin Fod —
saa plukked hun varm og ivrig en flammende rød Buket
og stak den ind ad mit Vindu — løb bort, som en Hind saa let!
Men da jeg tog den i Haanden, da var det først, jeg forstod:
Det var hendes eget røde, rindende Hjærteblod!

Det var den dirrende, varme, stærke Sjæl af en Kvinde,
hun bragte som Gave til mig! Aa, Gud velsigne hende!
(tager begge hendes Hænder i sine og kysser dem heftig.)
Nej nej — Du skal ikke svare!
Sig blot, at naar jeg nu rejser – imorgen — idag maaske —
saa vil Du følge efter den Stund, Du Vej kan se!
Og dér, hvor Storkene knebrer hver Dag fra Kirketaget,
og dér, hvor Stærene bygge i Ly af Dueslaget,
og dér, hvor Hyldene hælder over det gamle Hus,
og dér, hvor de letteste Fodtrin høres i Havens Grus,
dér vil Du én Gang komme og bygge hos mig din Rede!

TONNY. Der vil jeg én Gang komme og bygge hos dig min Rede!

JACK. Sig, at det vil Du gøre — ikke fordi jeg var ond
og voldte min lille Broder saa mangen en bitter Stund,
men kun fordi dit røde, rindende Hjærteblod
sammen med mit er rundet i en varm og strømmende Flod!

TONNY. Ja, kun fordi mit røde, rindende Hjærteblod
sammen med dit er runden i en varm og strømmende Flod!

FRU HAUGE (kommer ud paa Altanen ovenover og studser, da hun ser dem Haand i Haand.)

FRU HAUGE (bøjet over Rækværket.)
Hvad er det?

TONNY (ser op. Langsomt.) Det er Jack, som rejser.

FRU HAUGE. Hvorfor?

TONNY. Fordi han og jeg
ikke kan blive sammen — (da Fru Hauge tier.) Moder,
forstaar Du mig?

FRU HAUGE (ser ned paa hende.)
Aa jo; — Jeg tror, jeg forstaar dig.

TONNY (da hun vedholdende tier. Sagte.)
Sig noget!

JACK. Ja. Mo'r — tal til os!
Du piner os med din Stilhed.

FRU HAUGE (til Tonny.) Saa det var dit store Hjærte!
dit Overmaal af Mildhed!

TONNY. Aa, vær barmhjærtig mod mig!

FRU HAUGE. Var Du barmhjærtig mod ham?
Var Du maaske ikke troløs? Er Troløshed ingen
Skam?
(til Jack.) Og Du, som saa vakkert sagde, at hende
som holdt af Max,
hende vilde Du elske! — Ha! Ha! Det gjorde Du
strax!

JACK. Mo'r, Du er haard!

FRU HAUGE (imod ham.) Men Du da? Er Du da ikke
haard?
Du, som har taget fra en fattig — fra en fattig —
hans eneste Faar!

JACK. Aa, Mo'r, jeg mente det ikke!
Det svider mig i mit Hjærte at være under dit Tag —
jeg flygter jo ogsaa for det —

FRU HAUGE. At flygte er fejg Mands Sag.

JACK. Hvad vil Du da, jeg skal gøre? Lyve hver
eneste Dag!
Tror Du, den Lykke varer, som hviler paa et
Bedrag?
Synes den Sjæl, hvis Tanker er ligesom fine
Strænge.

dig ikke for god til at føres bag Lyset kort eller
længe?

FRU HAUGE. For god! Jo dér har Du Ret, Jack! For
god er han til hende!
(til Tonny.) Hvor kunde Du nænne at slukke den Sol,
Du selv lod skinne?

TONNY. For det, jeg trode var Mildhed, det fandt
jeg, var Helligbrøde.

FRU HAUGE. Hvem lærte Dig det?

TONNY. Det gjorde — det gjorde en af de Døde.

FRU HAUGE. En Død!

TONNY. Ja, og saa en anden — en, som er stærk og
mild
og ung og levende, ham, som jeg gav mit Hjærte til!

FRU HAUGE. Livets og Dødens Præken altsaa, som i
Forening —

TONNY. Ja, Mo'r, den var det, som lærte mig
Samlivets dybe Mening.

FRU HAUGE. Men sig mig: Hvornaar forstod Du —
det, at Du elskede Jack?

TONNY. Mit Hjærte fyldtes med Jubel strax, da han
kom, og med Tak —
men klart forstod jeg det ikke — førend
iaftes sent —

FRU HAUGE (næsten med et Skrig.)
Iaftes! Nej, Gud i Himlen! det var ikke saadan
ment!

JACK. Mo'r, er Du syg?

FRU HAUGE. Vist ikke.

JACK (springer op paa Bænken, saaledes at han kan naa hendes Haand, naar hun bøjer sig ud over Rækværket.)
Giv mig et mildt Farvel!

Jeg rejser inden en Time, er langt, langt borte før
Kvæld.
Ræk mig din Haand til Afsked og sig, at Du ikke
er vred!

FRU HAUGE (langsomt — ligesom med Anstrængelse.)
— Du var jo kun et Redskab for Tanker, som
ingen véd —
Gaa, Søn, med Gud og min Hilsen!

JACK. Hvad skal jeg sige Fa'r?
Spørger han om, naar Du kommer, hvad skal jeg
da svare?

FRU HAUGE. Svar:
jeg kommer ikke tilbage hverken paa Bud eller Bøn,
førend hans haarde Hjærte er bleven blødt
for min Søn.

JACK. Husk, han sidder og venter ved Morgen og
Aftentide —
forlængst var Haarene sølvgraa — nu har Du gjort
dem hvide.

FRU HAUGE. Og er hans Haar bleven sølvgraat,
da graanede ogsaa mit,
men ej blev jeg træt af at stride for det, som er
hans og mit.
(hun retter sig rank. Jack slipper hendes Haand og springer ned.)

TONNY (griber ham angst i Armen.)
Dér kommer han!

JACK. Hvem?

TONNY. Max kommer!
Jeg hører hans Skridt derinde.

JACK. Vil Du, at jeg skal blive?

TONNY. Nej, gaa — før han dig ser!

JACK. Du har Ret! Han skal ikke pines af Skyggen
af mig mer.

Men hils ham fra Jack — den gamle —
Jack, som plejed at dele det bedste med ham,
han vidste,
og nu har taget den fra ham, han sidst af alt
kunde miste!
Spørg ham, om han kan tilgive — mig — den
fremmede Mand?
Sig ham, at din og min Lykke beror derpaa,
om han kan.
(sagte) Max! Aa, han var den sidste, som jeg vilde
Uret volde — —!
(til Tonny) Giv mig saa dine Hænder — af Angst er
de ganske kolde —
Farvel, Fugl!

TONNY (bævende.) Jack — Farvel, Jack!

JACK. Aa, hvor jeg elsker den Stemme! —
Min egen, egen Vildand! Vel mødt igen derhjemme!
De røde Valmuer fine, Du strøde over min Vej,
jeg gemmer dem alle Dage — thi Valmuen, det er dig! —
Du røde Valmue fine! Jeg kysser dit røde Blad
med Bøn for de røde Hjærter, som aldrig kan skilles ad!
(Slipper hende og gaar hurtig forbi Max, som netop kommer ud fra Gangdøren, da han gaar ind.)

TONNY (knuger Hænderne fast sammen.)
Hans egen, egen Vildand! Aa, hvor jeg dog vil længes —!

MAX (ser forundret tilbage.)
Gik Jack?

FRU HAUGE (fra Altanen.)
Ja, Jack maa rejse. Hjemme der til ham trænges.

MAX. Rejser han snart?

FRU HAUGE. Jeg tror det.

MAX (med et lettende Suk.) Jack er bedre end jeg —
Han tænker altid paa andre, han kræver intet for sig.

FRU HAUGE. Ha! ha! Nej, alt eller intet!

MAX (gaar nærmere.)

TONNY (staar et Øjeblik raadvild, springer saa op paa Bænken og hæver sig paa Taaspidserne, hvisker i skælvende Angst:)
Mo'r! Du maa hjælpe mig!

FRU HAUGE. Selv har Du plukked Urten, som
gemmer den store Vaande;
selv maa Du række ham Giften — her gaar jeg
ikke tilhaande.

TONNY. Aa, hav dog Medlidenhed med mig! Hvordan
skal jeg faa det sagt —
saa det er mere skaansomt, har mindre saarende
Magt?
Mo'r! Jeg elsker ham ikke, — men Du ved dog,
jeg holder af Max —

FRU HAUGE (dæmpet.)
Fortæl ham et Sagn, han kender — helst af den
gamle Slags —
et, som er tungt af Vemod, men fagert at høre paa.
Max har Eventyrøjne — han vil dig nok forstaa.
(Gaar ind og lukker Døren sagte efter sig.)

TONNY (bliver staaende.)
Et Sagn — et Sagn af de gamle! — Hvor finder jeg
et, han kan tyde —
et, som er tungt at høre og kan dog fagert lyde —?

MAX (som er bleven staaende bagved hende i Solen.)
Naa! Hvilken Hede!
Nej, spring ikke, Jente!
Jeg kan vente,
til Du er nede. —
(da hun springer ned.)
Se, her er Vej, Du,
i Skygge af Muren! —
(lægger hendes Arm i sin)
Jeg gaar i Naturen
og drømmer om dig, Du!

Jeg sidder i Stuen
og har dig ved Siden —
Og undertiden
ser jeg til Buen.
Jeg ta'r Violinen
og begynder at spille,
men ganske stille
og under Sordinen —!
For skær er min Lykke,
for højt mit Rige
til Tonestige
mod det at bygge!
I Glædens syngende
Millioner
er det, som Toner
kan virke tyngende — —

TONNY. Mig syntes Tonerne
lige nære
i Sorg som i Glæde —
og altid kære.

MAX. Ja dig! for Du kendte
jo Glæden før.
Men for min Dør
stod den pludselig, Jente!
Saa stor var dens Styrke,
saa lys dens Vej,
at uden dig
syntes alt mig Mørke!
Festmelodier
er i din Gang!
Dit Haandtryk er Sang —
Violinfantasier — —!
Der er syngende Mildhed
over din Vej,
hvorfor skal da jeg

ikke lytte i Stilhed? — —
(pludselig opmærksom.)
Men jeg gaar her og taler
i Melodier
og mærker først nu,
at Du stadig tier!
Tal, kære!

TONNY. Den trykkende Luft gør mig stum.
Saa mange tungsindige Tanker faa Rum —

MAX. Har Du Sorg for de Døde, saa sig mig det strax —
vi deler —

TONNY. Min Sorg er for de levende, Max!

MAX. Alle de, Du elskede, døde, har Du sagt —
Forklar da, hvad Du mener?

TONNY (ser paa ham — vender sig bort.)
Det staar ikke i min Magt.

MAX. Hvorfor?

TONNY. Fordi Ordene blev Is paa min Tunge.

MAX. Kan Jenten ikke tale, saa kan hun vel sjunge.

TONNY. Og dersom nu Graaden vilde kvæle
hendes Røst?

MAX. Saa ved jeg en Trøst:
Vi sidder her paa Bænken, saa kysser jeg
Taarerne —
Kæreste, løft dog dit Hoved op!
(Han drager hende med sig ned paa Bænken under Lindetræet, lægger Armen om hendes Nakke og kysser hendes Pande og Øjne.)

TONNY (gør sig fri.) Aa, Max, hold op: Man ser os fra
Gaardene.

MAX. Maa Folk ikke se, naar Solen kysser
den gyldne Sæd, hvori Vinden susede?
Maa Folk ikke se, naar to som elsker,
kysser hinanden, lykkeberusede?

TONNY. Jo — to, som elsker! Det var et Møde!

MAX. Dine Øjne bliver saa varme og bløde —
Hvad tænker Du paa?

TONNY. Jeg ser et Hav — — af Valmuer røde — —!

MAX. Maaske der stod Valmuer — der, hvor hun døde?

TONNY. Hvem?

MAX. Din Mo'r.

TONNY. Nej nej — Du ta'r fejl.

MAX. Hvorfor tier Du?

TONNY. Jeg —?
Det var altid dig, som talede mest
og mig, som tav.

MAX. Hvoraf kan det komme, at dine Hænder
er ganske kolde, skøndt Solen brænder?

TONNY. Det kommer af (pludselig.) Max! Du sagde før,
at jeg kunde jo synge — Jeg vil synge en Sang,
en gammel Vise, som jeg lærte en Gang.
Men se ikke paa mig, medens jeg synger,
for Sorg er gemt i den gamle Sang —
en Sorg saa tung og som Livet lang!
Jeg ved ikke selv, hvordan jeg skal kunne
Stemmen raade,
for begge mine Øjne blive saa vaade — —

MAX. Syng Du! Jeg sidder her tyst i Skyggen,
og selv din Graad forstyrrer ikke Lykken.

TONNY (som har Moje med at beherske sin Stemme, folder Hænderne over sine Knæ og synger langsomt og dæmpet:)

Det var hin unge Knud Danaest
han var sin Faders Trøst —
Ej havde Kongen større Fryd
end den at høre hans Røst.

Ej havde Kongen· større Fryd,
end naar de tilsammen sad
vexlede Ord i højen Hal
og lytted til Kæmpekvad.

Det mente Kong Gorm, den Pil var ej til,
som kunde hans Yndling naa,
og endnu mindre var født den Mand,
som lod ham den Tidende faa.

Men Døden tager saa gærne det,
som huer os allerbedst —
Døden tog ogsaa Kongens Søn:
Han stod hans Hjærte næst!

Det var hin unge Knud Danaest,
han faldt for en blodig Klinge —
Der var i det hele Land ikke èn,
som turde det Budskab bringe.

Tungt er at lide sin egen Ve
og tungt at se andre græde,
tungest at bære et Sørgebud
til den, som venter en Glæde!

Og det var Thyra hin Danebod,
hun sad ved Dankongens Side,
ej kunde hun bære det over sit Sind
at volde den Herre Kvide.

Ej kunde hun bære det over sit Sind
at nævne de Tidender onde,
der vilde drikke hans Hjærteblod
ligesom sugende Munde!

Saa klædte hun Hallen op i sort,
sort klædte hun Dør og Svale;
da Kongen spurgte, gav Tavshed Svar,
thi — Tavshed kan ogsaa tale.

Op stod Kongen, hans Kind var bleg,
hans Læber de var saa hvide:
»Knud, Knud, min Søn, er død!«
sukkede han i sin Kvide.

»Det sagde I, Herre, og ikke jeg,«
genmælede Dronningen bøjet.
Ej kunde hun bære det over sit Sind
at se den Herre i Øjet. — —

Sorger der er saa tunge som Bly —
saa dybe Vunder de slaar,
at helst man hyller sit Ansigt til
for ikke at se deres Saar!

Sorger der er, som en Dag har skabt,
men ikke et Liv kan bære —
de Sorger kan ingen tale til Trøst,
de Sorger kan man kun ære — — —!

(Da hun er færdig, gemmer hun Ansigtet i sine Hænder og brister i Graad.)

MAX (som har stirret ufravendt paa hende og under Sangen er bleven kendelig bleg, prøver at tage Hænderne fra hendes Ansigt.)
Se paa mig, Jente! Vidste Du af,
at netop Du sang mig denne Vise?
Havde Du forud den bestemt —?

TONNY (uden at se op.)
I Sagaen ligger saa meget gemt — —
Der er det, som ikke kan siges nemt,
men maa frem ad den samme nænsomme Vej:
Det sagde I, Herre — og ikke jeg.

MAX. Vil Du sige —! Aâ, nej, den Sjæl er ej fød,
som kunde saa ondt mig volde!
Vil Du sige, at din Kærlighed til mig er død?
Den, som har været mig Livets Brød,
et Skærm imod Mørkets Trolde!

TONNY. Tungt er at lide sin egen Ve
og tungt at se andre græde —
tungest at bære et Sørgebud
til den, som venter en Glæde.

MAX. Tal Sandhed til mig!

TONNY. Du sagde en Dag:
Jeg elsker mere det skønne Bedrag — —
Ak, Max! Den Lykke, som halvt er Vrag,
den varer ikke for Livet.

MAX. Jeg tror dig ikke! Jeg vil ikke tro!
Jeg kendte kun mørke Dage — —
Al Livets Jubel imod mig lo,
og Verden blev lys, da vi blev to,
det nænner ikke Døden at tage!

TONNY (tonløst.) Døden tager saa gærne det,
som huer os allerbedst —
Døden tog ogsaa Kongens Søn:
Han stod hans Hjærte næst!

MAX (griber hende fast om Haandleddene. Aandeløs.)
Sig mig kun, om det værste er sandt?
Du elskede mig —
Nu gør Du det ikke mere?

TONNY (sagte.) Det sagde Du, Max — og ikke jeg.

MAX (slipper hende.) Sandt altsaa!

TONNY (hulkende.)
Max! Tilgiv mig! — Tror Du, Du kan?
Kan Du være min Ven, skøndt vi skilles ad?

Dersom Du ikke vil holde lidt af mig,
Saa bliver jeg aldrig mere glad.

MAX. Aa, disse sorgfulde, vaade Øjne!
(tager hendes Hoved imellem sine Hænder — ser hende ind i Øjnene.)
Du kan sige, at Du ikke elsker mig —
Men aldrig hører jeg op at elske dig!

TONNY. Tak! Aa, Tak! Hvor Du dog er god! —
Men Max, der er endnu en anden,
som trænger til Mildhed — en, hvis Blod
gaar hedt som mit i en strømmende Flod,
saa Hjærtet ødes af Branden!

MAX. En anden?

TONNY. Jack —

MAX (stønnende.) Nej! Nej! ikke Jack!
blot ikke Jack! — Sig, det ikke er sandt!
Sig, det er ikke derfor han rejser! — —
Jack, hvis Venskab var mig et Pant
paa de tusende Baand, som til Hjemmet mig bandt!
Jack, mine Drengeaars Kejser!

TONNY. Hør mig Max! Hvis den store Bro'r
nu kom og faldt ned for den lille —
hvis han sagde med ærlige, simple Ord:
Jeg kunde vinde mig Lykken paa Jord,
men jeg kan det kun, hvis Du vilde —?
Vel kom jeg til at saare dit Bryst
saa dybt, at mit eget bløder,
min Lykke er dig en bitter Lyst —
men aldrig bliver jeg glad og trøst,
før jeg dit Haandslag møder — —
Hvad Svar vilde Du saa lade ham faa?

MAX. Med Øjet i dine Øjnes Blaa
vilde jeg svare: Jack, flaa mig, flaa!

Jeg skal ikke for dig skygge!
Jeg kysser den Kniv, som mit Hjærte skar —!
Men naar Du var borte, vilde mit Svar
slaa ned som Lyn i hans Lykke!
Saa vilde jeg sparke hans Hæl med min Fod,
og forbande ham paa hans Veje —
han, som er sund og stærk, men har Mod
til at drikke en Krøblings Hjærteblod
og stjæle hans dyreste Eje!

TONNY. Forbander Du ham, som velsigner dig!
Aa, Max, det mener Du ikke!
Kunde Du for, at Du elskede mig?

MAX. Nej, nej — det kunde jeg ikke.

TONNY. Han kunde ej heller for det, Max!
saa lidt som Du selv har kunnet.
Og jeg? Jeg vil skrifte ærligt for dig:
Jeg kunde ikke for, at jeg elskede ham — nej!
Det kom over mig som Sol over Sundet!

MAX. Og Du tænkte ikke paa, Du var bundet!

TONNY. Jeg tænkte nok paa det, men det hjalp ikke, Du!
for det var som at lukke for Havet!
Det sang, og det steg under Latter og Graad,
det strømmede over og slog ind i min Baad —

MAX. Din Kærlighed er vældig i Kravet.
Den kræver af min, at den aldrig skal dø,
men villig give Varme, saa din kan sætte Frø,
være Olie til din, naar den brænder!

TONNY. Jeg kræver ikke noget — jeg beder kun —

MAX. Gaa!
Alt hvad Du beder, er Du vis paa at faa.

TONNY. Nej, hvad gør Du!

MAX. Jeg kysser dine Hænder.

TONNY (indtrængende.)
Sig, at Du har tilgivet! Sig, at Du har glemt!

MAX. Det kan jeg ikke — huske vil jeg, gemme!
Dig vil jeg altid huske som den, jeg har kær —
men Jack vil jeg huske i det hyggende Skær,
som laa over Stuerne derhjemme.
Er Jenten saa tilfreds?

TONNY (overvældet.) Aa, kære Bro'r Max!

MAX. Lad mig nu være ene. Husk Visen, Du sang
af den gamle Slags —!
»Sorger der er, som en Dag har skabt,
men ikke et Liv kan bære —
de Sorger kan ingen tale til Trøst,
de Sorger kan man kun ære — —!«

TONNY (kysser varmt hans Haand flere Gange og rejser sig saa.)

MAX. Vent! Sig mig blot, før vi skilles, vi to:
Var det den, din Kærlighed slog sig ihjel paa?
(Bøjer Armen tilbage og stryger med Haanden over sin Ryg.)

TONNY (heftig.) Nej, aldrig, aldrig! Hvor kunde Du tro —

MAX. Jeg var vel for styg?

TONNY. Du er smukkere end Jack.

MAX. Men han har rankere Ryg!

TONNY. Aa nej, det var slet ikke dette, Max! —
Jeg forstaar ikke at forklare det selv,
men —: han har rankere Sjæl.
(Hun gaar langsomt over Gaardspladsen og ind ad en Sidedør i Gavlen.)

MAX (bliver en Stund siddende i en foroverbøjet Stilling og iagttager en stor Regnorm, som kryber paa Jorden foran ham. Pludselig rejser han sig op og tramper paa den med sin Hæl.)

Pines! Pines, men ikke dø!
Ringle sig som en Orm i Støvet,
men ikke dø!

FRU HAUGE (kommer idetsamme ud fra Indgangsdøren og gaar hurtig hen imod ham. Med et Udbrud:)

Max! Hvad gør Du!

MAX. Jeg hævner mig, Mo'r!
Jeg piner en anden Skabning af Jord.

FRU HAUGE (griber ham i Armen.) Aa nej, hold op!
Hvordan kan Du pludselig blive saa grusom?
Du, som ellers er mild og god!

MAX. Der er altid et Stænk af Grusomhed gemt
i en Krøblings Blod.

FRU HAUGE (sætter sig ved Siden af ham — stryger sagte over hans Haar.) Max!

MAX (uden at se paa hende.)
Der er sort paa alle mine Vægge —
Aldrig mere vil Farver skinne —!
Jeg synes, naar jeg ser,
at mine Øjne er blinde.
Knud! Knud, min Søn, er død!
Mere end en Konges eneste Søn —
min Kærlighed, Mo'r! — —

FRU HAUGE (efter et Ophold. Bittert.)
Stakkels Max! — — Det var store Bro'r!

MAX (ser ondt paa hende, træder atter paa Regnormen.)
Pines! Pines, — men ikke dø — —

FRU HAUGE (farer op.)
Max! Hvorfor gør Du det nu igen?

MAX. For at vise dig,
hvordan Du har trampet en Gang paa mig.

FRU HAUGE. Jeg! paa dig?

MAX Ja — Du paa mig!
Vær ærlig: Du vidste godt, da jeg fødtes,
hvor svag jeg var, hvor ussel som faa,
og alligevel, Mo'r — endskøndt Du det saa,
lod Du et brændende Bønskrift gaa
til Ham, som har alt at raade,
Ham, fra hvem Døden tit er en Naade!
Du bad for mit Liv —

FRU HAUGE. Ja — jeg bad for dig, Søn!

MAX. Ser Du ikke Grusomheden nu i den Bøn?

FRU HAUGE. Hver eneste Mo'r havde bedet som jeg.

MAX. Ingen havde vovet det! Det ligner kun dig —
Du, som har Lidenskabens vældige Styrke,
som ikke kender Halvhed i en eneste Ting!
En anden havde set sig raadvild omkring,
naar Hænderne skælvende løftedes til Bønnen,
og sænket dem atter, før Ønsket blev til Ord —
men for dig gjaldt det Kunstneren, mer end
det gjaldt Sønnen,
og derfor er Du mig en Død skyldig, Mo'r!

FRU HAUGE (rejser sig.)
Max! — Hold op! Hvad vil Du med dette?

MAX. Søge tilbunds og kræve min Ret:
Retten til at hvile, naar jeg længst er gaat træt!
Den undte Du mig ikke. Jeg skulde blive stor,
skulde leve — være Frispiller efter min Mo'r!
Om Livet ogsaa voldte mig den bitreste Kvide,
hvad saa! Du havde jo bestemt mig til at lide —
Du havde jo forskrevet mig din Bryllupsaften silde,
den Gang, Du tog Afsked med Slægtens Violin — —
Ja, den Gang var det — da Du gjorde den til min!
Du har sagt mig, Du hviskede noget ind
i Bunden mellem Strængene, Du strøg mod din Kind.
Hvad var det, Du hviskede? Skrift mig det, Mo'r!

FRU HAUGE. Nej, nej!

MAX. Jeg vil vide det — hvert eneste Ord!

FRU HAUGE. Tving mig ikke, Max!

MAX. Ved alt, hvad jeg lider!
Sig mig, hvad Du hviskede?

FRU HAUGE (tvunget af hans Blik — sagte.)
Min Søn — din Søn — til evige Tider!

MAX. Jeg vidste det! Du vilde! Og saa skete det —

FRU HAUGE. Max!

MAX. Du skal aldrig ville mer, end Du kan,
Du skal aldrig ville for andre,
naar din egen stormende Sjæl staar i Brand.
Du skal være saa varsom de hellige Stunder,
da din egen Sjæl staar med Guds i Pagt —
thi aldrig faar Kvinden større Magt,
end naar Barnet hende ved Hjærtet blunder —:
Hun væver paa en Dragt,
hun former i Ler
med de fineste Mejsler, som ingen ser —
Men ét maa hun kende: Grænsen for sin Magt —
thi Sjælen er Guds i Fryd som Vaade,
og for den tør hun ikke raade.

FRU HAUGE. Hvor tør Du sige, jeg har raadet for din?

MAX. Fordi jeg har følt din Sjæl over min —
fordi Du ejer den skabende Kraft,
den Røst, som vækker — det Syn, som tænder!
dette: at faa en anden Sjæl
til at slaa Gnister under dine Hænder!

FRU HAUGE. Max — Du er bitter!

MAX. Jeg havde tit
en fin og mærkbar Følelse af,
hvad der var andres, og hvad der var mit.
Men aldrig følte jeg det som nu,
hvor ilde jeg blev handlet! —
Og hvem bærer Skylden?

FRU HAUGE. Skylden —?

MAX. Det gør Du!
Jeg ved, hvad Fa'r sa' om mig den Dag,
jeg Lyset saa —:
»Han maa hellere dø, han er dog et Vrag!«
Men jeg ved ogsaa, Mo'r, hvad Du svarede derpaa —
det var dristige Ord —:
»Tusend Gange hellere Krøbling for Livet
og Kunstner til Døden!« — Kan Du huske det, Mo'r?

FRU HAUGE (som staar med Ryggen til ham, gør en Bevægelse som for at sige noget, men tier.)

MAX. For at være Kunstner maa man være sund,
ikke føle for stærkt, med for dyb en Bund —
men Du véd selv Mo'r:
Min Sjæl var ligesom en dirrende Stræng —

FRU HAUGE (vender sig brat.) Min Dreng! Aa, min Dreng!

MAX. Husker Du Storkene, som dræbte den Unge,
hvis Fjer var for bløde,
fordi de vilde helst selv hugge den tildøde?
Og husker Du saa, hvad det var, Du gjorde,
da jeg laa for Døden en Gang som Dreng?
Ha! ha! Du laa paa Knæ ved min Seng
og tvang mig tilbage med din brændende Bøn!
Jeg laa vaagen i Feber og hørte dig bede,
saa dig flytte Bjærge med Kraften af dit Ord —
Men Du glemte, Mo'r,
at et Menneske tør ikke alt, hvad det tror.

FRU HAUGE. Et Menneske tør, hvad det vaagent vil.
Det er alene ved det grænseløse Mod
og den grænseløse Tro, at Underet bli'r til.

MAX (ser paa hende.)
Jeg var under din Vilje, før jeg blev fød —
derfor blev min Natur ogsaa blød
og dybt religiøs som en Kvindes —
dérfor Mo'r, blev jeg aldrig Mand!
Hun, som jeg elsker over alt, har sagt:
Min Sjæl er ikke rank —! Jeg ved ikke hvordan —
men de Ord, de var ligesom en tændende Brand!
De kastede et skærende Lys over Livet
og brændte den Kærlighed ud, jeg har haft
til den, ved hvem det blev givet!

FRU HAUGE (bleg.) Søn Du er haard!

MAX. Ikke haardere end Du,
da Du ønskede mig Sorg —! Du vilde gøre det endnu.
Hvad er Menneskelykke for dig imod Kunsten?

FRU HAUGE. Max! hvor tør Du sige, jeg har ønsket det!

MAX (bittert.) Du!
Bad Du ikke Gud om en stor Sorg for mig!

FRU HAUGE. Aa, Du forstaar mig ikke —

MAX. Bedre end Du tror:
Jeg forstaar, at Du paa én Gang er min Skæbne
og min Mo'r
— men mest det første.

FRU HAUGE. Max!

MAX. For en Mo'r er Barnets Lykke det første;
men for dig var det ikke saadan til nu.
Den, der blev Kunstner af Guds Naade som Du,
kan maaske forstaa dig — men ikke vi andre:

vi Andenhaandskunstnere, vi Stakler paa Krykke,
som hungre efter Lykke! — —
Husker Du den Dag, da jeg først hende mødte?
Grebes jeg da ikke af Fortvivlelse, Mo'r?
følte jeg da ikke, at den Lykke var for stor
til at ejes af mig?
Men holdt Du os borte fra hinanden? Aa, nej!
Du bildte mig ind, at hun elskede mig — Mig!
Ha! ha! en Krøbling!

FRU HAUGE. Men —

MAX. Nu har hun sparket mig tilbage til dig!
til dig og Violinen!

FRU HAUGE (gaar hen til ham og bøjer sig over ham — vil lægge hans Hoved ind til sit Bryst. Da slaar han med et haardt Slag hendes Haand tilside. Hun stirrer hjælpeløs paa ham.)
Max! Har jeg virkelig mistet dig!
Mente Du alle dine saarende Ord?

MAX (koldt.) Du skulde have handlet som Storkene, Mo'r!
Du skulde have hugget mig lige ind i Hjærtet!
Nu sidder Sorgen med sin giftige Klo
og hugger mig i Brystet fra Time til Time —
Den under mig hverken Rast eller Ro,
men uddyber Saarene med Øjne saa kolde —
Strø Salt i dem, Mo'r! at de længere kan holde!

FRU HAUGE (med brudt Stemme.)
Som Salt i et Hjærtesaar er hvert af dine Ord!

MAX (imod hende.) Husk — at Du er mig en Død skyldig, Mo'r!

INTERMEZZO

Puk stod i Roserne —
sprøjtede Dug
ind i Øjnene
paa Mimoserne!

Dug drev ned over
Rosensømmene —
Puk stjal Hælvten
af Rosendrømmene!

Dug laa vuggende
under hans Hæl —
Alfesukkene
sang i hans Sjæl!

Bag Vildsvinsstammer
stod han paa Lur,
kiggede ind i
det røde Kammer —:

Fra Vinduet, kranset
af gylden Vin,
klang sælsomme Toner —
Violin! Violin!

Underlig bævende,
angstfuldt de klang —
Puk stod og græd
mellem Spindelvævene!

Fra Have-Roserne
stjal han en Torn,
skrev Text til Tonerne
paa Mimoserne — —

Duggen drev
nedad hans fine
Skulderblade,
medens han skrev — —

Hans Sjæl hang fast
ved det røde Gardin —
og bag ham i Natten
klang sælsomme Toner —
Violin! Violin — —:

Gud naade dig, hvis dit Hjærte en Gang
var lyst og ungt
og lo og sang,
men haarde Hænder greb fat deri,
saa Strængene sprang —
ak! Strængene sprang!
Gud naade dig, hvis Du har følt for tungt,
at de sang en Gang — —!

Der rinder saa skinnende blank en Flod
alt under mit Vindus Side —
den er saa dyb, den er saa bred —
O, Flod! kan Du drukne min Kvide?

Der stiger en purpurfarvet Sol
bag Bjærgene skinnende hvide,
den maaler det hele Himmelrum —
O, Sol! kan Du maale min Kvide?

Livet maa leves, saa trangt det er,
skøndt Sjælen stander i Vaade,
Livet maa leves, saa langt det er,
for det er der ingen Naade —
det gælder kun om: paa hvad Maade — —

Vidste jeg ikke, at bag dette Liv,
bagved dets Lidelser, bagved dets Sukken,
var der en Festdag med straalende Lys,
saa drak jeg mig drukken!

Vidste jeg ikke, at bag dette Liv,
bagved dets Skuffelser, bagved dets Døen,
var der en Jubel, som aldrig fik Slut,
saa sprang jeg i Søen!

Vidste jeg ikke, der kommer den Dag,
da de skal flyve, de stækkede Fugle,
en Højtid, da Vingerne bærer mod Lys,
saa tog jeg en Kugle —!

Hun ligner det klare Solskin,
som varmer store og smaa.
Ak! men det klare Solskin,
det kan jeg aldrig faa —
kan aldrig frydes i Dagen!

Hun ligner den glade Lærke,
som jubler i Luften fri.
Ak! men den glade Lærke
den flyver min Dør forbi!

Hun ligner de lyse Klokker,
som ringer paa Kirkevej —
Ak! men de lyse Klokker
har intet Bud til mig. —

Jeg kender en Dag — en stille,
i Høst eller tidlig Vaar —
da sortklædte Mænd og Kvinder
langsomt efter mig gaar — —

O! da skal Solen skinne,
og Lærker synge for mig,
og alle de lyse Klokker
skal ringe over min Vej,
imens jeg frydes i Dagen — —!

Unge Kvinder! glade Kvinder!
Giv mig ikke et af disse
medynksfulde, vege Blikke,
som man kaster til en Tigger,
naar ved Vejens Kant med Krykke
under Armene han ligger!
Jeg er Konge — ikke Tigger!

Naar jeg løfter Violinen,
spænder Buen med Sordinen,
fængsler ved et Greb i Strængen
Hobens Blik — saa er jeg Konge!

Véd I, at de faa Sekunder,
da jeg føler, at jeg er det,
kan jeg gribes af en mægtig
Lyst til at se hele Verden
som en Tiggerhob for Foden:

se dem krybe for mig saaret,
eller danse rundt i Glæde —
og saa træde paa dem — træde!
helst paa Jer, I unge Kvinder,
som fortryller og forhaaner!

Aa, jeg ønsker, at jeg kunde
lokke Jer med bløde Sange,
fange Jer med fine Toner
for med jernsko't Hæl at træde
haardt paa Eders røde Hjærter,
saa det varme Blod maa rinde! —
Træde Blod —? Nej, ikke dette!
bare græde — bare græde — — —!

Der tales saa meget om Martyrdom
i længst forsvundne Dage —
Aa, der er nok af Martyrdom
endnu paa Jord tilbage!

Der tales saa meget om spildte Liv
derude i Folkebærmen —
Aa, der er nok af spildte Liv
ogsaa udenfor Sværmen!

End gaar Martyriet tungt sin Vej
over Livets talløse Løgne,
gemmer sig bort bag blege Smil
og tavse, graadtrætte Øjne.

End krydses vor Vej af forspildte Liv,
hvorfor der ynkelig strides —
og end er Forargelsen lige stor:
at al den Vaande maa lides —!

Saa underlig er det i Verden fordelt —:
Én fanger Sorgen, en anden Lykken,
en varmer sin Sjæl i Solens Lys,
en anden fryser i Skyggen —
en tredje har Pukkel paa Ryggen!

Jeg kræver ej Gud, som skabte os slig,
thi Gud er sin egen Dommer,
jeg kræver kun for hver frysende Sjæl
en evig Lyksaligheds Sommer —
og jeg skriger, indtil den kommer!

Jeg kræver et Kys af den højestes Mund,
som gør os ranke i Ryggen —
Jeg tænker endnu, naar jeg møder én Sjæl
i Sol og en anden i Skyggen:
Vi var lige nære til Lykken —!

Glæden har ikke været
min Gæst i en flygtig Stund,
Smilet kom ej i mit Øje
og Latteren ej paa min Mund,
siden hun gik bort —!

Solen er ikke Solen,
naar mig den skinner imod,
Vaaren er ikke Vaaren:
dens Blomster frøs for min Fod,
siden hun gik bort —!

Men Trang har jeg faat til Toner
fra Hjærtestrængene sprang,
til stærke, hulkende Toner
med dyb og skærende Klang —
siden hun gik bort — —

Jeg stænger min Dør for de glade,
som jager mod Lykkens Top,
men for hver lidende Stakkel
lukker jeg vidt, vidt op —
siden hun gik bort —!

KUNST ER KARSKHED
FOR DEN, DER LIDER —
EN SYG SJÆLS HELSE!
KUNST ER LÆGEDOM,
KUNST ER FRELSE —!

(En Stue i Fru Hauges Hjem i Wien. Den er lille og hyggelig møbleret. I Baggrunden fører en Dør ind til Max's Værelse. Den er lukket indefra. — Det er sent paa Efteraaret — henimod Midnat. Fru Hauge ligger paa Knæ foran Døren og lytter. Det svære graa Haar falder løst nedover den hvide Natdragt. Hendes Ansigt har et spændt og anstrængt Udtryk. — Inde fra Værelset høres snart hurtige Skridt, snart afbrudte Violintoner og saa atter Skridtene — stærkere og mere urolige.)

FRU HAUGE. Gud hør mig!
Ikke for min Skyld,
ikke for hans —
og ikke for Violinens heller —
bare for hans
forpinte Sjæls Skyld,
hvis Frelse det gælder!
Lad ham dog føle
den Rigdom, han fik,
da hans Sjæl blev Musik!
Kunst er Karskhed
for den, der lider —
en syg Sjæls Helse!
Kunst er Lægedom,
Kunst er Frelse —!

MAX (slaar indenfor nogle Akkorder an og nynner til:)
»Anfangs wollt' ich fast verzagen,
und ich glaubt', ich trüg es nie« — — —

FRU HAUGE. Hvilken Sorg i de Toner! —
Og den har jeg voldet ham,
siger han — — Jeg!
som har elsket ham over
alt paa min Vej!
Det har jeg villet! — —
Men bag mig var der
en anden, som vilde
over mig — —
Gud! Var det dig?
eller ham, som lærte
vor Slægt at spille
paa sælsom Vis —?
Frispiller! Frispiller — —
men for hvad Pris —!
(Hæver Hovedet. Pludselig stærkt.)
Jeg mener, jeg har
betalt for os begge
med Lykkens Forlis.

MAX. »— und ich hab' es doch getragen —
aber fragt mich nur nicht: wie —?
nicht: wie — —«!
(slaar over i en lidenskabelig Forfølgen af Melodien.)

FRU HAUGE. Jeg behøver ikke mere
at bede ham spille.
Om Dagen er han stille —
men hver eneste Nat,
naar han tror, at jeg sover,
hører jeg ham spille!
Tonerne er dybe,
næsten skyggeagtig fine,
de ligner ikke mine.

Jeg venter paa den Tid,
de bliver voldsomme og stærke,
som Sorg kan det volde.
Jeg ligger ved hans Dør her
hver eneste Nat,
til Lemmerne bliver
stive og kolde!
Jeg holder i Guds Haand
med min brændende Bøn,
at Velsignelsen maa dryppe
fra hans Arm paa min Søn!
Jeg beder fra de fjærneste
Stjærneregioner,
fra Luftens Æoner
alle Toner sammen
i Slægtens Violin,
som er hans, men ogsaa min,
til den Dag, den maa briste!
Og jeg trygler om hans Kærlighed —
den kan jeg ikke miste!

(Inde i Værelset bliver Variationerne efterhaanden til en Helhed — en Composition af ejendommelig Kraft og med stærk Oprindelighed.)

FRU HAUGE (som har lyttet i stigende Spænding, rejser sig pludselig.)

Almægtige Gud!
Har Du svaret paa min brændende
Bøn med et Under! — —
Hør! Hør!
Violinen bliver levende
under hans Hænder!
Den bliver til en bævende
Sjæl, som bekender!
Den bliver et Barns fortvivlede Graad,
en stærk Mands Trods og en ung Kvindes Tanker-
et Hjærte, som slaar i Længsel og Kvide —
ja, mest i Kvide! — —

Først jager den vildt,
saa bruser den hed
gennem alle Aarer! (bittert)
Mon Mennesker véd,
hvad den ædleste Kunst, de frydes ved,
har kostet for Taarer —?
(med et pludseligt Udbrud.)
Aa, Nehls! Nehls!
Bøj nu din Sjæl
imod os to,
som aldrig gik trætte!
Den, som evner al Ting,
evner ogsaa dette!

(Hun vil rejse sig, men kommer derved til at støde imod Dørlaasen. Musiken hører øjeblikkelig op. Døren aabnes heftig indefra. Hun bliver liggende i sin forrige Stilling med Hovedet mod Dørkarmen.)

MAX (i Døren. Stærkt ophidset.)
Hvad vilde Du herinde?

FRU HAUGE. Høre dig spille,
hvad der ikke er andres, men ene dit:
din Sjæls Musik!

MAX. Og hvoraf ved Du, at det er mit?

FRU HAUGE (ser paa ham — smiler.)

MAX. Hvoraf?

FRU HAUGE (rejser sig.) Déraf —:
Du spilled vel Toner frem i din Glæde,
men Du skabte dem aldrig, før Du fik Sorg!
Du skrev maaske tusende Vers i din Glæde,
men Du digtede aldrig, før Du fik Sorg!
Det er Lidelsens Lov —
ikke dens haarde, kolde Lov,
men dens Frydebud, Max!
dens evige Løn!
Se dig om i Verden iblandt alle de store —

Hvad var det, de blev store paa?
Lidelsen, Søn!

MAX (som ikke har vendt sine Øjne fra hende — presser pludselig Violinen haardt op til hendes Bryst.)
Spil nu! Nu er det din Tur, Mo'r!

FRU HAUGE (skyder den heftig fra sig.)
Nej, nej, Max!

MAX (lægger Violinen blødt op til hendes Kind. Lokkende.)
Blot denne ene Gang —

FRU HAUGE (bleg.) Nej! nej! nej!

MAX (lader Violinen synke.)
Hvorfor har Du aldrig villet spille for mig?
(imod hende.)
Svar mig, Mo'r, Du slipper ikke fri!

FRU HAUGE (tvunget af hans Blik.)
Jeg vilde det ikke, fordi — — fordi
jeg var angst for at tage Styrken fra os begge!

MAX. Ha! Ha! Ha!
Det var altid den samme forkrøblede Vej —:
dette at slaa noget ihjel hos dig selv
for at føde det i mig!

FRU HAUGE. Le ikke! Fryd dig hellere, Max!
fordi Strængen blev en levende Sjæl i dine Hænder,
hvis Liv Du havde skabt!

MAX. Jeg frydes ikke mere. Den Evne har jeg tabt.

FRU HAUGE. Aa, sig ikke det!

MAX. Derude larmer det straalende Liv,
dér danser Ungdom og Lykke —
jeg bli'r aldrig ung, jeg bli'r aldrig glad,
mit Liv er en glidende Skygge!

FRU HAUGE (ser paa ham, bedrøvet.)
Glemte Du aldrig din Sorg, naar Du spillede?

MAX. Jo, før — da jeg følte
det skabende Bliv —!
For første Gang i hele mit Liv
blev Kunsten mig en Befrielse.

FRU HAUGE (jublende.)
Max! Min Søn! — Aa, Gud have Lov!
Saa fik Du dog din Indvielse!

MAX. Men paa Bekostning af Livslykken, Mo'r!
Den, som Du og jeg, som vi alle
har mest behov —:
Forstaar Du — Skoven blev dog kun Skov — —!
Hvor underligt, Mo'r! Du sad en Gang
ved din unge Kærligheds vældige Hav —
og al din Længsel gik imod Skoven!
Jeg fødtes i Skoven, hvor Luften sang,
hvor alt var Musik —
og min Længsel gik,
af Tonerne vugget,
ud mod det store Kærligheds Hav,
som evig for mig er lukket!
Havet, som gemmer det store og smaa:
de store Hjem med de stærke Sjæle,
hvor Livets Bølger gaa højt i Storm
om hver en Skude,
men aldrig saa højt, at de stænger den store
Kærlighed ude!
Og de smaa Hjem — dem, hvoraf der er flest —
som jeg elsker mest —
hvor Solen skinner saa varmende ind
gennem Vinduesrammen,
hvor smaa Børns Fødder træde saa tyst
og to, som elsker, lever gladelig sammen —!

FRU HAUGE (efter et Ophold.)
Max — tror Du aldrig, Du kan glemme hende?

MAX. Mo'r —
har Du kunnet glemme Far?

FRU HAUGE. Nej, nej!

MAX. Og dog har han trampet med jærnskot Hæl
paa din fine Sjæl,
fordi han elskede mere sig selv,
end han elskede dig —

FRU HAUGE (lægger Haanden paa hans Mund.)
Max — jeg tror saa godt, Du har Ret,
men jeg taaler ikke at høre Dig sige det.

MAX. Nej, jeg kender den lille, fredhellige Plet,
hvor Fa'r bor trygt mellem Minder fra hjemme.
Aa, Mo'r! og saa kan Du spørge mig,
om jeg kunde glemme?

FRU HAUGE. Aa, nej, — jeg ved,
at om hele Verden saa tog vor Skat,
ejer vi den dog — i vor Kærlighed!

MAX (som er gaat hen til Vinduet og nu staar og ser ud.)
Jeg drømte en underlig Drøm inat —!
Jeg drømte, jeg stod ved en ensom Strand,
og foran mig laa det forjættede Land
i Farver som det rødeste Rosenblod!
Dér voxede ingen anden Blomst
end den røde duftende Nerium,
og det, de sagde, forkyndtes der,
var Lidelsens Evangelium —
den Tone, som fagrest af alle klang,
det var Sorgens Sang! —
Jeg spurgte, hvad Landet hed, og fik Svar:
Det er Frispillerlandet!
Og jeg spurgte igen: Kan man fare did?
Da svarede Luften og Skoven og Havet,
Bjærgene, Søerne, tusendstemmigt,

som naar det vaarer:
Man kan fare did — men igennem Taarer — —!

FRU HAUGE (smærteligt.) Aa Max!

MAX (vender sig om.)
Jeg raader dig, Mo'r —: Søg ikke det Land —
for Vejens Skyld — som er tung at fare.

FRU HAUGE. Se ikke paa mig! Før var dine Øjne
varme — nu er de saa kolde og klare!
(med et voldsomt Udbrud.)
Aa, Max! Max! hold af mig igen!
Bliv igen min Dreng,
som elsker mig, tror paa mig og har mig til Ven!
Jeg kan ikke miste din Kærlighed, Max!
Aldrig faar jeg Ro, før jeg vinder den tilbage.

MAX. Stakkels lille Mo'r! — Dine sølvgraa Haar
er bleven saa hvide i de seneste Dage —
Du købte min Storhed med den højeste Pris! — —
(deltagende)
Naar jeg tager dine Hænder, er de kolde som Is!
Jeg er bange, Du har frosset herinde foran Døren
til dit Eventyrslot — —

FRU HAUGE (imod ham.)
Max! holder Du af mig?

MAX. Det ved Du jo godt.

FRU HAUGE. Tror Du ogsaa paa mig?

MAX. Jeg tror ingen mere.

FRU HAUGE. Heller ikke mig?

MAX. Nej — heller ikke dig.

Den Kærlighed, jeg skulde tro paa nu,
den er ikke funden:
Al Kærlighed, jeg kendte, var Selvkærhed paa Bunden —
Fa'rs til dig
og Jentens til mig!
Min til Jenten —
Jacks til hende og din til mig!

FRU HAUGE. Ogsaa min til dig?

MAX. Ja, Mo'r — ogsaa din.
Jeg var Surrogatet for Slægtens Violin!
Du ofrede mig villigt dit Hjemmeliv, din Ro,
men bagved alle Ofrene sad Selvet og lo!
— selv da Du gav mest: da Du gav mig til Jenten —!
Du ofred Capitalen, Mor — men forbeholdt dig Renten.

FRU HAUGE. Max!

MAX. Mo'r! kan Du huske, da Du ønskede mig Sorg!
Ha! ha! ha! ha! Mo'r!

FRU HAUGE. Aa, hvor Du piner mig!
Max, hvordan skal jeg dog faa dig til at tro?

MAX. Ved at ofre dig én Gang — fuldt ud og villigt,
uden fagert Bedrag,
saadan, at der ikke er mindste Skygge
af Selvkærhed bag —
Kan Du det umulige, førend Du dør,
saa faar Du mig tilbage — men heller ikke før.
(Gaar atter ind i sit Værelse.)

FRU HAUGE (bævende.) Gaar Du?

MAX. Jeg gaar ind for at skrive Musik til de Ord:
»Anfangs wollt' ich fast verzagen,
und ich glaubt', ich trüg es nie« — —

FRU HAUGE (stærkt.)
— »und ich hab es doch getragen —!«

MAX. »— aber fragt mir nur nicht wie —!«
mest til dette, Mo'r —: nicht wie — —!
(Lukker Døren efter sig.)

FRU HAUGE (uden at røre sig.) Min Dreng! Aa min Dreng!
(Hun staar et Øjeblik stille og stirrer mod Døren, slukker saa Lampen og famler sig frem mod den anden Dør — standser, da hun hører Violinen — knuger Hænderne fast ind mod Brystet.)
Almægtige Gud! Sign det, han har skabt!
Vaandefuld bad jeg dig — mildt har Du svaret. —
Om Menneskelykken ogsaa gik tabt,
Kunstneren blev dog bevaret —!

(Samme Stue som sidst. Lille Juleaftensdag opad Formiddagen. Paa Gaderne ligger nyfalden Sne. — Fru Hauge sidder ved Vinduet og ser ud. Hendes ene Ben hviler paa en høj Fodskammel. Paa hendes Skød ligger en opslaaet Bog, som hun aandsfraværende blader i, medens hun hvert Øjeblik bøjer sig frem for bedre at kunne se ned paa Gaden. NINETTA, en ung Bondepige fra italiensk Tyrol, gaar rundt og vander Blomsterne.)

FRU HAUGE. Se, hvilken Travlhed paa Gader og Stræder!
Alle Butikker — de gamle og ny —
bejler til Folkegunst, kappes om Hæder! — —
Nu kender og elsker jeg denne By,
men underligt nok: hver Jul er den fremmed.
Intet er dog saa fattigt og tomt
som at holde Julefest borte fra Hjemmet! — —
Hjemme er Granduft i alle Stuer,
blomstrende Is paa hver eneste Rude
og glade Øjne, som tindre omkap
med Sneen derude — —
Hjemme binder de Juleneg —
i Neget sidder smaa Barneminder,
nikker og smiler med røde Kinder — — —

NINETTA
(som er standset foran hende med Vandkanden i Haanden.)
Er der koldt i det Land, hvor Signora har hjemme?

FRU HAUGE. Koldt eller varmt — der er altid bedst.

NINETTA. Længes Signora?

FRU HAUGE (nikker.)
Hvert Aar ved den hellige Julefest,
naar der er Granduft — — —

NINETTA (gør nogle smaa Glædeshop henad Gulvet.)
Signoren har sagt, han vil pynte et Træ
med Voxlys og Stjærner som forrige Aar —

FRU HAUGE (uden at høre hende.)
Aa, havde jeg ikke stødt Foden igaar!
Nu sidder jeg lænket til dette Sted. —
Det er første Gang i tyve Aar,
at jeg ikke er med!

NINETTA. Er det nu sidste Prøve idag?

FRU HAUGE. Ja, det er den sidste, førend Concerten.

NINETTA. Signoren saa bleg ud igaar — han er svag.
Tror De nu ogsaa, han taaler at spille?

FRU HAUGE. Taaler —?

NINETTA. Ved De, hvad han lovede idag?
Han lovede mig en Billet til Concerten!
Aa, jeg drømmer endnu om den sidste i Prag!
Men denne, Signora, det bli'r den stolteste
Dag, han har levet!
For alt, hvad han spiller, skal være Musik,
som han selv har skrevet!

FRU HAUGE (nikker stille — smiler.)
Ja, al Ting — al Ting — —

NINETTA. Aa, kære Signora,
fortæl mig, hvad alle de Toner betyder!
Jeg læste igaar paa Programmet — Der stod
ved det første Numer:
»Anfangs wollt' ich fast verzagen« —

FRU HAUGE (sagte.)
Sjæl af hans Sjæl er det — Blod af hans Blod!

NINETTA. Ved det andet stod:
»Man kan fare did — men igennem Taarer — —«

FRU HAUGE (som før.)
De Toner er ligesom Ild af hans Aarer — —

NINETTA. Ved det tredje stod der alene »Tonny!«
Men hvem er Tonny? Og hvad er det hele?

FRU HAUGE. Jeg tror — i den første finder Du Havet!
Havets Graad og Havets Stilhed,
Sorgens Vildhed,
harmoneret
med en Understrøm af Mildhed.
Og i den anden finder Du Skov —
den store Skov, hvor de sælsomste Urter
gror ved Sankt Hans —
for Fryd at bringe, for Ve at volde —
hvor Eventyrøjne ser Nisser og Trolde,
hvor Elverfolk danser paa fløjlsbløde Enge
i Maaneskinskaaber og Hjærterne daarer —
hvor Duggen er sagteligt rindende Taarer — — —

NINETTA. Signora! Kan jeg ogsaa komme derind?

FRU HAUGE. Ja — hvis Du har Eventyrøjne og Sind!

NINETTA Men »Tonny«? Hvad mente Signoren
med »Tonny«?

FRU HAUGE. »Tonny« — den er som en Brudeslaat!
Den er som en Fjældsøs dybe Blaa,
hvorover kimende Klokker gaa!
Den er som en Lur i Skælven,
som Ekko af Kvægets Bjældeklang
og Jenters Sang!
Den er som en Fod, der danser,
en Mund, der nynner paa Bryllupskvad

— men bagved er det, som Nøkken sad
og græd i Elven — — —!

NINETTA. Signoren kan faa en Sten til at græde!

FRU HAUGE (bøjer sig frem for at se ud.)
Kommer han ikke? Der drejer en Vogn
om Hjørnet derhenne —

NINETTA. Hvor Signora?

FRU HAUGE. Den kommer herhen.

NINETTA. Det er en Sygevogn — ikke den.

FRU HAUGE. Den holder ved Porten.
Her er sandsynligvis en, som er syg.
(urolig) Det maa der jo være —

NINETTA (bleg.) Sancta Maria!

FRU HAUGE (som har rejst sig.)
Jeg hører Portørernes Trin, mens de bære —
Nu ringer de paa — (aandeløs.) De ringede her! —
Men de maa jo være gaat fejl — — Eller ogsaa —?
(Det ringer igen. Tungt.)
Nej — det var her.
Skynd dig! Luk op Barn! (Da Ninetta staar som forstenet.)
Kan Du det ikke?
Nuvel, saa skal jeg.
(Hun gaar med Besvær over Gulvet ud i Entreen og aabner Døren. Fodtrin og Stemmer høres udefra.)

EN LÆGE (i Døren.) Bor ikke Fru Hauge her?

FRU HAUGE. Det er mig.

LÆGEN (giver Plads for Portørerne.)
Deres Søn blev desværre pludselig syg —

NINETTA (med et Skrig.) Signoren!

FRU HAUGE (kaster sig over ham og kysser hans lukkede Øjne.)
Max! Max! Du maa ikke dø!

Ikke nu — mindst nu
Aa, Du maa ikke Du!
(Rejser sig med Anstrengelse og gaar tæt hen til Lægen. Sagte.)
Er det livsfarligt?

LÆGEN (paa samme Maade.) Ja.

FRU HAUGE (falder et Øjeblik sammen, men retter sig strax og staar rank igen.)
Hvad tror De, det er?

LÆGEN. En Blødning af Lungerne.

FRU HAUGE. Og — kan den standses?
Jeg beder Dem: svar!

LÆGEN. Det kommer an paa de Kræfter,
Patienten har.
(Han tager den Syge i sine Arme og bærer ham forsigtig ind i det tilstødende Værelse, hvor han lægger ham paa Sengen lige overfor Døren. Portørerne gaa med Sygekurven.)

FRU HAUGE (som er fulgt med, knæler ned ved Siden af ham.)
Aa, Max!

MAX (slaar Øjnene op. Sagte.)
Stakkels Mo'r!

FRU HAUGE (til Lægen.)
Ser De, Doktor! Han kendte mig strax!
(med et Udbrud.)
Aa, havde jeg dog fulgt med dig, Max!

MAX. Hvad havde det nyttet?

FRU HAUGE. Jo, jo — da det kom!

MAX. Jeg ved ikke selv, hvordan det kom.
Jeg ved kun, jeg spillede — og at de jublede
grænseløst — grænseløst! — Saa faldt jeg om.

LÆGEN. Frue, jeg skal forklare dem alt.
Deres Søn var kommen for nær til Rampen
og styrtede over den, da han faldt.
Han slap ikke Violinen i Faldet,
og derfor var det, han Brystkassen stødte. —

FRU HAUGE. Var det ogsaa — derfor — at Lungerne blødte?

LÆGEN. Jeg tror, det var derfor.

FRU HAUGE (angst.) Nej — aa, sig nej!
Det var ikke Violinen!

LÆGEN (som er gaat hen til Skrivebordet.)
Frue! Jeg skriver Recept til Medicinen.
Er her nogen, som kan løbe efter Is?

NINETTA. Det kan jeg!
(springer hen til Sengen og bedækker den Syges Hænder med sine Kys.)
Signore! Signore! I maa aldrig gaa fra os!
Madonna vil frelse!
Om et Øjeblik kommer jeg med Lægedom og Helse.
(Smutter hurtig ud ad Entredøren.)

MAX (slaar atter Øjnene op — smiler.)
Den lille er ligesaa bange som Du — — —
Mo'r — kan Du tænke dig noget saa dejligt
som at faa Lov til at dø netop nu —
nu, da jeg ved, at jeg ikke vil glemmes?

FRU HAUGE (farer sammen.)
Dø! Max, nu skal Du netop leve!

MAX. Jeg hørte en Mester sige en Gang:
Det skønneste er, naar Strængene stemmes — — —
Jeg har stemt mine Strænge til Sammensang,
og nu er jeg færdig — — Forstaar Du, Mo'r?

FRU HAUGE. Jeg synes, det er, som en Konge vilde sige:
Kronen har jeg vundet og min Fædrenejord,
men jeg afstaar mit Rige. (Stilhed.)

MAX. Mo'r!

FRU HAUGE. Ja, Max!

MAX. Før, naar de jublede, syntes jeg altid,
at Jubelen gjaldt en anden, ikke mig.
Men i Dag var det ligesom tusende Blomster
sprang ud paa min Vej!
Idag var det mig! Det var min Musik!

FRU HAUGE (med et lysende Smil.)
Jeg vidste, Du skulde, som Tiden gik,
fornemme Kunstens Herlighed komme —
Jeg har ventet trygt paa det Øjeblik.
(Hun sidder en Stund stille med hans Haand i sin.)

MAX (rejser sig halvt op. Stemmen er hele Tiden svag.)
Hvad er det imorgen?

FRU HAUGE. Juleaften.

MAX. Jeg lovede stakkels Ninetta et Træ.
Vil Du pynte det for os?

FRU HAUGE. Gærne — gærne —

MAX. Øverst oppe i Toppen en Stjærne
og rundt om Confetti og Lys og Sne!
Vi skal have det rigtig festligt, vi tre!
Saadan et Juletræ, det er som Minder,
vi gaa og gemme —
det er som Duften af Julegran hjemme — —
Mo'r! Jeg vilde ønske, at jeg fik det at se!

IKKE FOR DINE BØNNERS SKYLD —
MEN FOR HJÆRTETS TRO —
OG FOR LIVETS HAAB —
OG FOR LIVETS KÆRLIGHED, MO'R —!

(Samme Stue. Dagen efter — henunder Aften. Max ligger i Sengen — han ser bleg og indfalden ud. Fru Hauge pynter Juletræet, som staar paa et Bord ved Siden af Sengen. Ninetta gaar hende tilhaande.)

MAX (følger dem med Øjnene.)
Glem ikke Stjærnen i Toppen, Mo'r!

FRU HAUGE. Her er den!

MAX. Aa, alle de gamle Minder —!
Hjemme sad altid en Nisse og lo
fra Toppen med straalende røde Kinder
og et Smil, som strakte sig helt op til Panden!
Hans Legetøjskurv var saa stuvende fuld,
at Indholdet væltede ud over Randen.
Den gode, gamle Nisse! Al Fryd
var med ham tilstede — —
Naar vi saa ham, dansede Jack af Glæde,
slyngede Armen fast om min Hals
og sa' med sin ærlige, gode Stemme:
»Hvis Nissen har mindre til dig end til mig,
saa vil til dig
jeg over Halvparten gemme.«

Og Jack fik altid den største Part.
Da var han jublende over al Maade —
men bagefter kom han og listede ind
sin Kind til min Kind
og delte med Øjnene vaade.

FRU HAUGE. Ja, Jack var saa god —

MAX. Hver eneste Nytaarsaften derhjemme,
naar Gnavposen rystedes rundt med Fryd
og blanded sin Lyd
med Jubelen i vor Stemme,
rakte Jack mig altid sin Haand
og sagde med blussende Kinder:
»Max, Du maa love, Du ikke blir vred,
hvis Du taber — — Du ved,
jeg kan ikke gøre for, at jeg vinder.«
Og Jack vandt altid — ogsaa den Gang.
Han havde en lykkelig Haand til alt —
naar Loddet faldt,
var Sejren ham forhaands givet.
(bittert.) Jack vandt — gennem hele Livet —

FRU HAUGE. Naa, Max! Er Du nu tilfreds med dit Træ?
Eller er der mere, Du ønsker?

MAX. Ja, Lys!
Flere Lys!

FRU HAUGE (nikker.) Saa henter jeg flere. (Gaar ind i det tilstødende Værelse.)

MAX (til Ninetta.)
Er Du nu glad?

NINETTA. Nej — nu ikke mere.
Ja, hvis I var sund,
saa ved jeg ikke selv, hvad jeg gjorde —
Jeg tror, jeg dansede af Glæde!

MAX. Dans kun!

NINETTA (glad.) Er I da bedre?

MAX. Nej — forhaabentlig værre.

NINETTA (gaar tæt hen til ham.)
Sig mig: Den Tonny, som I spillede om,
da Ulykken kom —
var det en, som havde bedraget Jer, Herre?

MAX. Hvor falder Du paa at spørge derom?

NINETTA (med lynende Øjne.)
Hvis hun lever endnu, vil jeg tage hendes Liv,
stikke hendes Øjne ud med en Kniv!

MAX (smiler.) Den lille Ninetta er hævngerrig —

NINETTA. Ja,
paa hende er jeg det, hvor hun saa findes!
Aa, hun skulde sejpines, kagstryges, bindes!

MAX (heftig.) Ninetta!

NINETTA. Permesso! — Jeg er trofast
som en Hund;
men Hunde kan bide til, naar det gælder!
og jeg hader hende grænseløst — grænseløst,
fordi
hun er gaat Jer forbi,
Jer — som har de Øjne, der bestandig fortæller!

MAX. Hvad ved Du om Øjne? Barn! som Du er!

NINETTA. Naar jeg ser dem, er det, som jeg hører fortælle
om Helgener og Trolde — thi dybt i deres Bund
og rundt om Eders Mund
leger alle Sagnenes Konger og Trælle!

MAX. Tyrolerne er Børn, men de ejer Fantasi —!
Jeg tror, jeg kunde skrive Musik, naar I lyttede —
for alle eders Sange, det er Jer selv,

det er Folkenes Sjæl,
som aldrig sin Kærlighed for Fremmedgunst byttede.
Jeg tror, at hvis jeg levede, vilde jeg gaa
og bygge Toneriger paa Eders simple Sange — —
(Rejser sig op og lytter efter Byens Klokker, der begynder at kime.)
Klokkerne! — Nu kimer de sammen til Fest!
Underligt, hvor Hjemlængslen voxer med Klangen! —

FRU HAUGE (kommer tilbage med Lysene i Haanden.)
Hør alle Juleklokkerne, Max!

MAX. Jeg ligger just her og er tonefangen.

FRU HAUGE (sætter de sidste Lys paa Træet.)
Hjemme sad Hauge, naar Klokkerne sang
og skrev sine Hilsner paa Pakker og Poser —
da havde hans Stemme sin blødeste Klang.

NINETTA. Det ringede, Signora!

FRU HAUGE. Saa gaa og luk op.
(da hun er gaat.) Det er vel Lægen —

MAX (lyttende.) Det tror jeg ikke — —
Mo'r! Kender Du den Stemme? — Hvorfor ryster
din Haand? —
Vær glad, at han kom!
Nu hilser dig Lykken midt i Sorgen!

NEHLS HAUGE (i Døren — høj, bred, lidt duknakket med snehvidt Haar og Skæg, breder begge sine Arme ud imod hende.)
Mo'r!

FRU HAUGE (kaster sig om hans Hals. Jublende.)
Aa, Nehls! Nehls! At Du virkelig kom!

HAUGE. Har Du slet ingen Dom
for den, som har ladet dig vente saa længe?

FRU HAUGE. Tilgivelse! den, som vi begge kan trænge.

HAUGE. Vil Du tage imod mig, naar gammel og træt
og uden Ret
som Julekvældsgæst jeg kommer?

FRU HAUGE (lægger Hovedet til hans Skulder.)
Aa, Nehls, hver eneste Dag af mit Liv
har jeg gaat og taget imod dig!
Jeg vidste jo godt: naar Du tøved, saa var
det, fordi Du ikke forstod mig.

HAUGE. Men nu forstaar jeg dig — stærke Mo'r,
som aldrig har sluppet Sønnen!
En Aften gik jeg i Knæ for dig —
Jeg følte det, som Du kaldte mig
og voldtog min Sjæl i Bønnen!
Aa, aldrig mer skal jeg stænge din Vej,
men lys og aaben den lægge —
Og Max — hvor er Max?

FRU HAUGE (træder til Side, saa han ser Sengen.)
Her er han, Nehls!

HAUGE. Syg! Hvorfor sagde Du ikke strax —

FRU HAUGE. Jeg vilde ikke forskrække.

HAUGE (gaar ind — sætter sig paa Stolen ved Sengen — bøjer sig over ham.)
Kan Du tilgive, Max, at jeg kommer saa sent,
skøndt Dagene randt saa lange?

MAX. Jeg gaar — og Du kommer — det passer godt:
Nehls Hauges Slot
har aldrig kunnet rumme mange.

HAUGE. Men nu er det større —
Gennem Aarene tunge
har jeg lært: De er stærkest, som ofre kan —
Og en ensom Mand
er den, som ikke elsker de Unge.

MAX. Hvorfor lod Du Livet gaa hen, før Du kom?
Hvor staar om den Fryd, som blev Mennesker givet,
at nogen har Lov til at ødsle den bort?
Det er syndigt at ødsle med Livet!

HAUGE. Ja, derfor er det en bøjet Mand,
som kommer til dig iaften.
Aa, døm ikke hans forspildte Liv! —
Det er svært for en Mand, som blev gammel og stiv,
at bøje sin Ryg til at bede,
men jeg gør det for dig — som jeg gør det for Mo'r —

FRU HAUGE. Aa, Nehls, hvor Du voxer gennem de Ord!

MAX. Fa'r, kan Du lægge din Hand i min —
sand, som jeg altid saa dig at være —
og sige: Jeg holder af dig som af Jack,
nu er I mig lige kære!

HAUGE (varmt.) Ja, Max, jeg holder af dig som af Jack,
nu er I mig lige kære!

FRU HAUGE (jublende.) Nehls? er det sandt! (Læner sit Hoved ind til hans Bryst.) Aa, Tak for de Ord!

MAX (ser paa dem. Smiler.)
Hvor kunde Du igrunden undvære ham, Mo'r?

FRU HAUGE. Jeg kunde det kun, fordi jeg vidste,
at om tusende Mile saa skilte vor Vej,
kunde Traadene mellem os aldrig briste.

MAX (efter et Ophold.)
Fa'r! Kom Du ene? — Er Jack ikke med?

HAUGE. Jo, Jack er med — han staar udenfor Døren.
Og én til staar der —

MAX (farer op.) Tonny!

FRU HAUGE (angst.) Aa, Max!

MAX. Hvorfor — — kommer de — ikke strax?

HAUGE. De syntes, de kunde ikke, førend
Du gav dem Lov —

MAX. Saa sig, de har Lov.

FRU HAUGE. Men tør Du det ogsaa, Max? Er Du sikker?

MAX (hen for sig — bittert.)
Jeg husker et Sagn om to Kongebørn,
som for deres Samvittigheds Skyld lod sig byde
til Gæst hos en Tigger — —

NINETTA (i Døren.)
Signora! Hvis Damen derude er hende,
skal hun aldrig sætte sin Fod herinde!

FRU HAUGE. Er Barnet forstyrret?

MAX (smiler.) Nej, hævngerrig kun.

NINETTA. Signora! Portnerens sorte Hund
har, lige siden hun kom, staat og tudet!
Hvor der er Syge, varsler det Død —
For Guds Skyld, jag hende bort i Vrede!

MAX (vinker hende hen til sig.)
Kom herhen!

NINETTA (bøjer sig ned til ham.) Signore —

MAX (hviskende.)
Hvis Du tror, hvad Du siger, saa luk hende ind —
netop — forstaar Du —

NINETTA (korser sig.) Jert Liv staar paa Spil!

MAX (lægger Fingeren paa Læben.) Gaa!

NINETTA Vil I da virkelig —

MAX. Gør, som jeg vil!

NINETTA (glider stille ud af Stuen.)
Aa Festen! — Og hele min Juleglæde!
Lysene og Træet med det straalende Skin! — — —
Jeg vil lukke hende ind —
og saa liste mig bort og græde — —!

FRU HAUGE (som staar med sin Haand i Hauges.)
Fa'r og jeg gaar lidt ind i Stuen.

MAX. Ja gaa! Nu taler nok Hjærtets Krav. —
(smiler.) Mo'r — ved Du af,
at Du ligner en ung lille Frue —!
(Han ligger stille og følger dem med Øjnene, medens de gaa sammen ind i den anden Stue. Da han hører Stemmer i Entreen, farer han op — Brystet gaar stærkt og tungt. Paa hans Kinder kommer to røde Pletter. Tonny og Jack kommer sammen hen i Døren.)

TONNY (dæmpet.) Træd let — gaa sagte! — Nej, Jack,
lad os vente!
Hvor bleg han ser ud!

MAX. Bliv staaende, Jente!
Det er længe siden, vi sidst taltes ved —
sex Maaneder er det — en Evighed!

TONNY. Aa, Max!

MAX. Men Du —
Aa, Du er lige dejlig endnu!

TONNY (som med Jacks Haand i sin har nærmet sig Sengen.)
Vi er komne her sammen, Jack og jeg —
som Mand og Hustru — Vil Du tage imod os?
Først da er der Sol paa vor Bryllupsvej.

JACK (lægger sig paa Knæ ved Sengen og gemmer Ansigtet i Puderne.)
Max! Max! Kan Du tilgive mig
og tro, det er sandt!
Jeg vilde ikke tage hende fra dig!
Jeg kunde jo ikke for, at jeg vandt!

MAX. Stakkels gode Bro'r Jack! Nej nej!
Hvad kunde Du for, at det altid var dig,
som fangede Lykken!

JACK (ser op. Bevæget.)
Er Du slet ikke bitter paa mig, Max?

MAX. Jo — jeg har været det lige strax,
men nu ikke mere. — Husker Du, Jack,

hvad Du sagde som Dreng, naar Du vandt det hele?
»Max! vi vil dele.«
Aa, Du maa dele lidt med mig endnu!
Jeg ved nok, Jack, at her er det sværest —
men næst efter dig — ikke sandt — saa maa jeg
jo nok være den, hun har kærest —?
Hvorfor svarer Du ikke? — Græder Du, Jack?

JACK. Aa, kære lille Bro'r Max dog!

MAX. Tak!
Dit Haandtryk siger mig, Du kan dele.
Men hvad siger Jenten?

TONNY. Ingen kan rede de Følelser op,
et Menneske kalder for sine,
men alle de Tanker, som ikke blev Jacks,
dem ved Du jo godt er dine —
Og altid vil jeg have dig saa inderlig kær —

MAX (pludselig haardt.) Ha! ha! Hvor fagert det lyder!
Den er saa herlig, den slidte Dragt,
man kaster til Tiggeren, hvor han blev lagt —
det er jo saa lidt, hvad ham fryder!

TONNY. Max, hvor Du gør mig bitterlig ondt!

MAX (griber hendes Haand og kysser den heftigt.)
Jeg mente det ikke ondt — — Forstaa mig:
Det er kun, naar jeg ser dig og husker paa,
at din Kind engang til min Skulder laa,
at det er, som om Sind og Sans skal forgaa mig!
For min Længsel har været saa dyb som et Hav
og saa tærende hed som en Kraterlue!
Den gik mig lige til Marv og Ben — —
Kan det da undre dig, jeg er lidt sen
med at vænne mig til, Du er Frue? — —
(forceret — pludselig hurtigt og springende.)
Men Træet! Vi glemmer jo helt mit Træ,

som jeg har lovet Ninetta at tænde!
Jente, giv mig din lille Haand,
saa mærker jeg ikke Feberen brænde —

JACK. Max, Du maa gærne sige, Du er vred —
for alt, hvad Du siger, kan ikke veje op
mod det Saar, som jeg slog din Kærlighed.

MAX. Nej, Du har Ret — Men Du husker nok, Jack,
Julenissen, som elskede dig —?
Der er Mennesker, Nisserne altid finder,
gode Mennesker, over hvis Vej
Sol altid skinner.
Enten er der Nissebukke gemt i deres Øjne,
eller ogsaa leger Nisser i Smil om deres Mund — —
dem kan man ikke vredes paa, — dem elsker man
kun.

TONNY. Jack har just de Øjne —

MAX. Husker Du de gamle Historier, som Mo'r
sad og fortalte os, før Træet skulde tændes?

JACK. Aa ja, den om Trold!

MAX. Og den om Spøgelsefruen!

JACK. Og den om lille og store Bro'r —!

MAX (til Fru Hauge, som er kommen frem i Døren.)
Nu skal Du tænde Træet, Mo'r!
For nu er der Børn i Stuen.
(Han ligger stille og ser paa, at hun tænder Lysene. Hauge gaar hende tilhaande. Ninetta kommer ind med nogle Pakker, hed og rød af Graad.)

MAX. Hvad er der med Ninetta? (kalder hende hen til sig.)
Hvorfor græder Du, Barn?

NINETTA (hulkende.) Signore —

MAX. Tuder Hunden endnu dernede?

NINETTA. Ja, hele Tiden.

MAX. Hvor den Hund gør mig glad!
Ninetta! Vi vil give den et godt Maaltid Mad.
(til Tonny.) Jente!

TONNY. Ja, Max!

MAX. Nu skal Du synge en Sang —
en af de gamle — de kæreste — de bløde —
en, hvori Juleglæden slaar os imøde
i tusende kimende Klokkers Klang!
Syng nu, Jente — —
Din Stemme er som en Kirkegang — —

TONNY (synger — de andre stemmer efterhaanden i med.)

»Dejlig er Jorden!
prægtig er Guds Himmel!
skøn er Sjælenes Pilgrimsgang!
Gennem de fagre
Riger paa Jorden
gaa vi til Paradis med Sang!

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang —
aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang!

Englene sang den
først for Markens Hyrder —
skønt fra Sjæl til Sjæl det lød —:
Fred over Jorden!
Menneske, fryd dig!
Os er en evig Frelser født!«

MAX (efter et Ophold — rejser sig med Besvær.)
Flyt Bordet nærmere til mig, Mo'r!

(tager en Pakke, som ligger under Træet.)
Se, her er til dig —! tre Nodehefter graa
med Toner, som Du elsker og kender.

FRU HAUGE (bevæget.)
Kærere Gave kunde aldrig jeg faa!

MAX (tager et Billede frem af sin Tegnebog.)
Og her er til dig, Fa'r! et gammelt Portræt
af Mo'r, som hun spillede sig ind i dit Hjærte
den Gang, da hun trode paa sin Kærligheds Ret
og begyndte paa et Samliv, saa legende let —

HAUGE (som har grebet Billedet, holder det op for sig i stærk Bevægelse — kysser det heftigt.)
Aa, hvor jeg har syndet mod det dejlige Blik!

MAX (nikker.) — og den Sjæl af Musik,
som Du aldrig forstod —!

HAUGE. Ja, saadan saa hun ud: Med den spændstige Fod
og Brystet skudt frem, naar hun førte sin Bue!
Hendes Øjne var som glødende Stenkul, Du!

FRU HAUGE. Nehls —

HAUGE. De Øjne har hun endnu —
min glade unge Kærlighed — min kære gamle Frue!

MAX. Her er til Ninetta: to sølvspændte Sko
og to Perlemorskranse —
saa kan hun danse —!
(tager en Ring ud af sin Tegnebog.)
Og her er til dig, Jack —!
det dyreste, jeg ejer, det kæreste, jeg vidste,
den eneste Ting,
som jeg trode, at jeg aldrig kunde miste.

JACK. Din Fæstensring!
Aa nej, nej, Max! Lad den blive dér —
hos dig —

MAX. (ser sig om efter Tonny, som staar ved hans Hovedgærde.)
Hvor er »Jenten«?

TONNY. (sagte) »Jenten« er her.

MAX. Naar jeg gaar paa Rejser, og Rejsen blir lang
— langt, langt fra Lande —!
hvad vil Du saa gøre med Ringen en Gang?

TONNY. (som før)
Sætte den der, hvor Du først har den sat.

MAX. (jublende.) Maa hun det, Jack?

JACK. (sætter Ringen paa hendes Finger, oven over den, hun i Forvejen bærer.)
Her har Du Svaret.

MAX. Nu delte Du med mig — Mindernes Skat!
(Ser omkring sig. Smiler.)
Hvor lyst og venligt der blev i min Stue!
Jeg tror, at Julekvældsgæsten er kommen —
kommen med den gamle og unge Frue — –
(nikker til Hauge og Fru Hauge, som sidder ved Fodenden af Sengen Haand i Haand og taler sagte sammen.)
Hvor det klæder Jer godt at sidde sammen!
— Mo'rs sølvgraa Haar er tungt som en Krone.
Fa'r, ikkesandt —
Min Mo'r er en smuk gammel Kone?

FRU HAUGE. (ser op studser ved hans feberhede Udseende. Rejser sig hurtig.)
Max, hvordan har Du det?

MAX. Godt, Mo'r — godt.

FRU HAUGE. Nej! Du har Feber! — Aaa, skaan dig blot!

MAX. (rejser sig halvt op.)
Giv mig Blyant og Nodeblad!

FRU HAUGE. (rækker ham det.)
Barn — har Du Kræfter?

MAX (nikker.) Hvis jeg ryster paa Haanden, vil Du nok gaa det efter.
(Til Tonny.) Husker Du, Jente, den Vise, Du sang
for mig en Gang —:
»De, som følges fra tidligst Vaar,
og indtil Bladene fældes,
finde skal de til hver en Tid,
at Kærlighed aldrig ældes —!
Skoven, hun grønnes hvert eneste Aar —!» (ser op.)
Den Vise vil jeg sætte Musik til iaften.

FRU HAUGE. (urolig.) Nej, Max, ikke nu!

MAX. Jo netop nu —
da I sidder omkring mig allesammen
Fa'r og Du —
og de glade to —

FRU HAUGE. Husk, Du er syg og trænger til Ro!

MAX. Den faar jeg nok — der er lang Tid til Hvile.

TONNY. (urolig.) Jeg tror, vi bør gaa, Jack - -

MAX. Giv mig et Kys til Farvel og Godnat!
Dine Læber er bløde,
og jeg elsker at se dem smile!
(griber hendes Hænder.)
Ved Du, at jeg sætter mit Haab til dig —:
Alle de, Du elskede, døde!
Og et Øjeblik af dit Liv maaske
har Du dog elsket mig —!
Men nu elsker Du Jack — —
Se, hvor Kinden blev rød!
(med let Ironi.)
Paa den Maade, Jack,
skylder Du jo næsten Døden en Død —!

JACK. (som staar med Armen om Tonnys Skulder.)
Ja, men jeg skylder ogsaa Livet et Liv
fra min Ungdoms Dage,
og den Gæld, Du,
er det, som jeg nu vil betale tilbage.

MAX. Ja, Du er en lykkelig Mand, Bro'r Jack!

JACK (rækker ham begge sine Hænder. Varmt.)
Glædelig Jul! Og hjærtens Tak,
fordi vi kom ind!

TONNY. Ja, hjærtens Tak!

HAUGE. Ikke mindst fra mig.

MAX. (ser op paa ham.)
Glædelig Jul og velsignet Nytaar
for Mo'r og dig!
Glædelig Jul for os allesammen —
(sagte) men intet Nytaar for mig.

Han rækker dem alle Haanden til Farvel. De gaa en efter en ind i den anden Stue — først Jack, saa Hauge med sin Hustru — tilsidst Tonny.)

MAX (da hun naar Døren.) Jente!

TONNY (vender sig om — ser paa ham — brister i Graad.)

MAX. Græd ikke, Jente!
Sol vil jeg kalde nedover din Vej
for al den Fryd, som Du har mig givet. —
Og saa — Vorherre velsigne dig
for den eneste Lykke, jeg har ejet i Livet!

TONNY. (med brudt Stemme.)
Jeg kommer imorgen — hver Dag —

MAX. Aa Tak!

TONNY. Vi vil begge komme — baade jeg og Jack,

MAX. (nikker.)
— komme med Blomster til mig, naar jeg rejser —
mange Blomster — — —

TONNY. Ja, ja, saa mange!

MAX. Gule Crysanthemum — Juleroser hvide —
mest Juleroser, Jente!

TONNY. Mest Juleroser, ja!
Der findes intet skønnere ved Midvintertide.

MAX. Den smukkeste iblandt dem — lov mig det,
Jente —
den vil Du kysse og lægge til min Mund.

TONNY. (urolig.)
Max — Du er træt nu — Du trænger til et Blund.

MAX. Husker Du endnu, hvad Du lovede mig
dernede mellem Tyrols Bjærge, i Skyggen —?
Du lovede at sidde med min Haand fast i din,
naar Døden engang kom for at ranke mig Ryggen —

TONNY (i Døren nikker til ham stille og alvorlig.)
Max — jeg skal komme. (Gaar sagte ud.)

MAX (ser efter hende. Et lykkeligt Udtryk gaar over hans Ansigt — saa ryster han paa Hovedet.)
Aa nej, det var Synd!
Hvorfor skulde jeg forstyrre hende Lykken —?

NINETTA. (lister sig sagte ind og sætter sig paa Vagt indenfor Døren.)

MAX. (som atter har taget Blyanten og nu skriver paa Nodepapiret, ser op og bemærker hende.)
Ninetta, kom herhen!
Kan Du give mig en Pude i Ryggen, min Ven —
Saadan ja — Tak!
Hør Hunden! Nu tuder den dernede igen.
Fik den ingen Mad?

NINETTA. (bleg.) Jo — men det nyttede ikke, Signore!

MAX. (skriver.) Saa er den vel sulten efter mere, den Rad!
Gaa og giv den mere — (da hun er borte.)
Ja, ja — Du maa have Taalmodighed en Stund.

Du er altfor tjenstivrig, lille Hund!
(Han skriver igen. Pletterne paa hans Kinder bliver altid rødere) Aandedrættet altid hurtigere.)

FRU HAUGE (kommer tilbage — iagttager ham med et uroligt Udtryk, gaar hen til Sengen som for at afbryde ham, men betænker sig, da hun ser, hvor optaget han er. Hun sidder en Stund ganske stille ved Siden af ham. Lysene brænder ud paa Juletræet — hun slukker dem efterhaanden, saa rejser hun sig, gaar hen til Vinduet og trækker Skodderne for. Hunden tuder stærkere udenfor Porten.)

FRU HAUGE (med en pludselig Uhyggefølelse.)
Dér er den igen, den afskyelige Hund!
Jeg vil jage den bort —

MAX. (ser op.) Nej, Mo'r! lad det være!
Den kommer tilbage — Det har vel sin Grund.

FRU HAUGE (med forceret Livlighed.)
Er Du overtroisk, Max?

MAX. Overtroisk ikke — men jeg vilde gærne tro,
at dette betød noget, Mo'r! — gid det gjorde!
noget, som at Sjælen skulde kimes til Ro,
saa maatte gærne Legemet tudes til Jorde.

FRU HAUGE. (imod ham.) Hvad siger Du, Max?
Nu, da Fa'r er kommen, og vi alle er glade —!
(Da han tier.) Skuffede Concerten dig alligvel strax?
Eller — var det det med Øjnene, Max — og med Ryggen?

MAX (ryster paa Hovedet.) Nej, Mo'r — igaar, da en Toneflod
bruste i min Sjæl og sang i mit Blod,
da tænkte jeg hverken paa Ryggen eller Øjnene!
Og de, som sad, hørte og jubled mig imod,
de tænkte heller ikke —

FRU HAUGE. Det var, fordi Du voxede dig rank,
hvor Du stod.

MAX. Ja, saadan følte jeg det ogsaa, Mo'r!

FRU HAUGE. Og nu vil Du gaa fra mig! Nu, da Livet
ligger rigt
og straalende for dig!

MAX (trækker hende med sig — ser hende ind i Øjnene)
Men hvilket Liv, Mo'r?

FRU HAUGE (undvigende Blikket) Hvilket —?

MAX. Jeg talte med Lægen idag, for han gik.
Jeg bad ham være ærlig i Svaret, han gav mig
saa ærlig, som jeg var i det Spørgsmaal, han fik.
Jeg spurgte ham: Dersom jeg nu dog ikke dør,
hvad bliver jeg saa til? — Og han svarede ærligt
En Krøbling — mange Gange svagere end for! —
Hvor tror Du, det Liv kunde leves — hvad Mo'r?

FRU HAUGE (undvigende.)
Man kan ikke altid stole paa Lægernes Ord.

MAX. Men dersom mit Bryst
nu bliver saa svagt, at det ikke kan taale
et Tryk af Violinen, som spiller mig Trøst?

FRU HAUGE (ser op fra Sengekanten og holder hans Haand i sin)
Saa skriver Du Tonerne — saa skaber Du Musikken,
og jeg spiller den for dig. Det er ligesom i Kunsten,
hvor en maler Billedet, en anden skærer Rammen —
Aa, vi skal faa det saa lykkeligt sammen,
bare Du har Mod —

MAX. Men jeg har ikke Mod —
det døde med min Lykke, da Jeanten mig forlod.
For Sorgen jeg bøder — —
Kender Du, Mo'r, naar en stakkels Sjæl forbløder
sig langsomt i et eneste sugende Savn?

FRU HAUGE Søn, Du skulde tage din Lidelse i Favn
og prøve paa at drikke dig Kraft af dens Skaaler!

MAX. Nej — der maa haardere Naturer til end min.
De stærke, de modige, som megen Smærte taaler,
de voxer under Lidelsen, de føler, at de grør —
men de finere, de blødere — de dør af den, Mo'r!

FRU HAUGE. Max!

MAX. Desuden — Du ved jo —

FRU HAUGE. Hvad ved jeg?

MAX. Du ved:
Evnen til at elske var altid stor i Slægten.

FRU HAUGE. Slægten fik andre Evner, Max -
Den fik sin glødende Kunstnertrang —!
Husker Du ikke min Vuggesang —
den om Violinen — —

MAX. Jeg husker den godt — men bedre endnu
husker jeg Sangen, som for mig lød,
naar jeg i stille Mørkningstimer
laa med mit Hoved gemt i dit Skød —
Sangen om Stildhed! (siger sagte hen for sig:)

Kender Du, naar Sjælens Understrøm
gaar med evig Uro, evig Vildhed,
og det hulker dybest fra dit Bryst:
Giv mig Stilhed!

Giv mig Stildhed, naar jeg er til Fest,
Lykkens Fest, som ingen Grænse maaler —
Stildhed til at samle i min Sjæl
alle Straaler!

Giv mig Stilhed, naar det stormer vildt,
til at dømme alle bitre Tanker,
Stilhed til at lodde dybt — og dybt
kaste Anker! —

Og naar Døden knuger om mit Bryst
med en Genfærds kolde, mørke Vildhed,
naar min Sjæl ved Grænseskellet staar,
giv mig Stilhed!

Stilhed til at lodde Hjærtets Dyb,
til engang at fatte Livets Mening,
Maalet for de fine Traades Løb
og Forgrening —!

Da — naar alle Spørgsmaal faar et Svar,
og naar Bitterheden bli'r til Mildhed,
giv mig Evighedens dyre Guld:
Giv mig Stilhed!

(Med et Udbrud.) Jeg skriger efter den Stilhed nu!
Mo'r, Du maa unde mig den — Du maa!
Jeg kræver af dig, at Du skal ville!

FRU HAUGE (farer sammen.)
Nej, nej, Max! — Jeg kan ikke dette!
Hvert eneste lille Stykke Tonemaleri
var min egen Sjæl pulserende i —
hver Sang, hvorfor Du sagde dig god,
var skreven med mit rindende Hjærteblod!
Og alt dette, Max,
som der ligger en hel lang Livskamp i,
dette, som var saa stort begyndt,
det vil Du nu skal være forbi!

MAX. Jeg vil det ene, at Du giver mig fri!

FRU HAUGE (rejser sig. Bleg.)
Nej, dette kan ikke kræves af mig!
Det er som at rive min Hjærterod op
fra det dybeste Sted, den bunder i!

MAX. Gør det alligevel, Mo'r! Giv mig fri!
Hvert eneste Krav, som blev her os givet,
men som vi vilde gaa udenom,
det kommer igen til os i Livet —

FRU HAUGE. (stønnende.)
Du er haard mod mig, Søn!

MAX (bleg.) Du tvang Guds Vilje med din brændende
Bøn!
Og Du tvinger ham igen —
Din jernfaste Tro paa Opfyldelsen tvinger ham!
Der er Underkraft gemt
i den Bønnens Offerrøg, som Du bringer ham —:
Underets Under
Alverden om!
Bønnens evige
Kejserdom!
Bed ikke Mo'r! Jeg skriger, hvis Du gør det!

FRU HAUGE. Jeg beder ikke, Søn!

MAX. Du gør det alligevel! Du beder i Stilhed —
Og Gud hører din Bøn,
den vældige, villende Kraft i dine Ord! —
Der er noget af et Frispillerforhold, Mo'r,
ogsaa i dette — set dybere deri. —
Men fri bli'r kun den, som tør bløde sig fri —
Tør Du det, Mo'r?

FRU HAUGE (griber uvilkaarlig for sig, som var hun angst for at falde.)
Hvad mener Du, Max?

MAX. Tør Du det frivilligt —
saa har Du givet
mer, end Du gav gennem hele Livet.

FRU HAUGE (viger tilbage.) Nej! Nej!

MAX. Da jeg saa,
at bagved din store Kærlighed til mig,
bagved din offervilligste Daad
gik som den røde, skinnende Traad
Violinen — og Maalet at gøre mig stor,
da tabte jeg min Tro paa din Kærlighed, Mo'r!
Og det gjorde dig ondt —

FRU HAUGE. Ja, saa bitterlig ondt!

MAX. Men nu kan Du vinde den tilbage, om Du vil!
Kan Du give mig fri, saa er alt tilgivet —
Kan Du lægge dig her paa Knæ ved min Seng
og trygle om Døden, som Du tryglede om Livet
for din stakkels lille, forkrøblede Dreng —?

FRU HAUGE (næsten med et Skrig.)
Max!

MAX. Kan Du det, Mo'r,
saa vil jeg tro paa din Kærlighed — for saa
er den vidunderlig stor.

FRU HAUGE (stønnende.)
Du kræver for meget — husk, jeg er Mo'r!

MAX. Ved Du, hvad en Mo'r er —?
En Sjæl, man kan martre!
Et Hjærte, man kan flænge i!
For hver Gang det maa bløde,
slaar det En kun endnu varmere imøde —!
(hviskende.) Bed, Mo'r! Bed!

FRU HAUGE. Jeg evner det ikke! Vorherre ved,
hvor bittert jeg led
ved Tanken om at miste dig, da Du var lille —
og dobbelt, dobbelt — nu, Du er stor!

MAX. Husk — at Du er mig en Død skyldig, Mo'r!

FRU HAUGE (synker sammen ved Sengen.)

MAX (ser paa hende med feberhede Øjne.)
Manden paa Korset —
ham, Venezianeren skød paa, Mo'r,
han kræver af os, at vi skal bløde! —
Paa den Violin maa hver af os
spille sin Lykke tildøde! —
Jeg synes, jeg ser ham for mig inat,
den store Korsdrager!
Selv har han tusende Saar, der bløde — —
Han staar for Himmerigs gyldne Port,
hvor Julesangene slaar ham imøde.
Han vender sig om for at lukke mig ind,
og jeg griber hans Haand, men han slipper den i Hast —:
»Der er én paa Jorden, som holder dig fast —
Jeg lukker ikke op, før hun giver dig frivillig!«

FRU HAUGE (paa Knæ.)
Aa Max! har jeg stænget dig Dødens Port,
Himmeriges Port skal jeg aldrig stænge!
Her vil jeg ligge paa Knæ ved din Seng
og bede til Gud, at han aabner Porten
for min stakkels, trætte, velsignede Dreng!

MAX (aandeløs.) Kan Du gøre det frivilligt?

FRU HAUGE (tungt.) Frivilligt, ja!

MAX (slynger Armene om hendes Hals og knuger hende ind til sig.)
Mo'r — hvor jeg elsker dig — for alt, hvad Du har givet!
for Barndommens Kærlighed — for Trøsten gennem Livet!
men mest dog for dette — ja, allermest, fordi
Du var ydmyg og stærk nok til at bløde dig fri —!
Bed nu, Mo'r!

Og Gud vil høre dit Smærtens Raab
og ære din Vaandes Ord —
ikke for dine Bønners Skyld,
men for Hjærtets Tro
og for Livets Haab —
og for Livets Kærlighed, Mo'r —!

(Samme Sted — henad Morgen. Det begynder at dages udenfor. Skodderne er slaaet fra Vinduerne. Natlampen lyser svagt. Inde fra Byen høres Sang af Klokkerne, som ringer til Froprædiken. Max ligger stille med lukkede Øjne. Fru Hauge paa Knæ ved Siden af med hans Haand i sin.)

MAX (aabner Øjnene og ser sig forvildet om.)

FRU HAUGE. Har Du sovet, Max?

MAX. Jeg drømte vist før —
eller maaske var det Febersyner.
Jeg har set saa meget,
som Mennesker ellers kun ser, naar de dør — —
Det skønneste Rige paa Jorden har jeg set
for aldrig at komme derind!
Den varmende Sol har jeg anet
for aldrig at føle dens Skin!
Min Sjæl har bredt sig mod Lyset ud
og higet mod Livets Varme —
mod alt det vigende Lys har jeg strakt
mine unge, skælvende Arme!
Jeg vilde naa frem, men der hang Bly ved min Hæl,
og det skreg fra min Sjæl
men et Suk som af tusende vilde Fugle:
Aa, mine Svingfjer!

FRU HAUGE (ligger stille og stryger med Haanden over hans Pande. Hendes Taarer falder hede ned paa hans Hænder.)

MAX (stirrer frem for sig — forbi hende —.)
Jeg saa ogsaa et fortryllet Slot,
hvor to lyksalige Mennesker bode
saa lunt og godt.
De sad med hinanden, hvor Lampen lyste
under et lille Barneportræt —
Jeg syntes, at jeg kendte saa nøje den Plet —!
Jeg kendte det mørke, bøjede Ho'de,
hvor Øjnene var saa gode;
jeg kendte den smalle Haand, som gled blødt
kærtegnende over hans lodne Frakke —
Lampeskæret faldt skinnende rødt
over hendes bøjede Nakke —
den hvide Nakke med det solgyldne Haar!

FRU HAUGE (sagte.)
Skal jeg sende hende Bud?

MAX. Nej, forstyr dem ikke —
Lad dem nyde deres unge Kærligheds Vaar
med den unge Lykkes evige Ret — —
Men bed dem ikke glemme den lille Dreng
paa det gamle Portræt.

FRU HAUGE. Aa Max —!

MAX. Jeg var gladest, da jeg var lille.
Mo'r — jeg kan ligge her i min Seng
og længes efter mig selv som Dreng —!
(pludselig.) Var jeg styg den Gang?

FRU HAUGE (ivrig.) Du var aldrig styg!
Ingen, som fik en rankvoxen Ryg,
ejer de Eventyrøjne, Du har!

MAX (smiler.)
Hvor Du ligner dig selv i saadan et Svar!
Mo'r —

FRU HAUGE. Ja, Max!

MAX. Jeg saa ogsaa Violiner —
og hørte Musik — en vidunderlig Musik
saa overjordisk skøn!

FRU HAUGE. Vær vis paa, Søn,
at al den Kunst, som nede paa Jorden
fik Livsforlis,
vil blomstre der, hvor Engle sidder
paa Skyer og klapper i tusendvis!

MAX (pludselig.)
Hør Klokkerne, Mo'r!
I Himmerig holdes den fejreste Jul,
hedder det i en gammel Sang — —
Livet er dog skønt for dem, som er unge
og frejdige og glade fra Morgen til Kvæld!
Forstaar Du, at jeg synes, det er saa vemodigt
at sige det, jeg aldrig ejede, Farvel —
vemodigt — netop derfor — at jeg aldrig har ejet det!
(løfter Hovedet fra Puden.)
Aa, Du dejlige, unge, straalende Liv,
med Sol over alle dine Veje!
Hvorfor skal saa faa besidde dig helt,
og andre aldrig dig eje?

FRU HAUGE (bøjer sig over ham og tørrer hans Pande.)
Vær stille, min Dreng, og læg dig ned —
Din Pande og Kind
er drivende vaad af den kolde Sved.

MAX. Det er, som en Ishaand tog om mit Bryst —
Giv mig din Haand, saa bliver jeg stille!
Du er saa stærk, Mo'r — hos dig er jeg tryg,
som da jeg var lille.
(Han ligger en Stund med lukkede Øjne og trækker Vejret tungt, saa ser han atter op.)
Mo'r! Gid Du vilde spille Violinsuiten nu —

den, jeg har skrevet!
Ingen — det ved jeg — kunde gøre det som Du!

FRU HAUGE (rejser sig stille - tager Violinen ned fra Væggen og begynder at stemme den.)

MAX (ser paa hende med straalende Øjne.)
Vil Du det virkelig?
Aa, at Du vilde det!
Jeg kunde ikke tænke mig noget saa skønt, som at dø, naar Du spillede!

FRU HAUGE (gør nogle kraftige Strøg med Buen og spiller den første Sats, men standser, da hun ser Udtrykket i hans Ansigt.)

MAX (som med Besvær har rejst sig overende.)
Det skulde været dig, Mo'r, alligevel —
og ikke mig!
Jeg tænkte kun Tonerne til din Violin — —
Jeg pressede Druerne,
men din var den røde, funklende Vin!
(bevæget.) Og saa tog Du den dog fra din tørstige Mund
og satte den til min —!
Jeg synes, nu forstaar jeg først Styrken af den Livskamp,
Du har gennemkæmpet Side om Side med min!

FRU HAUGE. Max!

MAX (stirrer frem for sig. Pludselig forvildet.) Se! — Se!

FRU HAUGE (som har sluppet Violinen.)
Jeg ser ingen Ting, Max —
men jeg ser dine Øjne blive store og klare
og se forbi mig — se langt, langt ind
i et Straaleskin,
som jeg ikke kan taale — —

MAX (stirrende.) Det fortryllede Slot — —!

FRU HAUGE (med et voldsomt Udbrud.)
Aa, Max! Jeg har kun villet dig godt,
igennem alle mit Livs Dage!

MAX (uden at høre hende.)
Jeg spiller — spiller i et blændende Lys
som aldrig før!
Under Varmen fra tusende straalende Øjne,
som aldrig dør!

FRU HAUGE (kaster sig over ham.)
Jeg synes, min Sjæl maa spaltes i to,
naar den skilles fra din!
Jeg synes, der er ingen Sorg til som min!
Jeg er syg af Rædsel for Dødens Bud —
men jeg beder dig ikke om at standse den, Gud!

MAX. Der sidder en Fugl med brudte Fjer —
den kan ikke følge de flyvendes Skare —
Aa, Mo'r, hvorfor lod de den ikke fare — —?

FRU HAUGE. Aldrig har jeg følt mig saa ensom som nu!
Og alligevel — — aa, saa behold ham da, Du!

MAX (med et straalende Smil.)
Endelig —! Endelig —! Frispiller, Mo'r! (dør.)

FRU HAUGE (sidder længe og ser paa ham — lader Haanden glide henover hans Ansigt.)
Aldrig saa jeg saa skøn en Død,
saa lys en Forvandling —!
En Sjæl, der skød Ham som en Sommerfugl,
mens der kimes til Jul — —!
(Kaster sig pludselig over ham — med vild Hulken.)
Aa, Max! Max! Min kæreste Dreng!
mit levende Hjærtes bævende Stræng! —
(Tager sig sammen — rejser sig stille og lægger Lagenet over hans Ansigt.)
Jeg klager ikke, Gud!
Hvad der var mit har jo jeg beholdt,
svøbt det i Jordelin —
Tag den tilbage ren og blank,
Herre! — den Sjæl er din!

INTERMEZZO

Og det var en Søndag Aften
i den gode, gamle Stad Wien,
der var Concert i den store Sal
af en eneste Violin!

Det var i de første Dage
af Nytaaret, som var inde —
Folk saa med kritiske Øjne
paa den fremmede Kunstnerinde.

Vel vilde Bladene vide,
at hun en Gang i Tiden
havde henrevet Folk til Beundring,
men det var saa længe siden.

Lidt havde man hørt, men Ens Viden
var dog kun grumme fin —
og paa Programmerne stod blot:
»Concert af en Violin —

Composition af Max Hauge —«
— hver med sit Mottos Ord —
»Solospil — udført for første
og eneste Gang af hans Mo'r!«

Man studsede lidt, da man saa det
og trode, man havde læst galt;
de fleste trak lidt paa Skuldrene
og fandt det en Smule banalt. —

Saa traadte hun ind i Salen
med faste, langsomme Skridt —
en kraftig, junonisk Skikkelse,
som førte sig værdigt og frit —

af dem, som man ikke glemmer,
har man dem én Gang mødt!
Om Panden faldt Haaret sølvgraat,
glinsende svært og blødt.

Der stod i de kraftige, smukke,
ejendommelig mejslede Træk
en hel lang Livsstrid skrevet
i Furer, ingen strøg væk.

Det var ikke en ærekær Kvinde,
men vel et Kunstnerblod,
og først og sidst — det føltes —
var det en Mo'r, her stod!

En Mo'r, som selv vilde løfte
den Arv, hun tog fra sin Søn,
en Mo'r, som stod for at holde
sit ja til en Døendes Bøn! —

Hun løftede Violinen
og stemte den mod sit Bryst —
da var det, som hendes Øjne
fik Ild fra en fremmed Kyst.

Hun saa paa de dirrende Strænge,
hun krystede i sin Favn,
som man ser paa sin første Kærlighed
efter et livslangt Savn.

Saa tog hun et Strøg med Buen —
et til —! og i samme Stund
sad der en Sjæl og hulked
og lo bag Strængenes Bund!

Det var paa en egen levende
Maade, hun Buen førte —
et Livs Digt var det, hun spillede,
forstaat med en Finhed, som rørte —

fortalt paa en egen personlig
og fuldt ud troværdig Maade.
Da skete det underlige,
at alle Øjne blev vaade!

Der var ikke en Haand, som rørte
sig, da hun holdt op med at spille:
I første Øjeblik gjorde
Graaden dem alle stille.

Men faa Sekunder efter
brød Bifaldet løs derinde
saa stormende, som det ikke
var hørt i Aaringers Minde! — —

Hun hørte dem ikke tie,
hun hørte dem ikke klappe —
det var, som hun havde svøbt sig
ind i en Tonekappe.

Det var, som hun stod og lyttede
efter en fjærn, fjærn Røst,
medens hun holdt Violinen
knuget ind til sit Bryst.

Men pludselig slog hun den voldsomt
i Gulvet ned for sin Fod!
Buen tog hun og brød den
over sit Knæ, hvor hun stod!

Og Violinkassen knuste
hun selv — satte Foden paa!
Saa tavse blev de, der saa det — —
saa tavs stod hun selv og saa — — —

Der var Vikingeblod i Fru Hauge,
som en sydlandsk Sjæl kan fornemme det.
Ingen af dem, der saa det,
evnede siden at glemme det —!

STORKEN KNEBRER FRA KIRKENS TAG,
HAN SER SIG UD SAA VIDE —
HAN KNEBRER UD I DEN HÆLDENDE DAG,
DÉR SOLEN RINDER BAG LIDE — —

(Hjemme i Danmark. Dagligstuen i den gamle Villa. Lys Foraarsaften med blød, mild Luft. Det har nylig regnet — Maanen skinner frem bag Træerne i Haven og spiller paa Væggene i den gamle Stue. — Skibsrheder Hauge sidder med sin Hustru i Hjørnesofaen under det lille Portræt af Max som Dreng. Tonny og Jack staa sammen ved det aabne Vindu, som vender ud til Haven. Han sidder halvt i den lave Karm. Hun staar med Armene støttet til Vindusposten og ser ud.)

JACK. Fra Haven stiger en krydret Duft,
det damper fra Eng og Mose —
Se, Storken piller sit hvide Bryst
og glatter sin røde Hose!
Det er, som endnu i Luften laa
den trillende Lyd af Draaber,
som stænkede Bøgenes Bladesvøb
og Stikkelsbærbuskenes Kaaber — —

TONNY. Hør, Duggen rinder
i Karm, over Rude!
Hvor Haven er smuk!
Ved Du, hvad de minder om,
de Skygger derude —?
Konewkas Puk!
Tror Du ikke ogsaa,
at saadan en Aften

da er han ude?
Kan Du ikke tænke dig
ham gyngende der?

JACK. Jeg vil hellere tænke mig
ham smidig og smuk
siddende paa Hug
imellem dine Skuldre
og stænke dem med Dug.

TONNY (bøjer sig ud over Karmen.)
Jeg synes, jeg har kendt
det altsammen før:
Den takkede Gavl
og den hvidmalte Dør –
Stærekasserne —
Vedbendhangene —
Havegangene — —
Løvetandsblomsterne,
gule som Ællinger!
Hvor har jeg dog set dem?

JACK. I mine Fortællinger.

TONNY. Ja, derfor er alt mig
saa hjemligt nu,
for i det altsammen
levede Du
jo, førend jeg kom — —
Jack! Hvor bor Stæren,
Du fortalte mig om?

JACK. I Æbletræet
derude, Ven!
Aa, jeg kender ingen,
der saadan som den
kan udtrykke Elskov!
Den skælvende, unge,
lidenskabelige Elskov
i en Fugletunge,

som ikke finder Udtryk
undtagen i den evige
Dirren af Vingerne,
der aldrig er stille! —
Vildand! Som den har
jeg ondt ved at sige
det, jeg allerhelst vilde —

TONNY. Jack! da vi kom
idag, og jeg hørte
den fløjte til Velkomst
over vor Dør,
syntes jeg, det maatte
være Fuglene fra før:
det samme nygifte Svalepar,
den samme nyfigne Stær,
den samme ærværdige Storkefa'r,
som én Gang byggede her.

JACK. Ja, alle har de staat her
og ventet dit Komme —
Aa, kære min Vildand
nu er Ventetiden omme!
Nu er vi hjemme!
Hver Morgen skal Du synge
med din dejlige Stemme —
hver Dag skal Du tænke
langt borte paa mig,
og mine Tanker fare
tilbage til dig —
hver Aften skal Du sidde
og hviske i mit Øre
med din dybe Stemmes Klang
alt, hvad Du gik og tænkte
hele Dagen lang —
for alle dine Tanker
vil jeg kalde for mine,

og alle mine Tanker
skal Du kalde for dine!

TONNY. Ja, alle dine Tanker — —

JACK. Det siger jeg dig:
Hver Vaar og hver Sommer
skal Du synge for mig!
Men naar Høsttiden kommer,
naar dens visnende Blad
kalder dig bort
for at synge for andre,
vil jeg slippe dig glad —
vær vis paa det, Vildand!

TONNY. Jeg er vis paa dig, Jack!

JACK. I saadanne Dage,
naar Du synger for mange,
vil jeg sidde i Salen
helt langt tilbage,
hvor ingen kan se mig!
Naar Sangen da bryder
gennem Rummet sig Vej,
vil jeg sidde og tænke:
Kronen og Kongeriget
tilhører mig,
for Prinsessen er min!

TONNY (jublende.) Ja din! kun din!

JACK. Saa vil jeg tænke:
Hende, hvis Sang
henriver dem alle,
hun er min Hustru!
Den Stemme, som klang
med Glans fra en Scene,
den synger i Stilhed
for mig alene!
De Vildandeøjne,

som straalende skjuler sig
inde bag Laagene,
dem kysser jeg hver Dag
klare og vaagne!
Og hende, som staar dér
rank og fin,
med hende deler jeg
al min Styrke
og drikker min Glædes Vin!
Gærne kan de eje hende
allesammen,
for Prinsessen er alligevel min!

TONNY. Hvor jeg elsker dig, Jack!

JACK. Livet er en Lovsang
og Lovsangen Tak,
siden Du blev min!

TONNY (tager hans Haand.)
Nu skal Du vise mig
din Yndlingsplet
nede i Haven —

JACK. Men er Du ikke træt?

TONNY. Nej! Nej!

JACK. Kom, Fugl!
Jeg skal vise dig Stedet
bag en Rosenhæks Skjul,
hvor jeg saade Valmuer
til Minde om vort Møde —
et Hav af de blodige
skinnende røde —!
I Sommer, naar de staa der
i blomstrende Rad,
vil vi plukke deres første
glødende Blad
og hviske til hinanden:
Du røde Valmue fine!

Jeg kysser dit røde Blad
med Bøn for de røde Hjærter,
som aldrig kan skilles ad!
(De gaar Arm i Arm hen til Havedøren, som Jack aabner — Maanelyset falder paa Græsplænen udenfor.)

TONNY (uvilkaarlig.)
Nej, se dog, hvor Haven
er henrivende smuk!

FRU HAUGE. Tag et Schawl om dine Skuldre —
husk, der falder Dug!

HAUGE. Hvad vil I derude?

JACK (leende.) Hvad vi vil? — Gaa paa Jagt
efter Bulmeurtsfnug
og prøve, om vi ikke
kan narre Hr. Puk! (begge ud.)

FRU HAUGE (ser efter dem.)
Hvor de to er glade!

HAUGE. Det var vi ogsaa, Mo'r —

FRU HAUGE (ryster paa Hovedet.)
Ikke som de.
De har flere Betingelser for Lykken end vi.
(ser hen for sig. Langsomt.)
Dérpaa er det, den beror,
Ægteskabets fulde Lykke —:
ikke paa et Troskabs Baand,
ikke paa det tit besungne
større eller mindre Fond
af Forelskelse — men kun
derpaa, at de to bestandig,
i det mindste som det største
kan forstaa hinandens Trang — —
Sjælelivets Sammenklang,
Harmonien er det første!

HAUGE. Se! der gaa de med hinanden

under Hængeaskens Grene,
han og hun, de to alene —

FRU HAUGE. Og for seks og tredve lyse
Somre siden
gik vi selv dér — glemte Tiden,
glemte al Ting for hinanden!
Da var Livets Himmel klar —

HAUGE. Den var ikke blot,
den er det, Du!
Vi har Ungdom sammen
tilbage endnu!
Og Du, som spillede Hjærterne bløde,
da Du strøg Violinen over den Døde,
Du har Sejre at vinde, større end før!

FRU HAUGE (ryster paa Hovedet. Vemodigt.)
Nej, Nehls! Den Kunst,
som ikke har levet i Frihed, dør.

HAUGE. Ved Du da ikke,
at saadan, som Du spillede over hans Lig,
saa mesterligt spilled Du aldrig før?

FRU HAUGE. Jo, det, som man lover til en, der dør,
det faar man altid Magt til at holde.
Aa, men jeg følte det, da det var Slut:
at saadan kan man kun én Gang spille!
Og saa var det, jeg maatte se Buen brudt —
hans og min
og Slægtens Violin —
Den Violin,
hvorpaa han maatte bløde,
paa den skulde ingen anden
spille sig Lykken imøde.

HAUGE (ser paa hende.)
Dérfor var det altsaa —?

FRU HAUGE. Ja — derfor var det!

HAUGE. Og al den Sorg har jeg voldet dig — Du,
som var saa ung, og saa lys og fin!
Aa, kunde jeg gøre det om endnu!

FRU HAUGE. Man spalter ikke en Sjæl i to,
som Du har gjort det ved min,
uden at bøde for det, Nehls —

HAUGE (pludselig opfarende.)
Var Skylden da aldrig din?
Tog Sønnen ikke sin Faders Plads,
fuldtud, eller dog tildels?
Og hvorfor valgte Du ham for mig?

FRU HAUGE. Han trængte mest til mig, Nehls.

HAUGE. Og nu?

FRU HAUGE. Nu trænger Du mest.

HAUGE. Ha! Ha!
Ja sig det blot!
for nu behøver han ingen —

FRU HAUGE (stille.)
Nehls — jeg var kommen alligevel —
det ved Du godt.

HAUGE (med et Glædesskrig.)
Er det sandt? Er det virkelig sandt? Aa, Du!
Var Du kommen alligevel? Havde Du siddet
her hos mig som nu —
og husket og glemt —?

FRU HAUGE (tager hans Haand i sin.)
Glemt, alt hvad der var mørkt og tungt
og husket, hvad der var dybest gemt —
bragt dig tilbage
min Kærlighed, dyb og stærk og varm
som i Ungdommens Dage.

HAUGE (slutter hende i sine Arme.)
Straalende skøn er den unge Ungdom —
men dobbelt skøn er den unge Alderdom,
den, paa hvis Isse
Sneen falder i lange Stunder,
og som det bestandig grønnes under —!

TONNY (synger udenfor det aabne Vindu.)
De, som følges fra tidligst Vaar
og indtil Bladene fældes,
finde skal de til hver en Tid,
at Kærlighed aldrig ældes!
Skoven, hun grønnes hvert eneste Aar —!
(De to i Sofaen rejser sig stille og gaar hen til Vinduet.)

JACK (som staar udenfor, med Armene støttet til Vinduskarmen.)
Synger hun dog ikke vidunderligt, Mo'r?

FRU HAUGE (smiler.)
Hun har aldrig sunget saa smukt som nu.

TONNY. Det er Jacks Skyld, Du!
Hans Øjne straaler i Maaneskin —
Og sang jeg mig i et Hjærte ind,
saa var det forvist i en Stund, da de Øjne
gennemvarmed mit hele Sind.
(lægger Armene om hans Hals)
Min Ven! Hos dig — gemt dybt i din Sjæl —
har jeg fundet den fine Forstaaen af Kunst,
som er Kunst i sig selv.

JACK (nikker over til Fru Hauge.)
Ja de, som er Sangbund —!
Hvad vilde I gøre, om I savnede dem!
Saa fandt I Jer aldrig i Verden Hjem,
I fremmede Fugle!

TONNY. Til alle Toner gav Du mig Texten,
og din er Æren for hele Væxten!

JACK. Nu skal Du synge din Sang tilende,
hører Du, Vildand!
Og alle vil vi staa her og lytte med Tak
til Sangen, som vi elske og kende —
for den er en Hilsen fra Max — —

FRU HAUGE. Aa, Jack!

JACK. Se, Tonny! hvor Maanen skinner som Guld
omkring de to!
om det gamle Par og det unge Par,
som nu fæster Bo — — —!

TONNY (synger med hans Haand i sin.)
De, som tryggelig Høst og Vaar
kan fast paa hinanden lide,
vide skal de, at Solskinsaar
ganger efter Uvejrstide —
Skoven, hun grønnes hvert eneste Aar —!

De, som synes, at større Fryd
randt aldrig i et Samlivs Dage,
føle skal de hver Dag, der gaar,
at de har det bedste tilbage,
thi Skoven, hun grønnes hvert eneste Aar —!

Puk sad i Hyldene,
skar af Kvistene
tre smaa Fløjter
og kom saa listende — —

Udover Taget
krøb Hyldegrenene —
Puk kneb Storkefa'r
lidt i Benene!

Den ene Fløjte
gav han Zefyrerne,
den anden stak han
i Vindfløjslyrerne —

Den tredje satte
han selv for Munden
og blæste i den
til Morgenstunden!

Med Vingerne gyldne
af Maanestrømmene
satte han Alfeord
til Menneskedrømmene — —

Lyttende bøjede
Træerne Kronerne:
De lyse Nætters
Glans var i Tonerne —

Lyttende drømte
Fugleungerne,
lyttende aandede
Blomstertungerne —

Al Ting lyttede
soldugdrivende — —
Menneskedrømmene
var saa henrivende!

Men ud fra et Vindu
i Gavlen af Huset
skinnede Lys over
Havegruset.

De stod dér sammen
ved Lykkens Porte —
Menneskedrømmene
levendegjorte!

Da Mørket sænked sig
over de to,
da var der ingen
Ugle, der lo —

Men Storken knebrede
Natten lang
oppe fra Taget —
og Nattergalen sang!

Tidligere er udkommet:

DIGTE • OLAF TRYGVASON, en dramatisk Digtning • EBBA BRAHE og andre Digte • CHRISTIAN DEN ANDEN, Skuespil i 4 Akter • FRA MARKVEJEN, Digte • EXCELSIOR, et Sagn fra Hebriderne • EN BRYLLUPSREJSE, et Nutidsdigt, 3. Oplag • FUGLEVISER og andre Vers • INGA HEINE, en Nutidsfortælling, 5. Oplag • GYLDENREGN, Digte, 4. Oplag • FARBROR FRANS, en stilfærdig Historie, • 6. Oplag •